

Biuletyn Prawa Karnego nr 11/14

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszczone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. Zmiany w prawie

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego.

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

6. Przegląd książek i czasopism

W dziale tym anonsowane są nowe publikacje z zakresu prawa karnego.

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczane w nawiasach.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

dr Michał Hudzik
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego;
Izba Karne Sąd Najwyższy
astkmh@sn.pl

Spis treści

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa	7
1.1. Uchwały i postanowienia – KZP.....	7
1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych.....	7
1.2.1. <i>Niestawiennictwo oskarżonego na rozprawie.....</i>	<i>7</i>
1.2.2. <i>Współpraca z organami bezpieczeństwa w rozumieniu ustawy lustracyjnej.</i>	<i>12</i>
1.2.3. <i>Łączenie kar bezwzględnych i orzeczonych z warunkowym zawieszeniem wykonania.....</i>	<i>19</i>
1.2.4. <i>Sposób obliczania terminu przedawnienia przy wykroczeniach skarbowych.</i>	<i>24</i>
1.2.5. <i>Niedopuszczalność wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem o umorzeniu postępowania w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia na podstawie art. 540 § 1 k.p.k.....</i>	<i>26</i>
1.2.6. <i>Skutki wyroków Trybunału Konstytucyjnego stwierdzających niekonstytucyjność pominięcia ustawowego.....</i>	<i>27</i>
1.2.7. <i>Prawomocne orzeczenie kończące postępowanie karne w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k.</i>	<i>29</i>
1.2.8. <i>Wyrok łączny a tryby konsensualne zastosowane w ramach skazań jednostkowych.</i>	<i>31</i>
1.2.9. <i>Sposób przeprowadzenia kontroli apelacyjnej w wypadku wniesienia apelacji sporządzonej osobiście przez oskarżonego.....</i>	<i>34</i>
1.2.10. <i>Kara łączna – pojęcie „pierwszego chociażby nieprawomocnego wyroku”.</i>	<i>38</i>
1.2.11. <i>Orzekanie o środkach zabezpieczających w wypadku skazań za wiele przestępstw.</i>	<i>44</i>
1.2.12. <i>Obrona konieczna.....</i>	<i>55</i>
1.2.13. <i>Obowiązek wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym w razie wątpliwości co do niekonstytucyjności przepisu, na podstawie którego ma być wydane orzeczenie; obligatoryjny dozór kuratora wobec młodocianego sprawcy przestępstwa umyślnego w razie warunkowego zawieszenia wykonania kary.</i>	<i>64</i>
1.2.14. <i>Szczegółowość opisu czynu w wyroku skazującym.</i>	<i>68</i>
1.2.15. <i>Związanie wytycznymi sądu odwoławczego (kasacyjnego); uzasadnienie sądu odwoławczego.</i>	<i>72</i>
1.2.16. <i>Dopuszczalność wnoszenia kasacji w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych od prawomocnych orzeczeń, a nie postanowień.....</i>	<i>78</i>
1.4. Zagadnienia prawne	79
1.4.1. <i>Zagadnienie prawne przedstawione przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego przekazane do rozstrzygnięcia pełnemu składowi Izby Karnej Sądu Najwyższego, I KZP 21/14.....</i>	<i>79</i>
1.4.2. <i>Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Krakowie, I KZP 24/14</i>	<i>80</i>
1.4.3. <i>Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I KZP 25/14</i>	<i>80</i>
1.4.4. <i>Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Częstochowie, I KZP 26/14</i>	<i>80</i>
2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego	80
2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego.....	81
2.1.1. <i>Przeciwdziałanie narkomanii; prawo do decydowania o ochronie własnego życia i zdrowia (SK 55/13).</i>	<i>81</i>

2.1.2	<i>Areszt tymczasowy; wyłączenie możliwości telefonicznego porozumiewania się tymczasowo aresztowanego z obrońcą (K 54/13)</i>	82
2.2.	Wokanda Trybunału Konstytucyjnego	83
2.2.1.	<i>Zasady rozpatrywania wniosku sędziego o przeniesienie na inne stanowisko służbowe (SK 30/14)</i>	83
┌	┌	┌
└	└	└
	84
2.2.2.	<i>Zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu; wysokość stawki za sporządzenie opinii (SK 25/14)</i>	84
2.2.3.	<i>Złożenie wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego - osoby uprawnione (SK 20/14)</i>	84
┌	┌	┌
└	└	└
	84
2.2.4.	<i>Opłaty w sprawach karnych; koszty postępowania (SK 14/14)</i>	84
2.2.5.	<i>Prawo do sądu; pozbawienie skarżącego prawa do udziału w posiedzeniu sądu w przedmiocie wykonywania środka zapobiegawczego - umieszczenie w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym (SK 13/14)</i>	84
2.2.6.	<i>Nieważność orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego; odpowiedzialność Skarbu Państwa (SK 12/14)</i>	84
2.2.7.	<i>Nieważność orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego; odpowiedzialność Skarbu Państwa (SK 7/14)</i>	84
2.2.8.	<i>Zasady opodatkowania gier hazardowych (SK 3/14)</i>	85
2.2.9.	<i>Uprawnienie pokrzywdzonego do wniesienia aktu oskarżenia (SK 1/14)</i>	85
┌	┌	┌
└	└	└
	85
2.2.10.	<i>Stosowanie wobec tej samej osoby, za ten sam czyn, odpowiedzialności za przestępstwo i wykroczenie (K 45/14)</i>	85
┌	┌	┌
└	└	└
	85
2.2.11.	<i>Uprawnienia pokrzywdzonego w procesie karnym (K 30/14)</i>	85
┌	┌	┌
└	└	└
	85
2.2.12.	<i>Przepisy regulujące przeszukanie osób, dokonywanie kontroli osobistej oraz przeszukanie pojazdów przez funkcjonariuszy publicznych (K 17/14)</i>	85
2.2.13.	<i>Odpowiedzialność za wykroczenie; znikoma społecznie szkodliwość czynu (K 13/14)</i>	87
2.2.14.	<i>Ustawa o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (K 11/14)</i>	87
┌	┌	┌
└	└	└
	87
2.2.15.	<i>Utrata członkostwa w Polskim Związku Łowieckim; postępowanie dyscyplinarne (K 10/14)</i>	87
2.2.16.	<i>Ustawa o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (K 6/14)</i>	88
2.2.17.	<i>Postępowanie karne; zasady udziału podejrzanego (oskarżonego) lub jego obrońcy w posiedzeniu sądu (K 5/14)</i>	88
2.2.18.	<i>Zakres immunitetu parlamentarnego (K 2/14)</i>	88
2.2.19.	<i>Ustawa o grach hazardowych; obowiązek notyfikacji (P 61/14)</i>	88
2.2.20.	<i>Ustawa o grach hazardowych; obowiązek notyfikacji (P 58/14)</i>	88
2.2.21.	<i>Proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 57/14)</i>	89

2.2.51.	<i>Opłata za czynności adwokackie; stawka minimalna w sprawach z wyboru i z urzędu (U 7/14)</i>	92
┌	┌	┌
	93
2.2.52.	<i>Warunki korzystania przez tymczasowo aresztowanych i skazanych mężczyzn z ciepłej kąpielii (U 6/14)</i>	93
2.2.53.	<i>Zasady ustalania wysokości stawki minimalnej za czynności adwokackie (U 1/14)</i>	93
2.2.54.	<i>Zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu; wysokość stawki za sporządzenie opinii (SK 25/14)</i>	94
┌	┌	┌
	94
2.2.55.	<i>Złożenie wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego - osoby uprawnione (SK 20/14)</i>	94
┌	┌	┌
	94
2.2.56.	<i>Nowelizacja Kodeksu karnego wykonawczego; surowsza kara zastępcza niż w orzeczeniach zapadłych pod rządami poprzedniej ustawy (SK 17/14)</i>	94
2.2.57.	<i>Opłaty w sprawach karnych; koszty postępowania (SK 14/14)</i>	94
2.2.58.	<i>Prawo do sądu; pozbawienie skarżącego prawa do udziału w posiedzeniu sądu w przedmiocie wykonywania środka zabezpieczającego - umieszczenie w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym (SK 13/14)</i>	94
2.2.59.	<i>Nieważność orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego; odpowiedzialność Skarbu Państwa (SK 12/14)</i>	94
2.2.60.	<i>Nieważność orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego; odpowiedzialność Skarbu Państwa (SK 7/14)</i>	95
2.2.61.	<i>Uprawnienie pokrzywdzonego do wniesienia aktu oskarżenia (SK 1/14)</i>	95
2.2.62.	<i>Wykroczenia; ograniczenie praw i wolności obywateli w zakresie możliwości uzyskania informacji o popełnionym wykroczeniu (K 51/13)</i>	95
2.2.63.	<i>Dochodzenie roszczeń odszkodowawczych; przedawnienie roszczenia o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie (K 32/13)</i>	96
2.2.64.	<i>Określenie wymiaru kary za wykroczenia drogowe (K 30/13)</i>	96
2.2.65.	<i>Wolność słowa; ograniczenia wolności słowa (K 28/13)</i>	96
2.2.66.	<i>Prawo zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń; obowiązek poinformowania zatrzymanego o takim prawie (K 19/13)</i>	96
2.2.67.	<i>Prawo autorskie (K 15/13)</i>	96
2.2.68.	<i>Przesłanki zarządzenia przez sąd obligatoryjnie wykonania kary warunkowo zawieszanej (P 43/13)</i>	97
2.2.69.	<i>Odpowiedzialność za przestępstwo skarbowe; odpowiedzialność za wykroczenie skarbowe (P 40/13)</i>	97
2.2.70.	<i>Przeniesienie sędziego na nowe miejsce służbowe (P 35/13)</i>	97
2.2.71.	<i>Skrócenie vacatio legis (P 29/13)</i>	97
2.2.72.	<i>Dopuszczenie zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu (P 20/13)</i>	97
2.2.73.	<i>Zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich; system izolacji nieletnich (U 7/13)</i>	98
2.2.74.	<i>Uprawnienie inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego oraz pracowników Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (U 3/13)</i>	98
2.2.75.	<i>Karalność niepublicznego znieważenia funkcjonariusza publicznego (SK 70/13)</i>	98

2.2.71.	<i>Zasady wyłączenia sędziego (SK 66/13)</i>	98
2.2.76.	<i>Kodeks postępowania karnego; wyłączenie dopuszczalności zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. (SK 65/13)</i>	98
2.2.77.	<i>Obowiązek właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania, na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania; wykroczenie drogowe (SK 64/13)</i>	99
2.2.78.	<i>Nowelizacja Kodeksu karnego wykonawczego; surowsza kara zastępcza niż w orzeczeniach zapadłych pod rządami poprzedniej ustawy (SK 62/13)</i>	99
2.2.79.	<i>Przeciwdziałanie narkomanii; przepadek przedmiotu przestępstwa oraz przedmiotów i narzędzi, które służyły lub były przeznaczone do jego popełnienia, nawet jeżeli nie były one własnością sprawcy, niezależnie od winy osoby będącej właścicielem przedmiotu objętego przypadkiem (SK 59/13)</i>	99
2.2.80.	<i>Postępowanie karne; zasady przyznawania statusu pokrzywdzonego; składanie fałszywych zeznań (SK 58/13)</i>	99
2.2.81.	<i>Wolność sumienia i wyznania (SK 54/13)</i>	100
2.2.82.	<i>Występek o charakterze chuligańskim (SK 47/13)</i>	100
2.2.83.	<i>Nieprzyznanie statusu pokrzywdzonego, w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k., podmiotowi, którego dotyczy dokument poświadczający nieprawdę, wystawiony przez osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu (SK 27/13)</i>	100
2.2.84.	<i>Zaskarżenie orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy (K 34/12)</i>	100
2.2.85.	<i>Brak regulacji trybu składania wniosków o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności sędziów za złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego; brak ustawowo określonych przesłanek wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności (P 31/12)</i>	101
2.2.86.	<i>Postępowanie karne; pozbawienie strony realnego prawa do obrony i skutecznego środka odwoławczego (SK 54/12)</i>	101
2.2.87.	<i>Dopuszczalność prowadzenia postępowania o przestępstwo wypełniające także znamiona wykroczenia, po tym, gdy postępowanie o wykroczenie zostało prawomocnie zakończone (P 25/11; połączona z P 34/11)</i>	101
2.2.88.	<i>Zasady orzekania kary (P 22/11)</i>	101
3.	Zmiany w prawie	102
5.	Informacja międzynarodowa	103
5.1.	Rada Europy.....	103
5.1.1.	<i>Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka</i>	103
6.	Przegląd książek i czasopism	104
6.1.	Przegląd książek.....	104
6.2.	Przegląd czasopism.....	104

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

1.2.1 Niestawiennictwo oskarżonego na rozprawie.

przepisy: art. 117 § 2 k.p.k., art. 376 § 2 k.p.k.,

hasła: Niestawiennictwo oskarżonego;

Wyrok z dnia 17 września 2014 r., II KK 43/14

Teza:

1. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo na rozprawę to takie, które w dacie tej rozprawy bądź w ogóle nie zastało wytłumaczone, bądź istniejące okoliczności tego niestawiennictwa nie tłumaczą. Wiedza sądu nie musi wynikać wyłącznie z informacji udzielonej przez oskarżonego. Użycie w art. 376 § 2 k.p.k. bardziej ogólnego wyrażenia ustawowego, odnoszącego się do niestawiennictwa bez usprawiedliwienia, oznacza, iż badanie przez sąd tej przesłanki nie może ograniczać się tylko do stwierdzenia, czy oskarżony złożył formalne usprawiedliwienie.
2. Za niestawiennictwo bez usprawiedliwienia nie może być uznane również takie, co do którego istniało uzasadnione przypuszczenie, iż zostało spowodowane przeszkodami żywiołowymi (np. przez powódź, śnieżycę, katastrofę) lub innymi wyjątkowymi przyczynami (takimi np. jak choroba lub pozbawienie wolności w innej sprawie), choćby oskarżony formalnie o nich nie powiadomił (art. 117 § 2 k.p.k.).
3. Przypuszczenie co do tych wyjątkowych przyczyn musi być poparte realnie zaistniałymi - i to w chwili rozstrzygnięcia - zdarzeniami albo informacjami, które dotarły do wiedzy sądu, a które sąd ma obowiązek starannie rozważyć.
4. Stwierdzenie przez sąd orzekający w dacie kontynuowanej rozprawy, iż nie zaistniały przesłanki, o których mowa w art. 117 § 2 k.p.k. - co obejmuje również sytuację, gdy oskarżony zaniechał poinformowania, najpóźniej w terminie tej rozprawy, o zaistniałej obiektywnie przyczynie uniemożliwiającej mu stawiennictwo - uprawnia ten sąd do stwierdzenia, że oskarżony nie stawiał się na nią bez usprawiedliwienia.

5. **Odmienne natomiast należy ocenić sytuację, w której brak wiedzy sądu o okolicznościach obiektywnie uniemożliwiających oskarżonemu udział w rozprawie nie był skutkiem zaniechania ze strony oskarżonego, lecz wynikiem przeszkody żywiołowej lub innej wyjątkowej przyczyny. W takim wypadku nie sposób uznać, iż doszło do niestawiennictwa bez usprawiedliwienia, skoro jego brak leżał poza wolą oskarżonego. W tej też sytuacji wyjście na jaw, dopiero po dokończeniu rozprawy, pomimo nieobecności oskarżonego okoliczności uniemożliwiających mu w niej udział oraz stanowiących przeszkodę powzięcia o nich przez sąd informacji powoduje konieczność uznania, iż doszło do naruszenia normy art. 376 § 2 k.p.k., choćby sądu orzekającego nie obciążał brak staranności w ocenie przewidzianych w art. 117 § 2 k.p.k. przesłanek.**

Z uzasadnienia:

„Robert S. wyrokiem Sądu Rejonowego w W.z dnia 26 marca 2012 r., sygn. akt (...) został skazany za czyn wyczerpujący dyspozycję art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na karę 5 lat pozbawienia wolności oraz karę 360 stawek dziennych grzywny, przy przyjęciu wysokości jednej stawki na 20 złotych. Na poczet tej kary zaliczono skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie, orzeczono, na zasadzie art. 45 § 1 k.k., przepadek korzyści majątkowej pochodzącej z przestępstwa w wysokości 9750 złotych. Na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii orzeczono od oskarżonego na rzecz Stowarzyszenia M. nawiązkę w wysokości 5000 złotych. Rozstrzygnięto w przedmiocie udzielonej skazanemu pomocy prawnej z urzędu a także w przedmiocie kosztów procesu.

Na skutek apelacji wniesionej przez oskarżonego oraz jego obrońcę od tego wyroku, Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 19 sierpnia 2013 r., sygn. (...) zmienił wyrok Sądu Rejonowego w ten sposób, że przyjął, iż czynu opisanego w pkt I określonego jako popełniony „ w październiku 2007 r. jednak nie później niż 7 października 2007 r.” oskarżony dopuścił się w W. przy ul. K. (...); w pozostałym zakresie wyrok w zaskarżonej części utrzymał w mocy; zwolniono oskarżonego od kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym przejmując je n rachunek Skarbu Państwa; zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy oskarżonego wynagrodzenie za udzieloną pomoc prawną z urzędu w instancji odwoławczej.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wywiodła obrońca Roberta S. zarzucając rażące naruszenie prawa mogące mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia obrazę art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez brak rzetelnego odniesienia się do zarzutu z pkt 1a apelacji obrońcy skazanego, a także pkt 1 osobistej apelacji skazanego, dotyczącego niezasadnego oddalenia wniosku dowodowego o ponowne przesłuchanie w charakterze świadka Mariusza S., który po uprawomocnieniu się zapadłego wobec niego wyroku skazującego, nie mógł już odmówić składania zeznań i możliwa byłaby ich weryfikacja poprzez zdawanie mu pytań, na które musiałby udzielić odpowiedzi, oraz do szczegółowej argumentacji zawartej w uzasadnieniu obu tych apelacji (pkt 1 kasacji); zupełny brak odniesienia się do zarzutu zawartego w pkt 2 osobistej apelacji skazanego dotyczącego niezasadnego oddalenia złożonych przez niego na rozprawie w dniu 13 listopada 2010 r. wniosków dowodowych o przesłuchanie w charakterze świadków Zbigniewa C., Roberta P. oraz wniosku o przesłuchanie w charakterze świadków Bogdana L. oraz funkcjonariuszy policji, którzy jako pierwsi, mieli styczność z Andrzejem S. i bezzasadne stwierdzenie, że pkt 2 osobistej apelacji skazanego jest zbieżny z argumentami przywołanymi przez obrońcę i należy odnieść się do tych środków odwoławczych łącznie, pod-

czas gdy część zarzutów apelacji obrońcy, w ogóle nie pokrywa się z zarzutami apelacji obrońcy, w ogóle nie pokrywa się z zarzutami apelacji skazanego a ponadto żaden z zarzutów apelacji obrońcy, nie dotyczy wyżej wymienionych świadków (pkt 2 kasacji).

W pkt II kasacji obrońca podniosła obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to art. 6 k.p.k., art. 11 § 2 k.p.k., art. 374 § 1 k.p.k., art. 390 § 1 k.p.k. oraz art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. poprzez zaakceptowanie naruszenia prawa skazanego do obrony polegającego na tym, że rozprawę w dniu 6 grudnia 2012 r., na której przesłuchano świadka Bogdana D., przeprowadzono pod nieobecność skazanego, mimo że jak wynikało z informacji przedstawionej sądowi przez obrońcę, nie mógł się stawić z powodu stanu zdrowia, nie mógł przed rozprawą zdobyć stosownego zaświadczenia wystawionego przez lekarza sądowego (w okresie od 30 listopada 2011 r. do 14 grudnia 2012 r. przebywał na zwolnieniu lekarskim) i wniosła o odroczenie rozprawy zaś jego wniosek przekazany został Sądowi przez obrońcę; w pkt III kasacji skarżąca podniosła obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 6 k.p.k., art. 156 § 1 k.p.k., poprzez ograniczenie prawa do obrony w postępowaniu kasacyjnym polegające na tym, że obrońca skazanego, ustanowiona w postępowaniu odwoławczym i która w dniu 4 września 2013 r. otrzymała odpis wyroku Sądu Okręgowego wraz z uzasadnieniem, została pozbawiona możliwości zapoznania się z aktami sprawy, bowiem w Sądzie Rejonowym, do którego akta wraz z wyrokiem przesłane zostały przez Sąd Okręgowy otrzymała informację, że akta sprawy zostały przesłane do Prokuratury Apelacyjnej w W., zaś w sekretariacie tejże Prokuratury, że akta przesłano w dniu 11 września do Prokuratury Apelacyjnej w Krakowie; w pkt IV kasacji wskazano na obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k., art. 452 § 1 i 2 k.p.k., poprzez niezasadne oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie w charakterze świadka Witolda R. oraz dokonanie własnej naruszającej zasadę dwuinstancyjności postępowania oceny zeznań świadka Ingi R., która to ocena dotycząca dowodu co do istoty sprawy powinna być dokonana przez Sąd I instancji i spowodować uchylenie wyroku Sądu Rejonowego.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego oraz utrzymanie go nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie niniejszej sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Obecny na terminie rozprawy kasacyjnej Prokurator wniósł o uwzględnienie kasacji – uchylenie zaskarżonego wyroku oraz orzeczenia Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy, zważył, co następuje:

Kasacja obrońcy skazanego jest zasadna, dlatego podlegała uwzględnieniu w oparciu o przepis art. 535 § 5 k.p.k. To zaś skutkowało musiało uchyleniem zaskarżonego orzeczenia Sądu odwoławczego ale także wyroku Sądu I instancji i przekazaniem sprawy Roberta S. do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

Zaznaczyć należy, że u podstaw wydania przez Sąd Najwyższy orzeczenia o charakterze kasatoryjnym legł zarzut sformułowany przez obrońcę w pkt II kasacji, w którym wzniesiono naruszenie wskazanych tam przepisów odnoszących się do rozpoznania sprawy Roberta S. przez Sąd Rejonowy w dniu 6 grudnia 2011 r. (w kasacji błąd w dacie rozprawy – przyp. SN) w czasie nieobecności oskarżonego.

Jak wynika z akt sprawy, w tym protokołu rozprawy z dnia 6 grudnia 2011 r. (k. 1744, t. IX) Sąd Rejonowy w W. z uwagi na niestawiennictwo oskarżonego – na podstawie art. 376 § 1 § 2 k.p.k. – postanowił prowadzić rozprawę pod nieobecność Roberta S. albowiem złożył już wyjaśnienia, a prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy odroczonej nie stawił się i nie usprawiedliwił prawidłowo swojej nieobecności.

Poczynić w tym miejscu należy kilka uwag natury ogólnej odnoszących się do omawianego zagadnienia. Przepis art. 376 § 2 k.p.k., przewiduje wyjątek od ustanowionej normą art. 374 § 1 k.p.k. generalnej zasady obowiązkowej obecności oskarżonego – odpowiadającego „z wolnej stopy” – na rozprawie rozpoznawanej w trybie zwyczajnym. Z tego wynika, że sąd uznając, że zostały spełnione określone tym przepisem wymogi może przeprowadzić rozprawę pomimo nieobecności oskarżonego. Warunkiem dokończenia rozprawy w czasie nieobecności oskarżonego jest niestawiennictwo bez usprawiedliwienia.

Nieusprawiedliwione niestawiennictwo na rozprawę to takie, które w dacie tej rozprawy bądź w ogóle nie zastało wytłumaczone, bądź istniejące okoliczności tego niestawiennictwa nie tłumaczą. Wiedza sądu nie musi wynikać wyłącznie z informacji udzielonej przez oskarżonego. Użycie w art. 376 § 2 k.p.k. bardziej ogólnego wyrażenia ustawowego, odnoszącego się do niestawiennictwa bez usprawiedliwienia, oznacza, iż badanie przez sąd tej przesłanki nie może ograniczać się tylko do stwierdzenia, czy oskarżony złożył formalne usprawiedliwienie. W powiązaniu z treścią art. 117 § 2 k.p.k. jest oczywiste, że za niestawiennictwo bez usprawiedliwienia nie może być uznane również takie, co do którego istniało uzasadnione przypuszczenie, iż zostało spowodowane przeszkodami żywiołowymi (np. przez powódź, śnieżycę, katastrofę) lub innymi wyjątkowymi przyczynami (takimi np. jak choroba lub pozbawienie wolności w innej sprawie), choćby oskarżony formalnie o nich nie powiadomił. Podkreślić jednak należy, iż przypuszczenie co do tych okoliczności musi być poparte realnie zaistniałymi - i to w chwili rozstrzygnięcia - zdarzeniami albo informacjami, które dotarły do wiedzy sądu, a które sąd ma obowiązek starannie rozważyć.

Można stąd wyciągnąć wniosek, że stwierdzenie przez sąd orzekający w dacie kontynuowanej rozprawy, iż nie zaistniały przesłanki, o których mowa w art. 117 § 2 k.p.k. - co obejmuje również sytuację, gdy oskarżony zaniechał poinformowania, najpóźniej w terminie tej rozprawy, o zaistniałej obiektywnie przyczynie uniemożliwiającej mu stawiennictwo - uprawnia ten sąd do stwierdzenia, że oskarżony nie stawiał się na nią bez usprawiedliwienia. Nie ma też wówczas podstaw do czynienia przez sąd dalszych domniemań, iż mimo nieprzedstawienia informacji o okolicznościach uzasadniających nieobecność oskarżonego, okoliczności takie faktycznie zaistniały. Odmienne natomiast należy ocenić sytuację, w której brak wiedzy sądu o okolicznościach obiektywnie uniemożliwiających oskarżonemu udział w rozprawie nie był skutkiem zaniechania ze strony oskarżonego, lecz wynikiem przeszkody żywiołowej lub innej wyjątkowej przyczyny. W takim wypadku nie sposób uznać, iż doszło do niestawiennictwa bez usprawiedliwienia, skoro jego brak leżał poza wolą oskarżonego. W tej też sytuacji wyjście na jaw, dopiero po dokończeniu rozprawy, pomimo nieobecności oskarżonego okoliczności uniemożliwiających mu w niej udział oraz stanowiących przeszkodę powzięcia o nich przez sąd informacji powoduje konieczność uznania, iż doszło do naruszenia normy art. 376 § 2 k.p.k., choćby sądu orzekającego nie obciążał brak staranności w ocenie przewidzianych w art. 117 § 2 k.p.k. przesłanek (w tym miejscu por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 1996 r., II KKN 71/96, OSNKW 1997, z. 1-2, poz. 14) – zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2002 r., sygn. I KZP 8/02, Lex nr 51725.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy nie budzi wątpliwości fakt, że w dniu 6 grudnia 2011 r. nieobecność oskarżonego nie była usprawiedliwiona zgodnie z wymogami prawa. Jednakże podkreślić należy, że na tym terminie rozprawy obrońca Roberta S. złożył wniosek o droczenie rozprawy albowiem telefonicznie uzyskał od oskarżonego informację, że z uwagi na zły stan zdrowia, związany z problemami natury neurologicznej będzie on wnosił o odroczenie rozprawy. Obrońca zaznaczył, że oskarżony próbował uzyskać zaświadczenie od lekarza sądowego, ale z uwagi na fakt, iż na liście Prezesa Sądu Okręgowego jest jeden neurolog okazało się to utrudnione. Nadto, Robert S. poinformo-

wał obrońcę, że wniosek o odroczenie rozprawy złożył w dniu wczorajszym (k. 1744, t. IX). Na str. 1747, t. IX znajduje się „wniosek” oskarżonego o odroczenie rozprawy z powodu choroby, w którym podaje on przyczyny niestawiennictwa i załączył zwolnienie lekarskie na druku L-4. Z treści prezentaty sądowej wynika zaś, że przedmiotowy wniosek wpłynął do Sądu Rejonowego Biuro Podawcze przeddzień rozprawy, tj. w dniu 5 grudnia 2011 r.

Zauważyć trzeba, że powzięte przez Sąd Rejonowy wiadomości winny skutkować podjęciem czynności mających na celu ich wyjaśnienie. W szczególności zaś – skoro obrońca przekazał, że odpowiedni wniosek oskarżony złożył dzień wcześniej, wystarczającym byłoby ustalenie tej okoliczności w Biurze Podawczym Sądu Rejonowego. Tymczasem Sąd zaniechał sprawdzenia tejże sytuacji. Za próbę wyjaśnienia nie można uznać bowiem stwierdzenia tego Sądu, że do akt sprawy nie wpłynęło pismo oskarżonego S.

Nadto, zauważyć należy, że Sąd, pomimo że wydał postanowienie w trybie art. 376 § 1 § 2 k.p.k., zobowiązał oskarżonego do usprawiedliwienia nieobecności na terminie rozprawy w dniu 6 grudnia 2011 r. (k. 1745, t. IX).

Sąd Okręgowy uzyskał na swe żądanie i zgodnie oświadczeniem oskarżonego dokumentację - „Zaświadczenie nr (...)” z dnia 19 grudnia 2011 r. (k. 1757, t. IX) sporządzone przez lekarza sądowego, z którego wynika, że oskarżony w dniu 6 grudnia 2011 r. nie mógł stawić się na rozprawie z powodu choroby. Zaświadczenie to potwierdza prawdziwość twierdzeń oskarżonego oraz w istocie legalność wystawionego zaświadczenia za okres od 30 listopada 2011 do 14 grudnia 2011 r. W obliczu tych okoliczności dojść należy do wniosku, że nieobecność oskarżonego była usprawiedliwiona chorobą uniemożliwiającą mu wzięcie udziału w rozprawie. Z tego powodu brak należytego zaświadczenia lekarskiego na terminie rozprawy nie mógł być przyczyną powodującą uznanie nieobecności oskarżonego jako nieusprawiedliwionej. Swój błąd Sąd I instancji mógł naprawić na kolejnym terminie rozprawy, dochodząc przyczyn nieobecności oskarżonego, jednak tego nie uczynił. Dodać należy, że w tym dniu przesłuchano świadka Bogdana D.

Tak ustalone okoliczności wskazują na to, że w dniu 6 grudnia 2011 r. Sąd Rejonowy dysponował informacjami, które wskazywałyby na to, że oskarżony z powodu choroby nie może - lecz chciałby - uczestniczyć w rozprawie. W związku z tym Sąd nie miał podstawy do tego by wydać postanowienie na podstawie art. 376 § 1 i § 2 k.p.k. i uznać nieobecność oskarżonego na rozprawie za nieusprawiedliwioną. Nie budzi bowiem wątpliwości, iż oskarżony z usprawiedliwionych przyczyn nie brał udziału w rozprawie, jak również to, że przed terminem i w trakcie tej rozprawy przedsięwziął czynności mające na celu poinformowanie Sądu o przyczynach swej nieobecności i wnosił o odroczenie rozprawy. Z przyczyn od niego niezależnych jego pismo dotarło do rozpoznającego sprawę przewodniczącego już po przeprowadzeniu rozprawy.

Stwierdzić zatem należy, że w toku postępowania przed Sądem Rejonowym doszło także do uchybienia stanowiącego bezwzględną przyczynę odwoławczą (art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k.), co miał obowiązek dostrzec z urzędu sąd odwoławczy i uchylić zaskarżony wyrok, bez konieczności badania wpływu tego uchybienia na rozstrzygnięcie. Niedostrzeżenie przez sąd odwoławczy zaistnienia powyższego uchybienia stanowi rażące naruszenie przez ten sąd przepisu art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. i w konsekwencji skutkować musi uchyleniem wyroku sądu odwoławczego.

W ten sposób niewątpliwie zostało naruszone także prawo do obrony oskarżonego. Zgodnie z art. 436 k.p.k. Sąd ograniczył rozpoznanie środka odwoławczego tylko do tego uchybienia, podniesionego przez skarżącego, albowiem rozpoznanie w tym zakresie jest wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych uchybień byłoby przedwczesne dla dalszego toku postępowania.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji wyroku”.

1.2.2. Współpraca z organami bezpieczeństwa w rozumieniu ustawy lustracyjnej.

przepisy: art. 3a ust. 1 ustawy lustracyjnej

hasła: Współpraca z organami bezpieczeństwa

Wyrok z dnia 30 października 2014 r., II KK 53/14

Teza:

1. Zgodnie z art. 3a ust. 1 ustawy lustracyjnej, współpracą w rozumieniu tej ustawy jest świadoma i tajna współpraca z ogniwami operacyjnymi lub śledczymi organów bezpieczeństwa państwa w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji.
2. W orzecznictwie sądowym ugruntowany jest pogląd, że współpraca winna spełniać pięć warunków:
 - musi polegać na kontaktach z organami bezpieczeństwa państwa i przekazywaniu informacji tym organom;
 - musi mieć charakter świadomy, co oznacza, że osoba współpracująca musiała zdawać sobie sprawę, iż osoba, z którą nawiązała kontakt, jest przedstawicielem jednej ze służb wymienionych w art. 2 ust. 1 ustawy lustracyjnej;
 - współpraca winna być tajna, co oznacza, że fakt nawiązania współpracy, a także jej przebieg, ma pozostać tajemnicą, w szczególności wobec tych osób i środowisk, których miały dotyczyć przekazywane informacje;
 - współpraca musi wiązać się z operacyjnym zdobywaniem informacji przez służby wymienione w art. 2 ustawy;
 - nie mogła ograniczać się do samej deklaracji woli, lecz winna była materializować się w świadomie podejmowanych konkretnych działaniach w celu urzeczywistnienia podjętej współpracy.
3. Ujawnienie przez osobę lustrowaną kontaktów z ogniwami operacyjnymi lub śledczymi organów bezpieczeństwa państwa, dokonane wobec osoby lub środowiska, których przekazywane informacje dotyczyły, powoduje, iż nie jest spełnione kryterium tajności niezbędne dla zakwalifikowania takich kontaktów jako współpracy, w rozumieniu przepisów ustawy lustracyjnej zmian.

Z uzasadnienia:

„Orzeczeniem z dnia 27 marca 2013 roku, w sprawie (...), Sąd Okręgowy w W., w sprawie lustrowanego J. G. orzekł, co następuje:

- na podstawie art. 21a ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (zwanej dalej ustawą lustracyjną) stwierdził Sąd, że Janusz G. złożył w dniu 18 września 2007 roku niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne określone w art. 7 ust. 1 w/w ustawy;

- na podstawie art. 21a ust. 2a ustawy lustracyjnej orzekł wobec J. G. utratę prawa wybieralności w wyborach do Sejmu, Senatu i Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach powszechnych organu i członka organu jednostki samorządu terytorialnego oraz organu

jednostki pomocniczej jednostki samorządu terytorialnego, której obowiązek utworzenia wynika z ustawy na okres lat 5;

- na podstawie art. 21a ust. 2b ustawy lustracyjnej orzekł zakaz pełnienia funkcji publicznej, o której mowa w art. 4 pkt 2 – 57 tejże ustawy, na okres lat 5.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca lustrowanego, który na podstawie art. 438 pkt 1, 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 19 ustawy lustracyjnej zarzucił:

1/ Obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 3a ust 1 ustawy lustracyjnej w zw. z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, poprzez błędną wykładnię, pozostającą w sprzeczności z wykładnią dokonaną przez Trybunał Konstytucyjny, a polegającą na przyjęciu, że warunek braku tajności współpracy z organami bezpieczeństwa państwa jest niespełniony jedynie wówczas, gdy fakt nawiązania współpracy i jej przebieg nie pozostawały tajemnicą wobec osób, których dotyczyły przekazywane informacje.

2/ Obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, w postaci art. 169 § 2 k.p.k., art. 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k. w zw. z art. 19 i art. 21 ust. 1 ustawy lustracyjnej w zw. z art. 6 k.p.k., poprzez oddalenie wniosków dowodowych obrońcy o przesłuchanie w charakterze świadka:

- a) Jana S., na okoliczność braku tajnego charakteru kontaktów lustrowanego z organami bezpieczeństwa państwa oraz konsultowania z nim przez lustrowanego oświadczenia lustracyjnego przed jego złożeniem, a więc także na okoliczność stanu świadomości lustrowanego podczas składania oświadczenia lustracyjnego i przesłanek, jakimi kierował się w tym momencie, a co za tym idzie, ewentualnego usprawiedliwionego błędu po stronie lustrowanego co do bezprawności czynu;*
- b) Aleksandra Ł., na okoliczność konfliktu osobistego między lustrowanym, a świadkiem Stanisławem L., na okoliczność wiarygodności zeznań tego świadka;*
- c) Franciszka G., na okoliczność braku tajnego charakteru kontaktów lustrowanego z organami bezpieczeństwa państwa oraz konsultowania ze świadkiem przez lustrowanego oświadczenia lustracyjnego przed jego złożeniem, a więc co do stanu świadomości lustrowanego podczas składania oświadczenia lustracyjnego i przesłanek, jakimi kierował się w tym momencie, a co za tym idzie, ewentualnego usprawiedliwionego błędu po stronie lustrowanego co do bezprawności czynu;*
- d) Anny P. i Zenona K. na okoliczność braku tajnego charakteru kontaktów lustrowanego z organami bezpieczeństwa państwa.*

3/ Obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 7 k.p.k., art 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 19 ustawy lustracyjnej, poprzez nieuwzględnienie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej, a w konsekwencji dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, z naruszeniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, z naruszeniem obowiązku rozstrzygania nie dających się usunąć wątpliwości na korzyść lustrowanego, a także wobec uwzględnienia zebranych dowodów tylko i wyłącznie w tym zakresie, który wspierał oskarżenie, przy zbagatelizowaniu dowodów potwierdzających stanowisko procesowe lustrowanego, w szczególności poprzez przyznanie nadmiernej mocy dowodowej dokumentom archiwalnym organów bezpieczeństwa państwa, bez uwzględnienia w należyty sposób okoliczności, w jakich one powstawały, zwłaszcza przy braku możliwości ich należytej weryfikacji wobec śmierci osób, które je wytworzyły oraz zdyskwalifikowanie innych dowodów, w szczególności zaś wyjaśnień lustrowanego.

4/ Obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, w postaci art. 174 k.p.k. w zw. z art. 19 ustawy lustracyjnej, poprzez zastąpienie dowodu z zeznań

zmarłych świadków będących funkcjonariuszami organów bezpieczeństwa państwa i zeznań świadka Antoniego R., treścią pism, zapisków lub notatek urzędowych, mających postać kopii wydruków z mikrofilmowanych dokumentów wytworzonych w toku działalności organów bezpieczeństwa państwa, które mają specyficzny charakter i wymagają z tego względu szczególnie krytycznego podejścia i oceny.

5/ Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść orzeczenia, polegający na przyjęciu, że lustrwany był tajnym i świadomym współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa.

W konkluzji autor apelacji wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uznanie złożonego przez lustrwanego oświadczenia lustracyjnego za zgodne z prawdą, bądź uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w W.

Po rozpoznaniu tego środka odwoławczego, Sąd Apelacyjny w W. orzeczeniem z dnia 27 września 2013 r., w sprawie (...), utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Kasację od orzeczenia Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego, który na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k. i art. 526 § 1 k.p.k. w zw. z art. 19 oraz art. 21 ust. 1 i art. 21b ust. 6 zd. 2 ustawy o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, zarzucił:

1/ Rażące naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, w postaci art. 440 k.p.k. w zw. z art. 190 § 1 k.p.k. w zw. z art. 19 i art. 29 ust. 1 ustawy lustracyjnej, polegające na przyjęciu, iż zeznania odebrane przez Sąd I instancji od świadków bez ich wcześniejszego uprzedzenia o szczególnego rodzaju odpowiedzialności za zeznanie nieprawdy, bądź zatajenie prawdy podczas składania zeznań mających służyć za dowód w postępowaniu lustracyjnym, a jednocześnie przy braku pouczenia o odpowiedzialności za zatajenie prawdy, przy ograniczeniu się do pouczenia o odpowiedzialności za złożenie fałszywych zeznań, mogą stanowić dowód w postępowaniu lustracyjnym, na podstawie którego dokonywane są ustalenia faktyczne, przy nieuwzględnieniu z urzędu tego uchybienia Sądu Okręgowego przez Sąd II instancji.

2/ Rażące naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a mianowicie art. 440 k.p.k. w zw. z art. 83 § 1 k.p.k. i art. 6 k.p.k. w zw. z art. 21 ust. 1 ustawy lustracyjnej w zw. z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP i art. 6 ust. 3 lit. c Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, polegające na zaakceptowaniu przez Sąd odwoławczy pozbawienia przez Sąd I instancji lustrwanego prawa do obrony formalnej, na skutek traktowania i określania obrońcy lustrwanego, jako jego pełnomocnika, przy nieuwzględnieniu z urzędu tego uchybienia Sądu I instancji przez Sąd II instancji.

3/ Rażące naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, w postaci art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 169 § 2 k.p.k., art. 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k. w zw. z art. 19 i art. 21 ust. 1 ustawy lustracyjnej, w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 6 ust. 3 lit. d Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, polegające na uznaniu przez Sąd II instancji, że Sąd Okręgowy w prawidłowy sposób oddalił wnioski dowodowe o przesłuchanie świadków, zgłoszone przez obrońcę lustrwanego, pozbawiając tym samym lustrwanego instrumentów realizacji prawa do obrony.

4/ Rażące naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, w postaci art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 19 ustawy lustracyjnej, polegające na uznaniu przez Sąd Apelacyjny, że Sąd I instancji uwzględnił całokształt okoliczności ujawnionych

w toku rozprawy głównej, dokonując ich prawidłowej oceny w ramach swobodnej oceny materiału dowodowego, z poszanowaniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego oraz na podzieleniu przez Sąd II instancji oceny dowodów dokonanej przez Sąd I instancji, bez należytego odniesienia się do zarzutów postawionych w apelacji.

5/ Na wypadek nieuwzględnienia powyższych zarzutów, autor kasacji podniósł w punkcie 5 petitum kasacji, dodatkowo zarzut rażącego naruszenia prawa materialnego, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, w postaci art. 3a ust. 1 ustawy lustracyjnej w zw. z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, poprzez jego błędną wykładnię, która pozostaje w sprzeczności z wykładnią dokonaną przez Trybunał Konstytucyjny, a polegającą na przyjęciu, że warunek braku tajności współpracy z organami bezpieczeństwa państwa nie jest spełniony jedynie wówczas, gdy fakt nawiązania współpracy i jej przebieg nie pozostawały tajemnicą wobec osób, których dotyczyły przekazywane informacje.

W konkluzji obrońca lustrowanego wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w W.

W odpowiedzi na kasację prokurator Oddziałowego Biura Lustracyjnego IPN w W. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Podobne stanowisko zajął również na rozprawie kasacyjnej przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy lustrowanego J. G. odniosła ten skutek, że doprowadziła do uchylenia orzeczenia Sądu Apelacyjnego i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Za trafny należało uznać zarzut z pkt 3 petitum kasacji, dotyczący rażącego naruszenia przepisów art. 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k. w zw. z art. 169 § 2 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. Ponieważ stwierdzenie tego zarzutu było wystarczające dla wydania rozstrzygnięcia, Sąd Najwyższy ograniczył rozpoznanie kasacji i nie rozpoznawał zarzutów z pkt 4 i 5 kasacji, gdyż byłoby to przedwczesne. Tym bardziej, że podniesiony w pkt 5 petitum kasacji zarzut rażącego naruszenia przepisu prawa materialnego, będzie możliwy do właściwej oceny dopiero po uzupełnieniu materiału dowodowego w tym zakresie.

Jednakże dla uporządkowania niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy poddał analizie również zarzuty wskazane w pkt 1 i 2 petitum kasacji, dotyczące braku właściwego pouczenia przez Sąd I instancji przesłuchiwanym świadków oraz pozbawienia lustrowanego prawa do obrony formalnej. W tym zakresie Sąd Najwyższy stwierdził ich oczywistą bezzasadność.

Odnosząc się do pierwszego zarzutu należy stwierdzić, że można zgodzić się z obrońcą, iż kwestia dotycząca uprzedzenia przesłuchiwanego świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, nieco inaczej została uregulowana na gruncie Kodeksu postępowania karnego, zaś inaczej w art. 29 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. Należy jednak podkreślić, że ratio legis tych przepisów jest identyczne – przesłuchiwany świadek jest zobowiązany zeznawać prawdę pod groźbą odpowiedzialności karnej, o czym należy go pouczyć. Przepis art. 190 § 1 k.p.k. stanowi, że przed rozpoczęciem przesłuchania należy uprzedzić świadka o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy. Z kolei na podstawie art. 233 § 1 k.k. podlega karze pozbawienia wolności do lat 3, kto składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę. Jak stanowi paragraf 2 tego przepisu, warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub

odebrał od niego przyrzeczenie. Omawiana kwestia rzeczywiście została uregulowana autonomicznie na gruncie przepisów ustawy lustracyjnej. Stosownie do art. 29 ust. 1 tej ustawy, kto składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu lustracyjnym, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Podobnie jak na gruncie art. 233 § 2 k.k., także przepis art. 29 ust. 2 w/w ustawy stanowi, że odpowiedzialność karna za złożenie fałszywych zeznań, warunkowana jest uprzedzeniem przez przyjmującego zeznanie, osoby przesłuchiwanej o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebraniem od niej przyrzeczenia. Jest też prawdą, że w przepisie art. 29 ust. 4 ustawy lustracyjnej zastrzeżono dalej idącą sankcję wobec osoby, która dopuści się przestępstwa złożenia fałszywych zeznań mających służyć za dowód w postępowaniu lustracyjnym, a która pełniła służbę zawodową lub pracowała w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 tej ustawy. Taki sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Natomiast skazując sprawcę, który popełnił przestępstwo określone w art. 29 ust. 1 lub 4, sąd orzeka środek karny w postaci zakazu pełnienia funkcji publicznych, o których mowa w art. 4 ustawy lustracyjnej, na okres 10 lat.

Analiza akt przedmiotowej sprawy dowodzi, że część świadków przesłuchanych przed Sądem I instancji została prawidłowo pouczone o treści art. 29 ustawy lustracyjnej, co przyznaje w kasacji obrońca. Dotyczy to świadków – Antoniego R. (k. 583), Jana S. (k. 615) i Jerzego S. (k. 646). Nie jest jednak tak, by pozostałych świadków w ogóle nie pouczono o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Analiza protokołów rozpraw, na których przesłuchano świadków Andrzeja F. (k. 478), Stanisława L., Romalda T. i Andrzeja W. (k. 484) oraz Edmunda L. (k. 568), wskazuje, że osoby te zostały pouczone o obowiązku zeznawania zgodnie z prawdą oraz o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Prawdopodobnie pouczono ich o treści art. 190 § 1 k.p.k., w kontekście art. 233 § 1 k.k., nie zaś zgodnie z uregulowaniem art. 29 ustawy lustracyjnej. Świadczy o tym treść zapisu w protokole rozprawy, a mianowicie sformułowanie, że świadków „pouczono o odpowiedzialności za złożenie fałszywych zeznań”. Trzeba stwierdzić, iż tego rodzaju postąpienie Sądu I instancji, rzeczywiście stanowiło uchybienie procesowe, nie było ono jednak rażące i nie miało żadnego wpływu na treść orzeczenia, a tym bardziej istotnego wpływu, w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k. Nie można podzielić zapatrywania obrońcy, że wskutek tego naruszenia, zeznania trójki w/w świadków zostały dotknięte tak dalece idącym uchybieniem, iż nie mogą one stanowić dowodu w sprawie, zaś czynienie na ich podstawie ustaleń faktycznych jest niedopuszczalne. Miarę prokurator wywodząc w pisemnej odpowiedzi na kasację, że pomimo tego uchybienia, osiągnięto cel, któremu powyższe uregulowania służą – świadkowie co do zasady zostali pouczeni zarówno o obowiązku zeznawania zgodnie z prawdą, jak i o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. W konsekwencji złożyli relacje, które Sądy obydwu instancji oceniły jako wiarygodne. Z tych przyczyn zarzut z pkt 1 kasacji podlegał oddaleniu jako oczywiście bezzasadny.

Podobnie za całkowicie dowolny, pozbawiony jakiegokolwiek podstawy faktycznej i prawnej, należało uznać zarzut z pkt 2 kasacji. Krytycznie trzeba zauważyć, iż jest to zarzut wręcz irracjonalny, który nie powinien znaleźć się w kasacji sporządzonej przez podmiot fachowy, jakim jest adwokat wykonujący czynności obrońcy. Ta okoliczność, że w protokołach rozpraw przed Sądem I instancji sporadycznie określano obrońcę lustrowanego jako „pełnomocnika”, nie zaś „obrońcę” (np. k. 583), nie tylko nie stanowi żadnego uchybienia ze strony tego Sądu, ale pozostaje bez jakiegokolwiek wpływu na treść orzeczenia. Co najwyżej, użycie tego sformułowania przez Sąd, można rozpatrywać w kategoriach oczywistej omyłki pisarskiej – i żadnej innej. Jak trafnie zauważył prokurator w odpowiedzi na kasację, J. G. w postępowaniu lustracyjnym korzystał z pomocy łącznie trzech obrońców z wyboru, którzy w sposób aktywny wykonywali obowiązki i uprawnienia związane z obroną lustrowanego. Reasumując, trzeba stwierdzić, że z powodu omyłko-

wego użycia przez Sąd określenia „pełnomocnik”, formalne prawo lustrowanego do obrony nie zostało w niczym naruszone i nie ograniczyło tego prawa. W tej sytuacji zarzut wskazany w pkt 2 kasacji podlegał również oddaleniu jako oczywiście bezzasadny. Jest natomiast faktem, iż doszło do naruszenia materialnego prawa lustrowanego do obrony, co skutkowało uchyleniem zaskarżonego orzeczenia, lecz z powodu uchybienia podniesionego w zarzucie z pkt 3 petitum kasacji.

A zatem, jak już wcześniej stwierdzono, za trafny należało uznać zarzut dotyczący rażącego naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. Trzeba zwrócić uwagę, że uchybienie wskazane w tym zakresie w kasacji, odnosi się w istocie rzeczy wprost do sposobu procedowania Sądu I instancji, natomiast naruszenie w/w przepisów przez Sąd odwoławczy nastąpiło wskutek niedostrzeżenia tegoż uchybienia i zaakceptowania błędnej decyzji procesowej Sądu Okręgowego. Nie oznacza to jednak, że w tej sytuacji nie było dopuszczalne podniesienie w kasacji zarzutów dotyczących tych uchybień, jako związanych z postępowaniem w pierwszej instancji. Jest bowiem oczywiste, iż przeniknęły one do postępowania odwoławczego przez to, że ustalenia faktyczne dokonane w pierwszej instancji zostały w pełni zaaprobowane w tym postępowaniu, mimo, iż opierają się one na niekompletnym materiale dowodowym. Jest też oczywiste, że mają one charakter uchybień rażących, bo naruszających gwarancyjną rolę przepisów regulujących postępowanie dowodowe i jako takie winny być dostrzeżone nawet z urzędu w postępowaniu odwoławczym, a tym bardziej wymagały szczegółowej i wnikliwej oceny Sądu Apelacyjnego, skoro zostały podniesione w zwykłym środku odwoławczym. Ponieważ jednak Sąd odwoławczy nie dostrzegł tego uchybienia i zajął błędne stanowisko odnosząc się do konkretnego zarzutu apelacji, to zasadnie można stawiać z tego powodu Sądowi Apelacyjnemu zarzut, prowadzący w konsekwencji do konieczności uchylenia zaskarżonego wyroku.

Należy przypomnieć, że w postępowaniu lustracyjnym J. G. złożył dwa wnioski dowodowe, w których wystąpił o przesłuchanie świadków - Aleksandra Ł., Franciszka G., Jana S., Anny P. i Zenona K. (k. 581 – 582, 645). Za pomocą tych dowodów lustrowany starał się wykazać między innymi, brak tajnego charakteru swoich kontaktów z organami bezpieczeństwa państwa. Jak utrzymywał bowiem, powiadomił pracowników, w tym Kierownika Zakładu (...), o swoich kontaktach z tymi organami. Sąd I instancji przesłuchał na tę okoliczność w charakterze świadka Jana S.. Natomiast odnośnie do świadków Aleksandra Ł. i Franciszka G., na podstawie art. 170 § 1 pkt. 2 k.p.k. Sąd oddalił ten wniosek, z tym, że w przypadku Ł. przyjmując, iż okoliczność, która miała być udowodniona za pomocą jego zeznań, a więc relacje lustrowanego ze świadkiem Stanisławem L., nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, zaś wiarygodność zeznań świadka S. L. podlegać będzie ocenie Sądu (k. 585v). Z kolei odnośnie do świadka G. Sąd przyjął, że okoliczność wskazana we wniosku, w świetle wyjaśnień lustrowanego, została udowodniona zgodnie z jego twierdzeniem. Kolejnym postanowieniem, na podstawie art. 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k., Sąd oddalił wniosek dowodowy o przesłuchanie Anny P. i Zenona K. uznając, że fakty, odnośnie których mieliby zeznawać, zostały udowodnione zgodnie z twierdzeniem lustrowanego, a nadto w przekonaniu tego Sądu, wniosek dowodowy w tym zakresie w sposób oczywisty zmierzał do przedłużenia postępowania (k. 648). Z kolei Sąd odwoławczy oceniając podniesione w tym zakresie zarzuty apelacji obrońcy lustrowanego, uznał je za chybione. Na uzasadnienie podniósł, iż Sąd Okręgowy trafnie stwierdził, że okoliczności sformułowane w tezach dowodowych, na które mieliby zeznawać ci świadkowie, są już udowodnione zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy, bądź też wskazane przez lustrowanego okoliczności nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Wskazał ten Sąd również, odwołując się do uzasadnienia orzeczenia Sądu I instancji, że w toku postępowania dowodowego przesłuchano innych świadków, a to Edmunda L., Jana S. i Romualda T., ale ich zeznania „niewiele wniosły do sprawy i w żaden spo-

sób nie świadczą o tym, iż J. G. nie współpracował w sposób tajny i świadomy ze służbą bezpieczeństwa” (s. 7 – 8 uzasadnienia).

To stanowisko Sądu Apelacyjnego należy poddać krytyce, podobnie za chybioną trzeba uznać decyzję Sądu Okręgowego oddalającą zgłoszone w omawianym zakresie wnioski dowodowe. Nie można bowiem uznać za prawidłowe postąpienia Sądu I instancji, który oddalił wnioski dowodowe na okoliczność braku niejawnego charakteru kontaktów lustrowanego z organami bezpieczeństwa państwa z uwagi na jej udowodnienie zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy, w sytuacji, gdy jednocześnie po merytorycznym rozpoznaniu sprawy przyjął zupełnie odmienne stanowisko. Rzecz jasna, Sąd był uprawniony do czynienia tego rodzaju ustaleń, jeśli w jego ocenie zebrane dowody nie potwierdzały tezy o braku kryterium tajności w kontaktach lustrowanego z organami bezpieczeństwa państwa, tyle tylko, iż wcześniej należało przeprowadzić wszystkie dowody zgłoszone na tę okoliczność.

Nie ulega wątpliwości, że sformułowanie zawarte w art. 170 § 1 pkt 2 zd. 2 k.p.k. „okoliczność udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy”, nie może oznaczać niczego innego, jak przyjęcie przez sąd orzekający za udowodnioną innymi dowodami, tezy dowodowej zaprezentowanej we wniosku. Gdyby się jednak okazało, że po oddaleniu wniosku dowodowego na podstawie przesłanki w tym przepisie określonej, sąd przyjął za podstawę orzeczenia ustalenia sprzeczne w stosunku do tezy dowodowej tego wniosku, zasadne jest twierdzenie, że doszło do rażącego naruszenia tego przepisu. Nadto trzeba zaznaczyć, że w sytuacji, gdy zeznania świadka miały być wnioskowanym przez lustrowanego dowodem zmierzającym do podważenia wiarygodności dowodów go obciążających, obowiązkiem Sądu I instancji było wnikliwe i rzetelne rozważenie potrzeby przesłuchania tego świadka, z zachowaniem pełnego poszanowania prawa lustrowanego do obrony i rzetelnego, sprawiedliwego procesu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 lutego 2002 r., V KKN 43/00, Lex Nr 53051; z dnia 8 listopada 1974 r., V KR 295/74, OSNKW 1975, z. 1, poz. 9).

Zgodnie z art. 3a ust. 1 ustawy lustracyjnej, współpracą w rozumieniu tej ustawy jest świadoma i tajna współpraca z ogniwami operacyjnymi lub śledczymi organów bezpieczeństwa państwa w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji.

W orzecznictwie sądowym ugruntowany jest pogląd, że współpraca, zgodnie z powyższym uregulowaniem, winna spełniać pięć warunków:

- musi polegać na kontaktach z organami bezpieczeństwa państwa i przekazywaniu informacji tym organom;
- musi mieć charakter świadomy, co oznacza, że osoba współpracująca musiała zdawać sobie sprawę, iż osoba, z którą nawiązała kontakt, jest przedstawicielem jednej ze służb wymienionych w art. 2 ust. 1 ustawy lustracyjnej;
- współpraca winna być tajna, co oznacza, że fakt nawiązania współpracy, a także jej przebieg, ma pozostać tajemnicą, w szczególności wobec tych osób i środowisk, których miały dotyczyć przekazywane informacje;
- współpraca musi wiązać się z operacyjnym zdobywaniem informacji przez służby wymienione w art. 2 ustawy;
- nie mogła ograniczać się do samej deklaracji woli, lecz winna była materializować się w świadomie podejmowanych konkretnych działaniach w celu urzeczywistnienia podjętej współpracy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2006 r., II KK 160/06, Lex Nr 193040).

A zatem, jednym z kryteriów uznania, iż osoba lustrwana utrzymywała kontakty o charakterze współpracy w rozumieniu przepisów ustawy lustracyjnej, jest przyjęcie przesłanki tajności. Trzeba też zwrócić uwagę, że ujawnienie przez osobę lustrwaną kontaktów z ogniwami operacyjnymi lub śledczymi organów bezpieczeństwa państwa, dokonane wobec osoby lub środowiska, których przekazywane informacje dotyczyły, powoduje, iż nie jest spełnione kryterium tajności niezbędne dla zakwalifikowania takich kontaktów jako współpracy, w rozumieniu przepisów ustawy lustracyjnej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 kwietnia 2013 r., V KK 31/13, Lex Nr 1318218; z dnia 14 kwietnia 2005 r., II KK 33/05, Lex Nr 199775; z dnia 19 października 2005 r., II KK 231/05, OSNKW 2006, z. 3, poz. 26; orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 maja 2011 r., II AKa 133/11, Lex Nr 1001357).

W realiach procesowych przedmiotowej sprawy zagadnienie tajności - niezbędnego kryterium zakwalifikowania świadomych kontaktów osoby lustrwanej z ogniwami operacyjnymi lub śledczymi organami bezpieczeństwa państwa, jako współpracy w rozumieniu przepisów ustawy lustracyjnej - ma wręcz kardynalne znaczenie, skoro brak tajności owych kontaktów wyklucza ustalenie istnienia współpracy. Co prawda, Sąd I instancji przesłuchał m. in. na tę okoliczność świadków - Jana S., Edmunda L., Romualda T., Andrzeja W. i Jerzego S. Uznał jednak, że ich relacje „niewiele wniosły do sprawy” i nie przemawiają za przyjęciem, iż współpraca lustrwanego G. z organami bezpieczeństwa państwa nie miała charakteru tajnego (s. 6 in fine – 8 uzasadnienia).

Skoro więc prawidłowe ustalenia co do istnienia kryterium tajności lub braku tej przesłanki, nabierają zasadniczego znaczenia, tym bardziej więc obowiązkiem Sądu było przesłuchanie zgłoszonych na tę okoliczność świadków. Oddalenie wniosku dowodowego na podstawie art. 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k. stanowiło rażące naruszenie prawa i miało istotny wpływ na treść orzeczenia, gdyż naruszało prawo lustrwanego do obrony i rzetelnego procesu. W podobny sposób należało ocenić sposób przeprowadzenia w tym zakresie kontroli instancyjnej przez Sąd odwoławczy, który nie dostrzegł tego uchybienia po stronie Sądu I instancji.

Ponieważ doszło do rażącego naruszenia wskazanych w pkt 3 petitum kasacji przepisów prawa, zaskarżone orzeczenie należało uchylić, a sprawę przekazać Sądowi Apelacyjnemu w W. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Sąd ten będzie władny w trybie art. 452 § 2 k.p.k. uzupełnić w omawianym zakresie przewód sądowy, poprzez przesłuchanie w charakterze świadków, na okoliczność ewentualnego ujawnienia przez lustrwanego G. innym osobom swoich kontaktów z organami bezpieczeństwa państwa, Aleksandra Ł., Franciszka G., Anny P. i Zenona K. Pomimo że zgłoszona teza dowodowa w postępowaniu przed Sądem I instancji odnośnie do świadka Ł. obejmowała inne okoliczności, niż kwestię „ujawnienia współpracy” (k. 581 – 582), celowym będzie przesłuchanie i tej osoby na powyższą okoliczność, skoro według wyjaśnień lustrwanego G. i zeznań świadka S. (k. 647), jedna z takich rozmów miała odbyć się w obecności właśnie Aleksandra Ł. Nie ma też potrzeby uchylenia orzeczenia Sądu Okręgowego i przekazywania sprawy do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji, gdyż wystarczającym będzie uzupełnienie przewodu sądowego w trybie art. 452 § 2 k.p.k., zaś przeprowadzone dowody mają służyć jedynie weryfikacji zarzutu podniesionego w apelacji obrońcy, a nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości”.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.3. Łączenie kar bezwzględnych i orzeczonych z warunkowym zawieszeniem wykonania.

przepisy: art. 89 § 1 a k.k.,

hasła: kara łączna

Wyrok z dnia 7 listopada 2014 r., II KK 284/14

Teza:

1. Do dnia wejścia w życie przepisu art. 89 §1a k.k. norma prawna zawarta w art. 89 §1 k.k. była odczytywana jako norma zakazująca orzekania kary bezwzględnej pozbawienia wolności jako kary łącznej w sytuacji, gdy obok kary jednostkowej pozbawienia wolności bezwzględnej istniała także podlegająca łączeniu kara pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono.
2. Dopiero w odniesieniu do przestępstw popełnionych począwszy od dnia 8 czerwca 2010 r. przepisy art. 85 k.k. w zw. z art. 89 § 1 k.k. w zw. z art. 89 §1a k.k. – z uwagi na materialno-prawny ich charakter i w konsekwencji konieczność stosowania art. 4 § 1 k.k. – stanowią podstawę do orzeczenia w takiej sytuacji łącznej kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia wykonania.
3. Ocena względności ustaw w wyroku łącznym – w myśl art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 89 § 1 k.k. i w zw. z art. 89 §1a k.k. – musi być ujmowana w odniesieniu do kategorii zbiegu przestępstw, a więc do wszystkich przestępstw, które objęte poszczególnymi wyrokami spełniają warunki do orzeczenia kary łącznej po myśli art. 85 k.k.

Z uzasadnienia:

„Sąd Rejonowy w W. po rozpoznaniu sprawy Łukasza K., skazanego sześcioma prawomocnymi wyrokami, w odniesieniu do skazań ujętych w wyrokach opisanych w pkt:

3. Sądu Rejonowego w W. z dnia 21 czerwca 2011 r., sygn. akt (...) za czyn popełniony w dniu 9 maja 2010 r. wyczerpujący dyspozycję przestępstwa z art. 226 §1 k.k. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym;

4. Sądu Rejonowego w W. IV Wydział Karny z dnia 18 października 2011 r., sygn. akt (...), za czyn popełniony w dniu 21 grudnia 2010 r. wyczerpujący znamiona przestępstwa z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r., Nr 179, poz. 1485) na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. warunkowo zawieszono na okres 5 (pięciu) lat próby;

5. Sądu Rejonowego w W. III Wydział Karny z dnia 25 października 2011 r. sygn. akt (...), za czyn popełniony w dniu 30 czerwca 2010 r., wyczerpujący znamiona przestępstwa z art. 62 ust. 1 z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r., Nr 179, poz. 1485), na karę 1 roku pozbawienia wolności, na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w dniach 30.06.2010 r. - 2.07.2010 r.;

wyrokiem łącznym z dnia 24 marca 2014 r., sygn. akt (...), w pkt IV swojego wyroku, na podstawie art. 569 k.p.k., art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k., art. 87 k.k., art. 89 § 1 k.k. – połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności i karę ograniczenia wolności i jako karę łączną orzekł karę roku i siedmiu miesięcy pozbawienia wolności, na jej poczet zaliczając okres rzeczywistego pozbawienia wolności w dniach od 30 czerwca 2010 r. do 2 lipca 2010 r. oraz od dnia 5 czerwca 2012 r. do dnia 3 czerwca 2013 r.

Wyrok ten został zaskarżony przez obrońcę skazanego. W zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt IV obrońca rozstrzygnięciu postawił zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej kary i wniósł o wymierzenie kary bezwzględnej pozbawienia wolności na zasadzie pełnej absorpcji.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 16 lipca 2014 r., sygn. akt (...) utrzymał w mocy zaskarżony wyrok uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

Kasację od tego wyroku na korzyść skazanego wniósł prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w W. w zakresie orzeczenia kary łącznej w pkt IV wyroku Sądu Rejonowego w W. zarzucił mu:

„1. rażące naruszenie przepisu postępowania tj. art. 440 kpk w zw. z art. 4 § 1 kk i art. 89 § 1 kk w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. a zmianie ustawy - kodeks karny, Ustawy - kodeks postępowania karnego... (Dz. U. Nr 206 poz. 1589) poprzez brak zastosowania tego przepisu i utrzymanie w mocy wyroku łącznego Sądu Rejonowego w W. z 24 marca 2014 r. sygn. akt (...) w zakresie kary łącznej orzeczonej w pkt IV w/wym. wyroku łączącej jednostkowe kary pozbawienia wolności i karę ograniczenia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w W. o sygn. (...), (...) i (...), pomimo iż Sąd Rejonowy wymierzając karę łączną nie zastosował ustawy względniejszej dla skazanego naruszając art. 4 § 1 i 89 § 1kk co skutkuje rażąco niesprawiedliwością orzeczenia Sądu Okręgowego w W.

2. rażące naruszenie przepisu postępowania tj. art. 457 § 3 kpk w zw. z art. 433 § 1 kpk poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i odniesienie się w uzasadnieniu wyroku jedynie do zarzutu apelacji dot. wymiaru kary łącznej, pomimo iż oskarżyciel publiczny przyłączając się do wywiedzionego środka odwoławczego wskazał nadto na fakt obrazy prawa materialnego tj. art. 4 § 1 i 89 § 1 kk w brzmieniu sprzed zmiany przez Sąd Rejonowy w W., co obowiązało Sąd Odwoławczy do wskazania w uzasadnieniu swego orzeczenia z jakich przyczyn art. 89 kk w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej ustawy z dn. 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - kodeks karny... (Dz. U. Nr 206, poz. 1589) nie jest względniejszy dla skazanego, czego nie uczynił;

które to uchybienia miały istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.”

Podnosząc tak ujęte zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w tej części oraz utrzymanego nim w mocy wyroku sądu I instancji i przekazanie sprawy temu ostatniemu sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, ale tylko w zakresie zarzutu sformułowanego w pkt 1 kasacji i także przy sprecyzowaniu, że rażące naruszenie przepisu art. 4 § 1 k.k. k.k. odnosiło się do niezastosowania art. 89 § 1 k.k. w stanie prawnym obowiązującym do dnia wejścia w życie przepisu art. 89 §1a k.k. (przepis dodany ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. - Dz. U. Nr 206, poz.1589), który nie tylko umożliwia wprost orzeczenie w wyroku łącznym kary łącznej bezwzględnego pozbawienia wolności w przypadku kar jednostkowych pozbawienia wolności, których wykonanie warunkowo zawieszono, ale także w zakresie kar pozbawienia wolności w sposób odmienny nakazuje – od dnia 8 czerwca 2010 r. – interpretować treść normy zawartej w art. 89 § 1 k.k. zezwalając na orzeczenie kary bezwzględnego pozbawienia wolności jako kary łącznej w układzie, gdy połączeniu podlegają kary pozbawienia wolności bezwzględne oraz z warunkowym zawieszeniem ich wykonania. Tak bowiem należy postrzegać treść tego zarzutu kasacji, zważywszy na jego uzasadnienie zaprezentowane na stronie 9 i 10 kasacji. Nie trzeba szeroko uzasadniać tego, że do dnia wejścia w życie przepisu art. 89 §1a k.k. norma prawna zawarta w art. 89 §1 k.k. była odczytywana jako norma zakazująca orzekania kary bezwzględnej po-

zbawienia wolności jako kary łącznej w sytuacji, gdy obok kary jednostkowej pozbawienia wolności bezwzględnej istniała także podlegająca łączeniu kara pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2001 r., I KZP 2/01, OSNKW 2001, z. 5–6, poz. 41; a także np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 października 2004 r., V KK 224/04, OSNKW 2004, z. 10, poz. 98; z dnia 14 kwietnia 2005 r., III KK 54/05, R-OSNKW 2005, poz. 778; z dnia 15 listopada 2005 r., IV KK 256/05, R-OSNKW 2005, poz. 2056; z dnia 16 grudnia 2005 r., V KK 414/05, R-OSNKW 2005, poz. 2519; z dnia 19 października 2006 r., V KK 191/06, R-OSNKW 2006, poz. 1989; z dnia 19 grudnia 2006 r., IV KK 446/06 OSNKW 2006, poz. 2500; z dnia 24 kwietnia 2007 r., IV KK 155/07, OSNKW 2007, z. 1, poz. 936; z dnia 12 czerwca 2007 r., V KK 132/07, OSNKW 2007, poz. 1261; z dnia 19 grudnia 2007 r., III KK 408/07, OSNKW 2007, poz. 2898; z dnia 19 marca 2008 r., IV KK 45/08, LEX nr 359245; z dnia 26 listopada 2008 r., III KK 317/08, LEX nr 471015). Dopiero w odniesieniu do przestępstw popełnionych począwszy od dnia 8 czerwca 2010 r. przepisy art. 85 k.k. w zw. z art. 89 § 1 k.k. w zw. z art. 89 §1a k.k. – z uwagi na materialno-prawny ich charakter i w konsekwencji konieczność stosowania art. 4 § 1 k.k. – stanowią podstawę do orzeczenia w takiej sytuacji łącznej kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia wykonania (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2013 r., I KZP 13/13, OSNKW 2013, z. 12, poz. 100 – w uchwale tej jedynie nieprecyzyjnie ujęto w tezie, że nowy stan prawny istnieje po dniu 8 czerwca 2010 r., zamiast od dnia 8 czerwca 2010 r.; także m.in. wyroki SN: z dnia 12 października 2011 r., V KK 275/11, LEX nr 1044078, z dnia 8 listopada 2011 r., IV KK 171/11, LEX nr 1044052, z dnia 8 lutego 2012 r., IV KK 238/11, LEX nr 1163357). Tymczasem w wyroku sądu I instancji to przepis art. 89 § 1 k.k., co wynika wprost z podstawy wydanego wyroku, stanowił podstawę orzeczenia kary łącznej bezwzględnego pozbawienia wolności w odniesieniu do trzech prawomocnych skazań za przestępstwa, przy czym jedno z nich zostało popełnione przed dniem 8 czerwca 2010 r. (wyrok w sprawie (...) – pkt 3), a dwa pozostałe już po tej dacie. O ile zatem jest niesporne, że w odniesieniu do tych dwóch skazań (opisanych w pkt 4 i 5) sąd I instancji mógłby orzec karę łączną bezwzględnego pozbawienia wolności, to przecież w zbiegu realnym określającym podstawę kary łącznej (art. 85 k.k.) i stanowiącym warunek orzeczenia kary łącznej w wyroku łącznym (art. 89 § 1 k.k.) pozostawało jeszcze jedno skazanie, które nie mogło stanowić podstawy do orzeczenia kary łącznej bezwzględnego pozbawienia wolności w zbiegu z karą pozbawienia wolności (lub karami), których wykonanie zostało warunkowo zawieszono. Inaczej rzecz ujmując, skoro kara 6 miesięcy ograniczenia wolności – podlegająca, przy łączeniu z karą pozbawienia wolności, zamianie na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności (art. 87 k.k.) – została orzeczone za przestępstwo popełnione przed dniem 8 czerwca 2010 r., to nie mogła ona, na skutek połączenia kar w wyroku łącznym, być bezwzględnie wykonywana, gdy podlegała połączeniu z karą pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, choćby ta ostatnia orzeczone została za przestępstwo popełnione po dniu 8 czerwca 2010 r. Ocena względności ustaw w wyroku łącznym – w myśl art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 89 § 1 k.k. i w zw. z art. 89 §1a k.k. – musi być ujmowana w odniesieniu do kategorii zbiegu przestępstw, a więc do wszystkich przestępstw, które objęte poszczególnymi wyrokami spełniają warunki do orzeczenia kary łącznej po myśli art. 85 k.k. Przepis art. 89 § 1 k.k. obejmuje bowiem konsekwencje ujętego w art. 85 k.k. **zbiegu określonych przestępstw** i wymierzonych za nie kar, a zatem jeśli warunek zbiegu kar dotyczy trzech przestępstw, to ocena możliwości zastosowania normy art. 89 §1 a k.k. lub normy zawartej w art. 89 § 1 k.k. dekodowanej od dnia 8 czerwca 2010 r. (a zatem wymierzenie kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania w odniesieniu do kar, które orzeczone jako warunkowo zawieszono – art. 89 §1a k.k., lub jako warunkowo zawieszono i bezwzględne – art. 89 §1 k.k.) musi wiązać się z twierdzeniem, iż każde z przestępstw

zostało popełnione po dniu 7 czerwca 2010 r., albowiem dopiero wówczas zbieg przestępstw ma miejsce w stanie prawnym po dniu 7 czerwca 2010 r.

Prawidłowe zastosowanie normy art. 4 § 1 k.k. w układzie objętym skazaniem w pkt IV wyroku łącznego sądu I instancji winno zatem prowadzić do stwierdzenia, że wyrok łączny mógł być wydany tylko w sytuacji, gdy sąd orzekający uznałby, iż spełniony został warunek z art. 69 § 1 k.k., a zatem, że jest możliwe orzeczenie łącznej kary pozbawienia wolności, której wykonanie zostałoby warunkowo zawieszona. W przypadku, gdyby takiej możliwości sąd *meriti* nie dostrzegął, to winien, zgodnie z wykładnią przepisu art. 89 § 1 k.k. istniejącą do dnia 8 czerwca 2010 r., umorzyć postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego. Podkreślić także trzeba, że sąd ten nie mógł z kolei dokonać orzeczenia kary łącznej tylko w odniesieniu do skazań opisanych w pkt 4 i 5 wyroku, albowiem na przeszkodzie takiemu postąpieniu stoi treść art. 85 k.k. i normatywnie ukształtowana formuła „pierwszego wyroku” (por. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2005 r., I KZP 36/04, OSNKW 2005, z. 2, poz.13) uniemożliwiająca dokonywanie wyboru poszczególnych skazań (układ konfiguracyjny), które mogłyby zostać połączone, z wyłączeniem „pierwszego wyroku”. Przyznać należy, że w judykaturze Sądu Najwyższego można znaleźć orzeczenia, które w istocie stanowią także aprobatę dla orzeczenia kary łącznej z pominięciem „pierwszego wyroku”. Podstawą do takiego postąpienia jest wówczas ustalenie, iż kara orzeczona „pierwszym wyrokiem” (np. kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania) nie może zostać połączona z pozostałymi karami (kary bezwzględne), albowiem nie są spełnione przesłanki do zastosowania normy art. 69 § 1 k.k.; w takiej sytuacji aprobuje się łączenie pozostałych kar, z pominięciem kary orzeczonej w „pierwszym wyroku” (np. końcowy fragment uzasadnienia wyroku SN z dnia 11 marca 2010 r., V KK 364/09, Lex nr 844037). Nietrudno zauważyć, że w takim układzie znów zostaje zerwany związek normatywny co do zbiegu wszystkich przestępstw (art. 85 k.k.), a podstawą do takiego postąpienia jest tylko kwestia oceny kary podlegającej połączeniu, a więc uznanie, że brak jest możliwości wymierzenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem. Taki zabieg nie może prowadzić do wyodrębniania kolejnego „zbiegu przestępstw” tylko z powodu niemożności połączenia wszystkich kar i wymierzenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Zbieg przestępstw i kar podlegających łączeniu jest kategorią normatywną (art. 85 k.k.) i albo występuje co do określonych przestępstw, albo nie, i tylko w tej ostatniej sytuacji brak jest podstaw do wydania wyroku łącznego. Natomiast okoliczność, że przy istniejącym zbiegu przestępstw nie jest możliwe orzeczenie kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (brak warunku z art. 69 § 1 k.k.) nie daje jakichkolwiek normatywnych podstaw do budowania kolejnego zbiegu przestępstw i „wyłączania” z niego określonego skazania, tak aby doszło do orzeczenia kary łącznej w odniesieniu do pozostałych skazań. Nawet jednak gdyby zastosować takie postąpienie w realiach niniejszej sprawy i uznać, że w ramach zbiegu – z uwagi na zmianę stanu prawnego od dnia 8 czerwca 2010 r. – można wydzielić inny zbieg i połączyć kary orzeczone wyrokami w pkt 4 i 5, to przecież kara łączna nie mogłaby być wyższa niż rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a w zaskarżonym wyroku kara ta została ukształtowana na poziomie roku i 7 miesięcy.

Z tych powodów rację ma prokurator, że sąd II instancji dopuścił się rażącej obrazy art. 440 k.p.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i w zw. z art. 89 § 1 k.k., albowiem w sytuacji, gdy kara łączna została ukształtowana z naruszeniem przepisu art. 89 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., to jego obowiązkiem było orzec z przekroczeniem granic zaskarżenia (skarżono tylko wymiar kary) i dokonać kontroli prawidłowości zastosowania normy art. 89 § 1 k.k. w sferze wymierzenia kary bezwzględnego pozbawienia wolności, zwłaszcza, iż w apelacji ten aspekt wyroku był podważany w odniesieniu do skazania w pkt II (orzeczenia innej kary łącznej za inny zbieg przestępstw). Jest oczywiste, że doszło do rażącego naruszenia prawa i miało ono oczywisty oraz istotny wpływ na treść orzeczenia, skoro doszło do

Apelacja od tego wyroku wniesiona została przez oskarżonego, który zaskarżył wyrok w całości i zarzucił mu błędy w ustaleniach faktycznych, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez oskarżonego Sąd Okręgowy w S., wyrokiem z dnia 25 lutego 2014 r., sygn. (...), uchylił zaskarżony wyrok i umorzył postępowanie karne w stosunku do Daniela C. na podstawie art. 51 § 1 i 2 k.k.s. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. z powodu przedawnienia karalności wykroczenia.

Kasację od tego wyroku na niekorzyść Daniela C. wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w S. w całości i zarzucił mu rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego i materialnego – art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 51 § 1 i 2 k.k.s., polegające na niezasadnym uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji i umorzeniu postępowania o przypisane Danielowi C. wykroczenie skarbowe z art. 57 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s., w oparciu o ujemną przesłankę procesową w postaci przedawnienia karalności, podczas gdy przesłanka ta nie wystąpiła.

Prokurator Generalny wniósł w kasacji o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest zasadna i konieczne stało się uwzględnienie zawartego w niej wniosku. Uznać trzeba, że Sąd Okręgowy w S. dopuścił się rażącego naruszenia prawa w trakcie obliczania terminu przedawnienia wykroczenia skarbowego przypisanego przez sąd pierwszej instancji Danielowi C. Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że przedawnienie to rozpoczęło swój bieg z dniem 31 grudnia 2011 r., a następnie przyjął, że przedawnienie to wynosi rok, a gdy w tym czasie wszczęto przeciwko jego sprawcy postępowanie, przedłuża się do 2 lat od daty popełnienia czynu (s. 2 uzasadnienia wyroku). Sąd Okręgowy w S. powołał się przy tym na orzeczenia Sądu Najwyższego dotyczące tej kwestii z 2003 i 2005 r. i ostatecznie ustalił, że przedawnienie karalności czynu Daniela C. nastąpiło z dniem 31 grudnia 2013 r., a więc przed dniem orzekania przez Sąd odwoławczy w tej sprawie.

Tymczasem, zgodnie z treścią interpretowanego przez Sąd Okręgowy w S. art. 51 § 2 k.k.s. karalność wykroczenia skarbowego ustaje z upływem 2 lat, ale nie od czasu popełnienia wykroczenia, a od „zakończenia tego okresu”. Przepis art. 51 § 2 k.k.s. interpretowany wraz z zapisem z art. 51 § 1 k.k.s. oznacza, że termin przedawnienia wykroczenia skarbowego należy obliczać w ten sposób, że w sytuacji, w której w ciągu rocznego terminu od czasu popełnienia wykroczenia z § 1 wszczęto postępowanie przeciwko sprawcy, okres ten wydłuża się o dwa lata od zakończenia okresu rocznego terminu. Innymi słowy jest to okres 3 lat od popełnienia czynu. Taki stan prawny obowiązuje od czasu nowelizacji kodeksu karnego skarbowego z dnia 28 lipca 2005 r. Zmieniono wówczas sposób obliczania terminu przedawnienia wynikający z art. 51 § 1 i 2 k.k.s. licząc dodatkowe dwa lata, o których mowa w § 2 nie od czasu popełnienia wykroczenia skarbowego, ale od czasu zakończenia tego okresu, a więc rocznego okresu z § 1. Sąd Okręgowy w S., przedstawiając w uzasadnieniu zaskarżonego kasacją wyroku tok swojego rozumowania w tej kwestii zignorował zmianę treści omawianego przepisu, powołując się jednocześnie na poglądy wyrażone w orzeczeniach bazujących na nieaktualnym od 2005 r. brzmieniu art. 51 § 2 k.k.s.

W tym stanie rzeczy termin przedawnienia karalności wykroczenia przypisanego Danielowi C. upływa z dniem 31 grudnia 2014 r., a nie jak przyjął Sąd Okręgowy rok wcześniej. Błąd sądu odwoławczego miał przy tym charakter rażący i w sposób oczywisty wpłynął na treść zaskarżonego kasacją wyroku. Spowodowało to konieczność wyeliminowania

tego orzeczenia z obrotu prawnego, a więc konieczność uchYLENIA zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania w postępowaniu C., w trakcie którego rozważy on zarzuty zawarte w apelacji Daniela C.”

1.2.5. **Niedopuszczalność wznowienia postępowania zakończonych postanowieniem o umorzeniu postępowania w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia na podstawie art. 540 § 1 k.p.k.**

przepisy: art. 540 § 1 k.p.k.

hasła: wznowienie postępowania

Postanowienie z dnia 14 listopada 2014 r., III KO 78/14

Teza:

Postanowienie o umorzeniu postępowania w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w zakresie odnoszącym się do odpowiedzialności karnej, bo takim jest – pierwotny w stosunku do niego – prawomocny wyrok skazujący, wymierzający karę, której dotyczy to warunkowe przedterminowe zwolnienie. Z tego więc względu nie jest dopuszczalne wznowienie postępowania w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia w oparciu o treść art. 540 § 1 k.p.k.

Z uzasadnienia:

„Zaskarżonym zarządzeniem Przewodniczący III Wydziału Izby Karnej Sądu Najwyższego odmówił przyjęcia wniosku Andrzeja B. w powyżej wskazanej sprawie jako niedopuszczalnego z mocy ustawy.

Zażalenie na to zarządzenie wniósł Andrzej B.

Wniósł w nim o uchylenie zaskarżonego zarządzenia, podnosząc, że „Sąd Najwyższy naruszył przepisy postępowania art. 540 § 1 k.p.k., art. 540 a k.p.k. i art. 540 b k.p.k. oraz art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. i art. 426 k.p.k., art. 427 k.p.k. i art. 429 § 1 k.p.k., nadto powołał się na jeden pogląd judykatury”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie jest bezzasadne i to w stopniu oczywistym.

Nie jest bowiem prawdą, by przy wydaniu zaskarżonego nim zarządzenia dopuszczono się obrazy jakichkolwiek przepisów prawa procesowego, a więc i tych powołanych przez skarżącego w zażaleniu. Z wyjątkiem art. 540 § 1 k.p.k. i art. 542 § 3 k.p.k. - czy to wobec swojej treści, czy tylko wskazania w takim powiązaniu, nie mogły one w ogóle mieć przy wydaniu zaskarżonego zarządzenia żadnego zastosowania. Nie stanowiły też podstawy prawnej zaskarżonego zarządzenia. Wspomnianego przepisu art. 540 § 1 k.p.k. także to orzeczenie nie narusza, jako że – ze względów przytoczonych w jego uzasadnieniu – respektuje treść tej normy. Nie może też przez to i uchybiać normie art. 542 § 3 k.p.k. W tej stwierdzonej sytuacji powtórzyć zatem tylko wypada, że treść art. 540 § 1 k.p.k. wskazuje na to, że instytucja w nim uregulowana dotyczy postępowania sądowego rozstrzygającego w kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego. Wbrew twierdzeniom skarżącego takie stanowisko jest powszechnie w orzecznictwie przyjmowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 października 1997 r., II KZ 130/97, OSNKW 1998,

z. 1-2, poz. 10, 12 czerwca 2003 r., IV KZ 16/03, R-OSNKW 2003, poz. 1290, 29 stycznia 2007 r., IV KO 118/07, Lex nr 346765, 17 września 2008r., IV KO 108/08, OSNKW 2008, z.12, poz. 99, 28 listopada 2013 r., IV KO 75/13, Lex nr 1396786). Postanowienie o umorzeniu postępowania w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w zakresie odnoszącym się do odpowiedzialności karnej, bo takim jest – pierwotny w stosunku do niego – prawomocny wyrok skazujący, wymierzający karę, której dotyczy to warunkowe przedterminowe zwolnienie. Z tego więc względu nie jest dopuszczalne wznowienie postępowania w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia w oparciu o treść art. 540 § 1 k.p.k. Prezentowany pogląd znajduje akceptację również w piśmiennictwie, gdzie nawet wskazuje się, iż przepis art. 24 k.k.w. daje dostatecznie szerokie możliwości poprawy błędnego rozstrzygnięcia wydanego w postępowaniu wykonawczym i tym samym należy wykluczyć stosowanie przepisów o wznowieniu, zawartych w kodeksie postępowania karnego, do postępowania wykonawczego (por. D. Szumiło-Kulczycka: Prawne warunki dopuszczalności wznowienia postępowania sądowego, [w:] Środki zaskarżenia w procesie karnym. Księga pamiątkowa ku czci prof. Zbigniewa Dody, Kraków 2000, s. 215).

Z tych wszystkich względów postanowiono jak wyżej.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.6. Skutki wyroków Trybunału Konstytucyjnego stwierdzających niekonstytucyjność pominięcia ustawowego.

przepisy: 190 ust. 1 i 4 Konstytucji

hasła: skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego

Postanowienie z dnia 2 października 2014 r., III KZ 86/14

Teza:

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia z dnia 8 października 2013 r., K 30/11 (OTK-A 2013, z. 7, poz. 98, opublikowany w Dz. U. 2013, poz. 1262), stwierdzający, że art. 81 § 1 k.p.k. „w zakresie, w jakim nie przewiduje sądowej kontroli zarządzenia prezesa sądu o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu dla oskarżonego, który złożył wniosek w trybie art. 78 § 1 ustawy – Kodeks postępowania karnego, jest niezgodny z art. 42 ust. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 i z art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiego, nie jest wyrokiem negatywnym, w tym nie jest negatywnym wyrokiem zakresowym. Nie rozstrzygnął bowiem o niekonstytucyjności treści normatywnej wyrażonej w przepisie, ale o niekonstytucyjności pominięcia treści normatywnej. Tego rodzaju wyroki zakresowe nie wywołują skutków określonych w art. 190 ust. 1 i 4 Konstytucji RP.

Z uzasadnienia:

„W zarządzeniu przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w L. z dnia 7 października 2014 r. jako podstawę nadania biegu zażaleniu, to jest przyjęcia i przekazania go do rozpoznania Sądowi Najwyższemu, wskazano art. art. 459 § 1 – 3 k.p.k., 460 k.p.k., 463 § 1 k.p.k. oraz 466 § 1 k.p.k. Przeoczono więc, że w sprawach o wykroczenia przepisy Kodeksu postępowania karnego stosuje się jedynie, gdy Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia tak stanowi (art. 1 § 2 k.p.w.). Zasadą jest, iż postępowanie w sprawach o wykroczenia toczy się według przepisów tego ostatniego Kodeksu (art. 1 § 1 k.p.w.). Stanowi on m.in., że zażalenie przysługuje tylko w wypadkach wskazanych w ustawie, czyli normującej postępowanie o wykroczenia (art. 103 § 3 zd. pierwsze k.p.w.).

Dlatego art. 109 § 2 k.p.w. nie upoważnia do stosowania art. 459 k.p.k. i 460 k.p.k. Co więcej, rozdział 19 k.p.w., zatytułowany „Wznowienie postępowania”, samodzielnie określa, które przepisy Kodeksu postępowania karnego mają odpowiednie zastosowanie w sprawach wznowieniowych o wykroczenia. Regulacja zawarta w art. 113 k.p.w. wyłącza zatem możliwość stosowania przepisów wymienionych w art. 109 § 2 k.p.w., w tym art. 463 § 1 k.p.k. i 466 § 1 k.p.k. Świadczy o tym między innymi rezultat podwójnego odesłania z art. 113 § 1 k.p.w. Przepis ten odwołuje się do np. art. 545 k.p.k., który stanowi, że w postępowaniu o wznowienie stosuje się odpowiednio m.in. art. 429 k.p.k. Zaś przepis ten jest także wymieniony w art. 109 § 2 k.p.w. Nie wchodzi więc w rachubę jednoczesne stosowanie art. 109 § 2 k.p.w. i art. 113 § 1 k.p.w.

W rozdziale 4 działu I pt. „Zasady ogólne” Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, a zatem odnoszących się również do postępowania wznowieniowego, samodzielnie i częściowo inaczej określono przesłanki wyznaczenia obrońcy z urzędu (art. 22 k.p.w.) oraz w autonomicznym przepisie wskazano podmiot uprawniony do tego wyznaczenia (prezesa sądu – art. 23 k.p.w.). W rozdziale tym nie przewidziano możliwości zaskarżenia negatywnej decyzji prezesa. Prawidłowe było zatem pouczenie wnioskodawcy zawarte w zaskarżonym zarządzeniu, że na odmowę wyznaczenia obrońcy z urzędu nie przysługuje zażalenie. W konsekwencji, przewodniczący II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w L. powinien odmówić jego przyjęcia jako niedopuszczalnego, zamiast nadawać mu bieg. Stało się tak albo z powodu wadliwej interpretacji wskazanych wyżej przepisów obu wymienionych Kodeksów albo nieprawidłowego odczytania wyroku Trybunału Konstytucyjnego (TK) z dnia 8 października 2013 r., K 30/11 (OTK-A 2013, z. 7, poz. 98, opublikowanego w Dz. U. 2013, poz. 1262). W sprawie tej Rzecznik Praw Obywatelskich (RPO) zwrócił się do TK z wnioskiem o zbadanie zgodności z Konstytucją RP art. 81 § 1 k.p.k. i 78 § 2 k.p.k. Zakwestionowana została więc konstytucyjność przepisów zawartych w innym akcie prawnym oraz nie mających zastosowania w postępowaniu wznowieniowym w sprawach o wykroczenia. Już ten fakt wykluczał możliwość zastosowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego w niniejszej sprawie, czyli uznania, że otworzył on wnioskodawcy drogę do zaskarżenia przedmiotowego zarządzenia. Nadto, w polu uwagi należy mieć rodzaj zapadłego wyroku. Trybunał Konstytucyjny w pkt 1 stwierdził, że art. 81 § 1 k.p.k. „w zakresie, w jakim nie przewiduje sądowej kontroli zarządzenia prezesa sądu o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu dla oskarżonego, który złożył wniosek w trybie art. 78 § 1 ustawy – Kodeks postępowania karnego, jest niezgodny z art. 42 ust. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 i z art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiego”. Nie jest to więc wyrok negatywny w tym, nie jest to negatywny wyrok zakresowy. Nie rozstrzygnął bowiem o niekonstytucyjności treści normatywnej wyrażonej w przepisie, ale o niekonstytucyjności pominięcia treści normatywnej. Tego rodzaju wyroki zakresowe nie wywołują skutków określonych w art. 190 ust. 1 i 4 Konstytucji RP (zob. uzasadnienie postanowień Sądu Najwyższego: z dnia 27 października 2005 r., I KZP 37/05 - OSNKW 2005, z. 11, poz. 109; z dnia 29 kwietnia 2010 r., IV CO 37/09 - OSNC 2010, z. 12, poz. 166; uzasadnienie wyroku SN z dnia 8 lipca 2010 r., II CSK 3/10 - OSNC 2011, z. 2, poz. 19). W piśmiennictwie podnosi się, że wyroki Trybunału Konstytucyjnego o pominięciu prawodawczym sygnalizują ustawodawcy konieczność zmiany przepisów przez ich uzupełnienie o część pominiętą, co wynika niekiedy wprost z uzasadnień tych wyroków (zob. M. Florczak - Wątor: *Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i ich skutki prawne*, Poznań 2006 r., s.152 -157; K.Gonera, E.Łętowska: *Wieloaspektowość następstw stwierdzenia niekonstytucyjności*, PiP 2008, z. 5, s. 24; A.Kustra: *Wyroki zakresowe Trybunału Konstytucyjnego*, Przegląd Sejmowy, rok XIX – 4 (105) 2011, s. 60; ta autorka: *Wznowienie postępowania w następstwie stwierdzenia niekonstytucyjności pominięcia prawodawczego*, s.211; K.Osajda: *Koncepcja orzeczenia zakresowego a wątpliwości na tle skutków orzeczeń TK*, s. 303 [w:] *Skutki wyroków Trybunału Konstytucyjnego w sferze stosowania prawa*, Studia i Materiały Trybunału Konstytucyjnego, t. XLVIII, Warszawa 2013). Wydaje

3. Przewidziana w rozdziale 56 Kodeksu postępowania karnego instytucja wznowienia postępowania dotyczy tylko postępowania sądowego. Orzeczenie sądu zapadłe w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa, czy dochodzenia, jak też o ich umorzeniu, z pewnością nie jest wydane w toku „postępowania sądowego” – w ujęciu art. 540 § 1 k.p.k., skoro stanowi czynność, którą sąd ten podejmuje nie w toczącym się postępowaniu sądowym, ale tylko w postępowaniu przygotowawczym, na mocy specjalnego (wyrażonego w przywołanym przepisie) ustawowego umocowania..

Z uzasadnienia:

„Zaskarżonym zarządzeniem Zastępcy II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w G. odmówiła przyjęcia wniosku Andrzeja B. o wznowienie postępowania w powyżej wskazanej sprawie – na podstawie art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. – wobec tego, iż jest on niedopuszczalny z mocy prawa. Zażalenie na to zarządzenie wniósł Andrzej B..

Podniósł w nim, że zaskarżone zarządzenie jest niesłuszne, bo zamyka skarżącemu prawo do sądu i prawo do przedstawienia swoich racji. Nadto nie jest prawdą, że orzeczenie zapadłe w postępowaniu, którego wznowienia on się domaga nie rozstrzyga o odpowiedzialności karnej, „bowiem to skarżący zarzuca, że inna osoba poniesie tą odpowiedzialność, a zatem odnosi się do głównego, zasadniczego przedmiotu”.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie jest oczywiście bezzasadne.

Zaskarżone nim zarządzenie wydano w oparciu o obowiązujące przepisy ustawy karnej procesowej, które skarżący w swoim zażaleniu całkowicie ignoruje. Nie ulega wątpliwości, że prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie karne w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k., jest takie, które rozstrzyga odnośnie odpowiedzialności karnej (por. też postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 stycznia 2008 r., IV KO 118/07, Lex nr 346765, 28 listopada 2013 r., IV KO 75/13., Lex nr 1396786, 13 sierpnia 2014 r., III KZ 44/14, Lex nr 1493989). Stąd też za tego rodzaju orzeczenie nie może być uznane postanowienie sądu odwoławczego utrzymujące w mocy zaskarżone zarządzenie upoważnionego sędziego Sadu Rejonowego o odmowie przyjęcia zażalenia na postanowienie tego Sadu o utrzymaniu w mocy postanowienia prokuratora o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego. Nie należy ono bowiem z pewnością do orzeczeń kończących postępowanie sądowe w rozumieniu przywołanego na wstępie przepisu. Nie rozstrzyga bowiem co do odpowiedzialności karnej, a jedynie o dopuszczalności wniesienia zażalenia na wydane przez sąd w trybie art. 329 k.p.k. w zw. z art. 306 § 1 i 2 k.p.k. postanowienie. Niezależnie od takiego tylko przedmiotu rozstrzygnięcia tego orzeczenia determinującego samoistnie niemożność uznania go za takie, o którym mowa w art. 540 § 1 k.p.k., zauważyć nadto należy, iż przewidziana w rozdziale 56 Kodeksu postępowania karnego instytucja wznowienia postępowania dotyczy tylko postępowania sądowego. Orzeczenie sądu zapadłe w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa, czy dochodzenia, jak też o ich umorzeniu, z pewnością nie jest wydane w toku „postępowania sądowego” – w ujęciu art. 540 § 1 k.p.k., skoro stanowi czynność, którą sąd ten podejmuje nie w toczącym się postępowaniu sądowym, ale tylko w postępowaniu przygotowawczym, na mocy specjalnego (wyrażonego w przywołanym przepisie) ustawowego umocowania.

Brak jest zatem podstaw do zakwestionowania zasadności zaskarżonego zarządzenia, tym bardziej, że te podniesione przez skarżącego w zażaleniu argumenty są całkowicie bezprzedmiotowe. Nie mają one bowiem żadnego znaczenia dla oceny tej opisaney i wy-

łącznie podlegającej kontroli instancyjnej w niniejszym postępowaniu, sytuacji procesowej, której koniecznym następstwem jest zaskarżone zarządzenie.

Z tych to względów postanowiono jak wyżej.”

1.2.8. Wyrok łączny a tryby konsensualne zastosowane w ramach skazań jednostkowych.

przepisy: art. 335 k.p.k., art. 387 k.p.k., art. 474a k.p.k., art. 569 k.p.k.

hasła: wyrok łączny, tryby konsensualne

Postanowienie z dnia 22 października 2014 r., IV KK 92/14

Teza:

- 1. Wolno jest w odrębnym już postępowaniu w kwestii wyroku łącznego, gdy łączy się jednostkowe kary z warunkowym zawieszeniem ich wykonania prawomocnie orzeczone w trybie konsensualnym, zniweczyć skutki tychże poszczególnych uzgodnień, orzekając np. karę o charakterze bezwzględny.**
- 2. Skazania w trybie konsensualnym z art. 335 k.p.k., art. 387 k.p.k. i art. 474a k.p.k. za zbiegające przestępstwa na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania nie stają na przeszkodzie orzeczeniu w wyroku łącznym kary pozbawienia wolności o charakterze bezwzględny (art. 89 § 1 a k.k.); warunkowo zawieszona może być wykonanie jedynie kary łącznej orzeczonej wyrokiem łącznym w wysokości do 2 lat (art. 69 § 1 k.k.).**

Z uzasadnienia:

„Sąd Rejonowy w O., wyrokiem łącznym z 9 maja 2013 r., orzekł wobec Stanisława S., na podstawie art. 86 §1 k.k., art. 91 § 2 k.k., art. 89 § 1 a k.k. i art. 569 § 1 k.p.k., karę łączną 4 lat bezwzględnego pozbawienia wolności, powstałą z połączenia 9 kar jednostkowych pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, wymierzonych 5 wyrokami skazującymi za przestępstwa i ciągi przestępstw popełnione po dniu 8 czerwca 2010 r. W zakresie pozostałych 6 wyroków skazujących umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego na zasadzie art. 572 k.p.k.

Sąd Okręgowy w K., po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2013 r. apelacji obrońcy skazanego, utrzymał w mocy pierwszoinstancyjny wyrok, uznając złożony środek odwoławczy za oczywiście bezzasadny.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego, w zakresie wymierzenia skazanemu kary łącznej 4 lat pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, wniósł obrońca skazanego. Podniósł w niej zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia art. 89 § 1 a k.k. przez: 1) przyjęcie, że w sprawie możliwe było orzeczenie kary łącznej o charakterze bezwzględny, w sytuacji gdy za wszystkie przestępstwa i ciągi przestępstw objęte wyrokami jednostkowymi wymierzono kary pozbawienia wolności z dobrodziejstwem warunkowego zawieszenia ich wykonania w trybie art. 335 k.p.k. i art. 387 k.p.k.;

2) wymierzenie skazanemu kary łącznej rażąco niewspółmiernej. W petitum kasacji skarżący domagał się wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Prokurator Okręgowy w K. w pisemnej odpowiedzi na kasację ocenił ją jako oczywiście bezzasadną. Obecna na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Generalnej zażądała oddalenia kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się niezasadna.

Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy na etapie postępowania kasacyjnego miała odpowiedź na pytanie: czy art. 89 § 1a k.k. zezwala orzec w wyroku łącznym karę łączną pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania w trybach konsensualnych, o których mowa w art. 335 k.p.k. i art. 387 § 1 k.p.k.? Tezę skarżącego o rażącej niewspółmierności kary łącznej – jako sprzeczną z ograniczeniem wyrażonym w art. 523 § 1 in fine k.p.k. – wypadło pozostawić bez komentarza.

Rozpocząć trzeba od przypomnienia regulacji prawnych mających *in concreto* węzłowe znaczenie. Art. 89 § 1 a k.k., wprowadzony ustawą z 5 listopada 2009 r. zmieniającą m.in. Kodeks karny (Dz. U. Nr 206, poz. 1589), daje możliwość wymierzenia w wyroku łącznym kary łącznej pozbawienia wolności o charakterze bezwzględnym w sytuacji skazania na kary jednostkowe pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania. Takie uprawnienie motywowane jest obawą niedostrzeżenia przez sądy orzekające w sprawach o poszczególne przestępstwa niektórych okoliczności obciążających, jak i możliwością ich ujawnienia się dopiero w postępowaniu zmierzającym do wydania wyroku łącznego. Ugruntowany jest w judykaturze pogląd, że chodzi tu o skazania za przestępstwa popełnione po dniu 8 czerwca 2010 r., to jest po dacie wejścia w życie wspomnianej noweli (zob. uchwała składu 7 sędziów SN z 28 listopada 2013 r., I KZP 13/13, OSNKW 2013, z. 12, poz. 100). Z kolei instytucje przewidziane w art. 335 k.p.k. w zw. z art. 343 k.p.k. oraz w art. 387 § 1 k.p.k. regulują dobrowolne poddanie się karze. Nie wchodząc w szczegóły, istotą obu rozwiązań prawnych są porozumienia zawierane przez strony co do wymiaru kary lub środków karnych w celu szybkiego zakończenia procesu karnego; oskarżony dąży nadto, a zazwyczaj przede wszystkim, do uzyskania skazania w najbardziej dla niego korzystnej postaci.

Przystępując do rozważań natury zasadniczej, należy dobitnie wskazać, że oba tryby konsensualne są trybami postępowania przed sądem pierwszej instancji, choć zawarte między stronami porozumienia materializują się nie z chwilą wydania orzeczenia przez sąd meriti, ale z chwilą jego uprawomocnienia się. Z tej m.in. racji uznano, że kontrolę instancyjną wyroku wydanego w trybie określonym w art. 343 k.p.k., poza modyfikacją wynikającą z art. 434 § 3 k.p.k. (wyłącza ona w ściśle określonych sytuacjach stosowanie generalnej reguły z § 1), przeprowadza się na zasadach ogólnych (zob. uchwała składu 7 sędziów SN z 25 września 2013 r., I KZP 5/13, OSNKW 2013, z. 11, poz. 92). Tym bardziej zapatrywanie to odnosi się do skazania w warunkach określonych w art. 387 § 1 k.p.k. W konsekwencji przyjąć należy, że po zapadnięciu wyroku w trybie konsensualnym w pierwszej instancji porozumienie, które legło u podstaw skazania, przestaje wiązać strony i mogą one wnieść apelacje; jeżeli taki środek odwoławczy złoży prokurator na niekorzyść oskarżonego, to sąd drugiej instancji, uznając go za zasadny, będzie uprawniony skorygować zaskarżony wyrok zgodnie z kierunkiem skargi, np. poprzez uchylene orzeczenia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary – z uwzględnieniem art. 454 § 2 k.p.k.

W przekonaniu Sądu Najwyższego, jeżeli w razie złożenia przez prokuratora apelacji na niekorzyść oskarżonego od wyroku wydanego w trybie konsensualnym, czyli *de facto* w razie zerwania przez oskarżyciela porozumienia, dopuszczalne jest pogorszenie sytuacji procesowej oskarżonego przez sąd *ad quem*, to tym bardziej - a *maiori ad minus* – wolno jest w odrębnym już postępowaniu w kwestii wyroku łącznego, gdy łączy się jednostkowe kary z warunkowym zawieszeniem ich wykonania prawomocnie orzeczone w trybie

konsensualnym, zniweczyć skutki tychże poszczególnych uzgodnień, orzekając np. karę o charakterze bezwzględny.

Doniosła wydaje się przy analizie omawianego układu procesowego konstatacja, że przepisem określającym co do zasady granice kary łącznej (również w wyroku łącznym) jest art. 86 in principio k.k., natomiast przepisem – i to jedynym – regulującym zasady warunkowego zawieszenia wykonania kary łącznej w wyroku łącznym jest art. 89 k.k. W § 1 tego ostatniego przepisu sformułowano zasadę, że w wyroku łącznym można warunkowo zawiesić wykonanie kary łącznej, jeżeli zachodzą przesłanki określone w art. 69 k.k. Jedną z tych przesłanek, niezależnie od tego, za jakie przestępstwo – umyślne czy nieumyślne oskarżony został skazany, jest to, aby kara pozbawienia wolności nie przekraczała 2 lat.

W rezultacie pojawiło się w orzecznictwie stanowisko - zasługujące na aprobatę – że objęcie wyrokiem łącznym kary powyżej 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania – orzeczonej przy zastosowaniu art. 343 § 2 pkt 2 k.p.k. – nie zmienia reguł warunkowego zawieszenia wykonania kary łącznej określonych w art. 89 k.k., które może nastąpić jedynie wówczas, jeżeli zachodzą przesłanki określone w art. 69 k.k. (zob. postanowienie SN z 23 marca 2011 r., I KZP 29/10, OSNKW 2011, z. 3, poz. 24).

Wychodząc z założenia racjonalności ustawodawcy i akceptując w związku z tym regułę, że interpretacja przepisów nie może prowadzić do wniosku o zbędności pewnych ich fragmentów, wolno stwierdzić, że przy określaniu w wyroku łącznym wysokości kary łącznej pozbawienia wolności, powstającej z kar jednostkowych orzeczonych z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, nie może ona przekroczyć ani sumy kar wymierzonych za przestępstwa pozostające w zbiegu, ani granic ustanowionych dla kary pozbawienia wolności w art. 37 k.k., to jest 15 lat. Oznacza to ni mniej, ni więcej, że przy konstruowaniu w wyroku łącznym z poszczególnych kar jednostkowych pozbawienia wolności orzeczonych z warunkowym zawieszeniem ich wykonania rozmiaru kary łącznej nie istnieją żadne inne bariery prawne. I nie ma tu nic do rzeczy fakt, że kary w wyrokach jednostkowych, nawet wszystkie, były efektem uzgodnień poczynionych przez strony w ramach któregoś z trybów konsensualnych.

Sumując: skazania w trybie konsensualnym z art. 335 k.p.k., art. 387 k.p.k. i art. 474a k.p.k. za zbiegające przestępstwa na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania nie stają na przeszkodzie orzeczeniu w wyroku łącznym kary pozbawienia wolności o charakterze bezwzględny (art. 89 § 1 a k.k.); warunkowo zawieszona może być wykonanie jedynie kary łącznej orzeczonej wyrokiem łącznym w wysokości do 2 lat (art. 69 § 1 k.k.).

Przedstawiony rezultat wykładni językowej i systemowej jest na tyle jasny i jednoznaczny, że nie pozwala na odstępianie od niego, mimo że wywołuje on w aspekcie aksjologicznym pewne zaniepokojenie. Idzie zwłaszcza o to, że przyjęte podejście – choć bez wątplenia poprawne z punktu widzenia wskazanych wyżej metod wykładni oraz znajdujące oparcie w domniemaniach interpretacyjnych takich jak np. niestanowienie przez prawodawcę norm sprzecznych i liczenie się przez niego z konsekwencjami empirycznymi podejmowanych decyzji – w jakimś jednak stopniu koliduje z zasadą zaufania obywateli do państwa (art. 2 Konstytucji RP). Skoro bowiem oskarżony w swoim czasie w ramach wcześniejszych procesów zaakceptował pewne ustalenia faktyczne, zrezygnował z postępowania dowodowego i zgodził się na określoną wobec niego reakcję karną, to możliwość przejścia nad tym do porządku w postępowaniu dotyczącym wyroku łącznego trudno ocenić jako postąpienie do końca lojalne. Inne składy Sądu Najwyższego sygnalizowały już wcześniej swoje uwagi w tej mierze (m. in. w przywoływanych w niniejszym uzasadnieniu judykatach), ale jak na razie nie zaowocowało to żadnym projektem usta-

wodawczym, zmierzającym chociaż do ograniczenia budzących zastrzeżenia następstw funkcjonowania omawianego unormowania.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy oddalił kasację obrońcy skazanego (art. 537 § 1 k.p.k.) Uznając, że zapłacenie kosztów sądowych za postępowanie kasacyjne byłoby dla skazanego zbyt uciążliwe ze względu na pobyt w zakładzie penitencjarnym, podjęto decyzję o zwolnieniu go z uiszczenia tych należności (art. 624 § 1 k.p.k.).”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.9. Sposób przeprowadzenia kontroli apelacyjnej w wypadku wniesienia apelacji sporządzonej osobiście przez oskarżonego.

przepisy: art. 433 § 1 i 2 k.p.k.

hasła: apelacja

Wyrok z dnia 15 października 2014 r., IV KK 109/14

Teza:

W sytuacji, gdy apelacja nie została sporządzona przez podmiot profesjonalny, kontrola instancyjna musi być przeprowadzona szczególnie wnikliwie i każdą okoliczność podnoszoną w takiej skardze należy oceniać przez pryzmat wszystkich ustawowych podstaw zmiany lub uchylecia wyroku, nawet wtedy, gdy sam skarżący nie potrafił należycie wyeksponować takiego właśnie jej znaczenia.

Z uzasadnienia:

„Sąd Rejonowy w R., wyrokiem z dnia 19 czerwca 2013 r., sygn. akt (...), uznał Roberta W. oraz Żanetę W. i Michała B., za winnych tego, że w dniu 2 czerwca 2012 r. w R., działając wspólnie i w porozumieniu, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, zabrali w celu przywłaszczenia pieniądze w łącznej kwocie 406,05 zł, za które zakupili towary różnego rodzaju, płacąc kartą bankomatową banku G. S.A. przy wykorzystaniu usługi Pay-Pass na szkodę Zbigniewa A., przy czym Robert W. zarzucanego czynu dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa opisanych w art. 64 § 1 kk, tj. dokonania przestępstwa z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 12 kk w zw. z art. 64 § 1 kk i za to na podstawie art. 278 § 1 kk wymierzył temu ostatniemu oskarżonemu karę dziesięciu miesięcy pozbawienia wolności.

Ponadto, na podstawie art. 46 § 1 kk Sąd I instancji orzekł wobec wszystkich oskarżonych środek karny w postaci obowiązku naprawienia szkody solidarnie na rzecz pokrzywdzonego Zbigniewa A. w kwocie 406,05 zł.

Powyższe orzeczenie zostało zaskarżone jedynie przez oskarżonego Roberta W. osobiście sporządzonym środkiem odwoławczym, zatytułowanym „zażalenie”. Skargę tę potraktowano jako apelację i po jej rozpoznaniu Sąd Okręgowy w G. Óśrodek Zamiejscowy w R. wyrokiem z dnia 21 października 2013 r., sygn. akt (...), utrzymał w mocy zaskarżony wyrok Sądu I instancji, uznając wniesiony środek odwoławczy za oczywiście bezzasadny.

Obecnie, kasację na korzyść Roberta W. od powyższego wyroku wniósł wyznaczony mu obrońca z urzędu zarzucając:

1. rażąco obrazę art. 433 § 2 kpk i art. 457 § 3 kpk polegającą na nienależytym rozważeniu zarzutów, co w konsekwencji doprowadziło do utrzymania w mocy wyroku Sądu Rejonowego, które to orzeczenie zapadło z rażąco naruszeniem art. 4 kpk, art. 7 kpk, art.

410 kpk przez oparcie ustaleń faktycznych, w tym m.in. ustalenia, że Robert W. miał świadomość, iż kartą, którą dokonywał zakupów pochodząca z przestępstwa, na fragmentach wyjaśnień współoskarżonych, którym jednocześnie Sąd odmówił wiarygodności, przez co interpretacja materiału dowodowego odbiega od zasad prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego;

2. rażącą obrazę art. 433 § 2 kpk i art. 457 § 3 kpk, polegającą na nienależytym rozważeniu zarzutów, co w konsekwencji doprowadziło do utrzymania w mocy wyroku Sądu Rejonowego, które to orzeczenie zapadło z rażącym naruszeniem art. 7 kpk i art. 410 kpk przez niezasadne przyjęcie, że oskarżony działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami za pomocą karty bankomatowej dopuścił się kradzieży dokonując zakupów zarejestrowanych o godz. 6.52 i 8.40 na łączną kwotę 61,06;

3. rażącą obrazę art. 172 kpk i art. 377 kpk przez zaniechanie przesłuchania osk. Żanety W., w sytuacji, gdy udział jej w rozprawie był niezbędny dla dokonania prawidłowych ustaleń faktycznych i w tym celu konieczne było przesłuchanie oskarżonej oraz ewentualne przeprowadzenie konfrontacji z pozostałymi współoskarżonymi;

4. rażącą obrazę art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247) w zw. z art. 119 k.w. i rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2014 r. z dnia 11 września 2013 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 1074) przez przypisanie Robertowi W. przestępstwa kradzieży w sytuacji, gdy przypisany mu czyn stanowi wykroczenie i wobec tego wymierzona kara powinna ulec zmianie.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów autorka kasacji wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w G. Ośrodek Zamiejskowy w R. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W odpowiedzi na tę kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w G. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Natomiast prokurator Prokuratury Generalnej, obecny na rozprawie przed Sądem Najwyższym, wniósł o jej uwzględnienie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona na korzyść Roberta W. okazała się częściowo zasadna. Trafny okazał się w szczególności drugi z podniesionych w niej zarzutów, kwestionujący zakres kontroli odwoławczej przeprowadzonej przez Sąd II instancji. Podkreślić należy znaczenie faktu zaskarżenia wyroku Sądu I instancji wyłącznie środkiem odwoławczym sporządzonym osobiście i wniesionym przez samego oskarżonego R. W. Jest oczywiste, że w takiej sytuacji, gdy apelacja nie została sporządzona przez podmiot profesjonalny, kontrola instancyjna musi być przeprowadzona szczególnie wnikliwie i każdą okoliczność podnoszoną w takiej skardze należy oceniać przez pryzmat wszystkich ustawowych podstaw zmiany lub uchylenia wyroku, nawet wtedy, gdy sam skarżący nie potrafił należycie wyeksponować takiego właśnie jej znaczenia. W tej sprawie tak się nie stało, co więcej, nawet część takich zagadnień, które rzeczywiście miały istotne znaczenie z punktu widzenia wyczerpania znamion przestępstwa przypisanego osk. R. W., a zostały wyartykułowane w środku odwoławczym, nie została poddana jakiegokolwiek analizie przez Sąd Okręgowy w G.

Przypomnieć zatem trzeba, że zaskarżając orzeczenie Sądu I instancji, osk. R. W. kwestionował trafność przypisania mu działania zrealizowanego wspólnie i w porozumieniu z pozostałymi oskarżonymi – w części dotyczącej dokonywania zakupów w godzinach porannych przy pomocy karty skradzionej przez Ż. W., powołując się przy tym wprost na swoją obecność w pracy. Twierdzenie to, przynajmniej częściowo, koresponduje z jego wyjaśnieniami na k. - 46, w których stwierdził, że pozostałych współoskarżonych spotkał wracając do swojego miejsca zamieszkania. Dopiero w drugiej części środka odwoław-

czego, osk. R. W. powoływał się na brak świadomości co do pochodzenia karty bankomatowej, którą dysponowała osk. Żaneta W. Tymczasem, Sąd Okręgowy w G. w pisemnych motywach swego rozstrzygnięcia odniósł się tylko do tej kwestii. Poza sferą kontroli odwoławczej pozostała natomiast ta część skargi apelacyjnej, w której zakwestionowano trafność ustalenia co do współdziałania osk. R. W. z pozostałymi oskarżonymi w zakresie wszystkich operacji dokonywanych w dniu 2 czerwca 2012 r. przy pomocy karty bankomatowej skradzionej Zbigniewowi A. Sąd odwoławczy jak gdyby w ogóle nie zauważył znaczenia tego zarzutu z punktu widzenia odpowiedzialności osk. R. W. i całkowicie pominał go w swoich rozważaniach, czym w sposób rażący naruszył nakaz wynikający z treści art. 433 § 2 kpk. Znaczenie tego uchybienia - oceniane w realiach tej sprawy – trzeba uznać za istotne w rozumieniu art. 523 § 1 kpk. Wymaga to wprawdzie sięgnięcia do ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd I instancji, co w postępowaniu kasacyjnym jest dopuszczalne jedynie w drodze wykazania uchybień proceduralnych popełnionych przy ich dokonywaniu, ale w niniejszej sprawie zachodzi właśnie taka sytuacja. Sąd meriti przyjął bowiem, że kradzieży karty bankomatowej dopuściła się osk. Żaneta W. w dniu 2 czerwca 2012 r. z mieszkania Zb. A., gdzie razem z pokrzywdzonym spożywali alkohol. Nie ustalono jednak ani tego od kiedy osk. Ż. W. dysponowała tą kartą, ani kiedy nastąpiło jej spotkanie z pozostałymi współoskarżonymi. Z uwagi na układ czasowy transakcji realizowanych przy pomocy przedmiotowej karty bankomatowej, obie te okoliczności mają istotne znaczenie dla przypisania również osk. R. W. współdziałania w dokonaniu kradzieży całej kwoty, na jaką opiewały operacje płatnicze wykonane w dniu 2 czerwca 2012 r. na szkodę Zb. A. Wobec braku jakichkolwiek ustaleń co do pory dnia w jakiej nastąpiło to spotkanie wszystkich trojga oskarżonych i jego okoliczności, zasadniczą wątpliwość muszą budzić choćby transakcje dokonane w godzinach wczesnoporannych, tj. o 6.52 i 8.40. Skoro bowiem przyjęto za wiarygodną relację pokrzywdzonego Zb. A. o spożywaniu alkoholu z Ż. W. w dniu 2 czerwca 2012 r. (odmienną zresztą od wersji oskarżonej wskazującej na datę wcześniejszą), po którym to W. dopiero doszło do kradzieży karty bankomatowej, to twierdzenie osk. R. W., że nie brał udziału we wszystkich transakcjach dokonywanych przy pomocy tej karty, a także nie obejmował swoim zamiarem kradzieży całej kwoty, na która opiewały te transakcje – wymagało wnikliwego skonfrontowania z istniejącym materiałem dowodowym.

W następstwie braku zweryfikowania twierdzenia osk. R. W. co do tego, że w dniu 2 czerwca 2012 r. był w pracy i wracając z niej spotkał osk. Ż. W. oraz M. B., powstaje uzasadniona wątpliwość dotycząca prawidłowego ustalenia momentu w jakim włączył się on do przestępnego współdziałania, a w konsekwencji co do wysokości kwoty, której kradzieży dokonano z jego udziałem. Trudno bowiem przypisać mu działanie wspólnie i w porozumieniu w odniesieniu do transakcji przeprowadzonych wcześniej przez współsprawców, zanim oskarżony do nich dołączył.

Także dowód w postaci nagrania z monitoringu w jednym ze sklepów, gdzie w dniu 2 czerwca 2012 r. posługiwano się kartą bankomatową skradzioną Zb. A., świadczy o tym, że niektóre z transakcji były dokonywane samodzielnie przez osk. Ż. W., a rodzaj zakupów (proszek do prania) wskazywał na realizację indywidualnej potrzeby bytowej tej oskarżonej (protokół oględzin płyty CD – k. – 27v). Tymczasem, w części motywacyjnej uzasadnienia Sądu I instancji w ogóle nie zajmowano się zagadnieniem zakresu współdziałania oskarżonych i obejmowania zamiarem zaboru mienia wszystkich kwot będących przedmiotem operacji przeprowadzonych przy użyciu skradzionej karty.

Prowadzi to do wniosku, że przy przeprowadzaniu dowodów i dokonywaniu ich oceny oraz wyciąganiu wniosków prowadzących do dokonania ustaleń determinujących odpowiedzialność karną osk. R. W., nie dochowano należytej staranności, czego wyrazem jest brak ustaleń dotyczących okoliczności o zasadniczym znaczeniu z punktu widzenia przypisania mu działania wspólnie i w porozumieniu w odniesieniu do całej kwoty 406,05

zł, która została pobrana z konta pokrzywdzonego Zb. A. Uchybienie to było zasygnalizowane w środku odwoławczym wniesionym przez oskarżonego, ale nie zostało rozważone przez Sąd II instancji.

Tymczasem, powyższe zagadnienie odgrywa istotną rolę z uwagi na granicę wartości mienia, będącego przedmiotem kradzieży, determinującą zakwalifikowanie takiego zachowania jako przestępstwa albo jako wykroczenia. Brak bowiem wiarygodnego ustalenia co do tego, że uczestniczenie osk. R. W. w czynnościach będących zaborem mienia pokrzywdzonego, dotyczyło wszystkich przeprowadzonych transakcji, czy też jedynie ich części, nie pozwala skutecznie odeprzeć jego zarzutu w tym względzie. Tym samym podważone zostało stanowisko sądu co do przypisania temu oskarżonemu udziału w kradzieży mienia o wartości determinującej czyn jako przestępstwo według stanu prawnego obowiązującego w czasie orzekania.

Na obecnym etapie postępowania ponowne rozważanie tego zagadnienia oraz ewentualna ponowna weryfikacja materiału dowodowego i jego ocena nie jest możliwa z uwagi na zmiany normatywne, jakie zaistniały po wydaniu wyroku sądu odwoławczego oraz skutki, jakie wywołały one w sferze procesowej.

Ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r.; poz. 1247), która w tej części weszła w życie z dniem 9 listopada 2013 r., dokonano nowelizacji art. 119 § 1 k.w. Stosownie do brzmienia tego przepisu obowiązującego od tej daty, czyn o znamionach w nim określonych, stanowi przestępstwo jedynie wówczas, gdy wartość rzeczy będącej przedmiotem kradzieży przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia za pracę. Zasadniczej zmianie uległ zatem sam system określania wysokości kwoty należącej do zespołu znamion czynu zabronionego.

W tej sytuacji, dla ustalenia granicy wartości mienia dzielącej występki i wykroczenie, niezbędne jest sięgnięcie do dyspozycji art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 157, poz. 1314), który to przepis odsyła z kolei do odpowiednich rozporządzeń Rady Ministrów ustalających co roku wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę. Wprawdzie, w dacie czynu zarzuconego skazanemu, a także w dacie wydania wyroku, granica oddzielająca występki kradzieży mienia od wykroczenia tego rodzaju, była sprecyzowana w ustawie w formie kwotowej, ale obecnie, a więc w momencie uchylecia zaskarżonego orzeczenia, obowiązuje nowa regulacja. Zgodnie z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 września 2013 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 1074) w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2014 r., zostało ono określone w kwocie 1680 zł. Zatem, w realiach przedmiotowej sprawy, wysokość 1/4 minimalnego wynagrodzenia za pracę odpowiada kwocie 420 zł. Jest to więc kwota wyższa niż wartość mienia będącego przedmiotem czynu zarzuconego osk. Robertowi W., wobec czego czyn ten nie stanowi już występkę.

Przepis art. 4 § 1 k.k., obliguje do uwzględnienia dokonanej zmiany normatywnej i zastosowania ustawy nowej, która jednocześnie jest względniejsza dla sprawcy. Stosownie bowiem do przyjętego w niej rozwiązania należało uznać, że czyn zarzucony osk. R. W. w chwili ewentualnego ponownego rozpoznania sprawy wyczerpywałby jedynie znamiona wykroczenia z art. 119 § 1 k.w.

Podkreślić też trzeba, że w niniejszej sprawie, zgodnie z art. 45 § 1 k.w., karalność czynu będącego przedmiotem postępowania, stanowiącego w chwili obecnej wykroczenie z art. 119 § 1 k.w., ustała w dniu 2 czerwca 2014 r., co – w konsekwencji uchylecia zaskarżonego wyroku i konieczności umorzenia postępowania przeciwko Robertowi W. na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.s.w. – prowadziło także do uchylecia wyroku Sądu Rejonowego w R. z dnia 19 czerwca 2013 r. sygn. akt (...).

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.”

1.2.10. Kara łączna – pojęcie „pierwszego chociażby nieprawomocnego wyroku”.

przepisy: art. 85 k.k.

hasła: kara łączna

Wyrok z dnia 7 listopada 2014 r., IV KK 124/14

Teza:

1. Zwrot „pierwszy wyrok” to chronologicznie najwcześniejszy z wyroków objętych postępowaniem o wydanie wyroku łącznego, który zapadł przed popełnieniem przez sprawcę kolejnego przestępstwa.
2. Chociaż zwrot „zanim zapadł pierwszy wyrok” odnosi się do pierwszego chronologicznego wyroku, który zapadł przed popełnieniem przez sprawcę kolejnych przestępstw, to jednak owym wyrokiem „pierwszym” może być także wyrok wydany już po tym „historycznie” rzeczywiście pierwszym (a więc drugi, czy jeszcze dalszy - w zależności od zaistniałego układu procesowego).
3. Jeżeli ustawodawca mówi o pierwszym wyroku, to nie ogranicza w ten sposób możliwości łączenia w zbieg realny przestępstw popełnionych do tej tylko chwili, w której sprawca po raz pierwszy zostaje skazany, lecz ma na myśli pierwsze skazanie za przestępstwo należące do grupy czynów nieprzedzielonych żadnym wyrokiem skazującym. Pierwszy wyrok skazujący wyklucza możliwość połączenia kary wymierzonej za przestępstwo popełnione przed jego wydaniem z karą wymierzoną (innym wyrokiem) za przestępstwo popełnione po jego wydaniu.
4. Nie ma przeszkód procesowych co do tego, by wyrok łączny zawierał orzeczenie kilku kar łącznych, każda obejmująca skazania za przestępstwa z innego zbiegu. Do ustalenia każdego z nich musi dojść odrębnie i też z bezwzględnym respektowaniem kryterium pierwszego, choćby nieprawomocnego, wyroku stanowiącego czasową granicę dla danych przestępstw pozostających w poszczególnym zbiegu.

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem łącznym z dnia 9 lipca 2013 r., sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w J. wobec Dawida M. - skazanego prawomocnymi wyrokami:

- 1) *Sądu Rejonowego w J. z dnia 5 sierpnia 2009 r., sygn. akt (...), za czyn z art. 233 § 1 k.k. popełniony w dniu 22 września 2008 r., na karę 100 stawek dziennych grzywny po 10 zł. każda;*
- 2) *Sądu Rejonowego w W. z dnia 20 listopada 2009 r., sygn. akt (...), za czyn z art. 278 § 1 k.k., art. 278 § 5 k.k., art. 275 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełniony w dniu 7 lutego 2009 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres lat 3, i 30 stawek dziennych grzywny po 10 zł każda, postanowieniem z dnia 3 listopada 2010 r. Sądu Rejonowego w J. zarządzono wykonanie zawieszonych kary;*
- 3) *Sądu Rejonowego w R. z dnia 8 stycznia 2010 r., sygn. akt (...), za czyn z art. 233 § 1 k.k. popełniony w dniu 27 kwietnia 2010 r. (prawidłowo, zgodnie z treścią wyroku, powinno być 27 kwietnia 2009 r.) na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawiesz-*

niem jej wykonania na okres lat 3 i 30 stawek dziennych grzywny w wysokości po 10 zł każda, postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 7 września 2011 r., sygn. akt (...) zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności;

- 4) *Sądu Rejonowego w J. z dnia 5 marca 2010 r., sygn. akt (...), za czyn z art. 190 § 1 k.k. popełniony w dniu 28 sierpnia 2009 r. na karę jednego roku ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej dozorowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym;*
- 5) *Sądu Rejonowego w J. z dnia 8 czerwca 2010 r., sygn. akt (...), za czyn z art. 280 § 1 k.k., popełniony w dniu 18 stycznia 2010 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres lat 4 i 100 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda;*
- 6) *Sądu Rejonowego w K. z dnia 17 sierpnia 2010 r., sygn. akt (...), za czyn z art. 62 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, popełniony w dniu 18 stycznia 2010 r., na karę 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym;*
- 7) *Sądu Rejonowego w J. z dnia 14 października 2010 r., sygn. akt (...), za czyn z art. 278 § 1 k.k. i art. 276 k.k. i art. 286 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełniony w dniu 14 grudnia 2009 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat i 50 stawek dziennych grzywny po 10 zł każda;*
- 8) *Sądu Rejonowego w J. z dnia 7 grudnia 2010 r., sygn. akt (...), za czyn z art. 278 § 1 k.k. popełniony w dniu 11 stycznia 2010 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat;*
- 9) *Sądu Rejonowego w J. z dnia 18 marca 2011 r., sygn. akt (...), za:*
 - I. *czyn z art. 286 § 1 k.k., art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k. popełniony w okresie od 12 października 2009 r. do 22 października 2009 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności.*
 - II. *czyn z art. 280 § 1 k.k. popełniony w dniu 17 listopada 2009 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności.*
 - III. *czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 17 listopada 2009 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.*
 - IV. *czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 2801 k.k. popełniony w dniu 23 marca 2010 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności, przy czym orzeczono karę łączną w wymiarze 4 lata pozbawienia wolności, orzekł:*
 1. *na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 569 k.p.k. połączył skazanemu kary grzywny orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w J. z dnia 5 sierpnia 2009 r., sygn. akt (...) oraz Sądu Rejonowego w W. z dnia 20 listopada 2009 r., sygn. akt (...) i wymierzył karę łączną w wysokości 120 stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 10 zł.;*
 2. *na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i art. 87 k.k. w zw. z art. 569 k.p.k. połączył skazanemu kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w R. z dnia 8 stycznia 2010 r., sygn. akt (...), Sądu Rejonowego w J. z dnia 5 marca 2010 r., sygn. akt (...) oraz Sądu Rejonowego w J. z dnia 18 marca 2011 r., sygn. akt (...) za czyny I, II i III i wymierzył mu karę łączną w wymiarze 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;*
 3. *na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 87 k.k. i art. 569 k.p.k. połączył skazanemu kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w K. z dnia 17 sierpnia 2010 r., sygn. akt (...), Sądu Rejonowego w J. z dnia*

18 marca 2011 r., sygn. akt (...) za czyn IV i wymierzył mu karę łączną w wymiarze 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

4. na mocy art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego odnośnie wyroków: Sądu Rejonowego w J. z dnia: 8 czerwca 2010 r., sygn. akt (...), 14 października 2010 r., sygn. akt (...)i 7 grudnia 2010 r., sygn. akt (...);
5. na mocy art. 577 k.p.k. zaliczył skazanemu na poczet orzeczonych kar łącznych pozbawienia wolności okresy rzeczywistego pozbawienia wolności i okresy kar dotychczas odbytych z połączonych wyroków jednostkowych;
6. stwierdził, że pozostałe rozstrzygnięcia nie objęte wyrokiem łącznym podlegają odrębnemu wykonaniu.

Wyrok ten zaskarżył skazany i jego obrońca. Skazany zakwestionował sposób połączenia mu kar pozbawienia wolności i grzywny, a jego obrońca zarzucił w apelacji obrazę prawa materialnego tj. art. 85 k.k., obrazę przepisów postępowania tj. art. 572 k.p.k., błąd w ustaleniach faktycznych oraz rażącą niewspółmierność orzeczonej względem skazanego w pkt 2 wyroku kary łącznej pozbawienia wolności.

Apelacje te rozpoznał Sąd Okręgowy w G. Ośrodek Zamiejscowy w R. w dniu 28 listopada 2013 r.

Wyrokiem w tym dniu wydanym uznał te apelacje za oczywiście bezzasadne i zaskarżone nimi orzeczenie utrzymał w mocy.

Kasację od tego wyroku sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego.

Zarzucił w niej:

1. rażące naruszenie prawa materialnego, a to art. 85 k.k., co mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia poprzez nieuwzględnienie w wyroku łącznym realnego zbiegu czynów w konfiguracji wyroków Sądu Rejonowego w W. sygn. akt (...), Sądu Rejonowego w R., sygn. akt (...), oraz częściowo wyroku Sądu Rejonowego w J. sygn. akt (...), które to przestępstwa popełniono przed wydaniem pierwszego wyroku Sądu Rejonowego w W., sygn. akt (...), a kary orzeczone we wszystkich wyrokach, były karami pozbawienia wolności.
2. rażące naruszenie przepisów postępowania co mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, w drodze naruszenia art. 572 k.p.k., przez orzeczenie kar łącznych pozbawienia wolności, których suma przekracza, wszystkie kary pozbawienia wolności łącznie, kiedy wyrok łączny nie powinien prowadzić do skutków dla skazanego niekorzystnych,
 - naruszenie art. 2 § 1 pkt 2 i 4 k.p.k. przez prowadzenie sprawy przez 21 miesięcy, a z postępowaniem apelacyjnym, przez 26 miesięcy, czyli ponad 2 lata – od 26 09 2011 r. do 9 07 2013 r., z apelacją do 28 11 2013 r., co nie jest rozpoznaniem sprawy w rozsądnym terminie i nie umacnia poszanowania prawa,
 - naruszenie art. 42 § 3 k.p.k. przez złożenie stosownego oświadczenia przez jednego sędziego, gdy w sprawie uczestniczyło dwóch sędziów, a skazany wnosił o zmianę składu sędziowskiego swoim pismem z dnia 14 stycznia 2013 r.,
 - naruszenie art. 424 § 2 k.p.k. przez błędne przyjęcie przez Sąd I instancji, okoliczności, które Sąd miał na względzie przy wymierzeniu kary, gdy stwierdzono „jednocześnie orzeczone kary nie pogarszają sytuacji skazanego, co Sąd musi mieć na względzie przy wymierzeniu kary łącznej orzeczonej w wyroku łącznym” (k. 127 v), gdy wynikiem wyroku łącznego jest dodatkowy 1 rok pozbawienia wolności do odbycia dla skazanego,

- naruszenie art. 117 § 1 i 2 k.p.k. przez niepowiadomienie skazanego o terminie publikacji wyroku,

i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i utrzymanego nim wyroku Sądu Rejonowego w J. oraz przekazanie sprawy Sądowi I instancji celem ponownego rozpoznania, a także, zasądzenie kosztów obrony świadczonej z urzędu.

W pisemnej odpowiedzi na tę kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w G. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Obecny na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Generalnej wniósł o uwzględnienie kasacji i uchylenie zaskarżonego nią wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G. Ośrodek Zamiejscowy w R.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna.

Zaskarżony nią wyrok wydano z rażącą obrazą, przywołanego w jej pierwszym zarzucie, art. 85 k.k., co, zważywszy na charakter tego uchybienia, nie tylko mogło, ale wręcz miało, wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Wprawdzie treść wspomnianego zarzutu nie w pełni jest uprawniona stwierdzonymi w sprawie faktami i przez to nie można go uznać w całości za trafny, niemniej jednak poczynione ustalenia dotyczące: czasu popełnienia poszczególnych przestępstw przez skazanego, dat wydania kolejnych wyroków prawomocnie skazujących go za sprawstwo tych czynów, a także rodzaju orzeczonych za nie kar - pozwalają jednoznacznie uznać, że Sąd Rejonowy wydając, takiej treści, wyrok łączny uchybił normie art. 85 k.k., a Sąd Okręgowy błędnie uznał (zaskarżonym kasacją wyrokiem) bezzasadność podniesionego w apelacji obrońcy skazanego zarzutu obrazy tego przepisu prawa materialnego.

Nie ulega wątpliwości, że przewidziana w przywołanym przepisie art. 85 k.k. instytucja, jako przynależna do prawa karnego materialnego, zawsze stwarza dla sądu obowiązek orzeczenia kary łącznej, gdy określone w tym przepisie przesłanki zaistnieją. Przepis ten nie kreuje więc tylko uprawnienia sądu, z którego ten może dowolnie korzystać. Oczywiście jest przy tym, że realizacja tego obowiązku musi nastąpić zgodnie z kategoryczną treścią tej normy, tak co do samej możliwości orzeczenia (w danym układzie procesowym) kary łącznej, jak i wyboru, stosownej konfiguracji skazań, które podlegają łączeniu. To oznacza, że Sąd nie ma swobody w doborze możliwych *in concreto* wariantów zbioru wyroków obejmujących przestępstwa pozostające względem siebie w zbiegu. Ustalenie realnego zbiegu przestępstw - do których ta kara łączna ma się odnosić - powinno być zależne od zaszłości obiektywnych, to jest od treści chronologicznie najwcześniejszego wyroku - z tych wchodzących w zakres przedmiotu danego postępowania o wydanie wyroku łącznego. Sposób dokonania wspomnianego ustalenia realnego zbiegu przestępstw determinuje bowiem sama treść przepisu art. 85 k.k., skoro wymaga, by to popełnienie przez sprawcę dwóch lub więcej przestępstw nastąpiło zanim zapadł pierwszy, chociażby nieprawomocny, wyrok co do któregośkolwiek z nich.

Przy czym możliwość połączenia kar za nie orzeczonych przepis ten nadto uzależnia od wymierzenia za te poszczególne, tworzące realny zbieg, przestępstwa kar tego samego rodzaju albo innych podlegających łączeniu. Niezbędne jest także równoczesne ustalenie braku przesłanek uzasadniających przyjęcie w odniesieniu do zbiegu instytucji ciągu przestępstw, przewidzianej w art. 91 k.k. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2000 r., IV KKN 587/99, Prok. i Pr. 2000, z. 7-8, poz. 3). Sama wykładnia językowa przepisu art. 85 k.k. pozwala (i to, w istocie, w sposób nie budzący uzasadnionych kontrowersji interpretacyjnych) rozumieć ten zawarty w nim, tworzący jedną z przesłanek warunkujących jego stosowanie, zwrot „pierwszy wyrok”, właśnie jako chronologicznie najwcześniejszy z wyroków objętych postępowaniem o wydanie wyroku łącznego, który za-

padł przed popełnieniem przez sprawcę kolejnego przestępstwa. Tak też ten wymóg jest odczytywany w orzecznictwie (por. mającą moc zasady prawnej uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2005 r., I KZP 36/04, OSNKW 2005, z. 2, poz. 13, a także wcześniejsze: wyrok Sadu Najwyższego z dnia 15 lutego 1996 r., III KRN 198/95 KZS 1996, nr. 10, poz. 25 oraz postanowienie tego Sądu z dnia 3 listopada 2003 r., sygn. akt IV KK 295/02, OSNKW 2004, z. 1, poz. 7, oraz późniejszy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2008 r., V KK 212/07, Lex nr 377209), jak i piśmiennictwie (por. P. Kardas (w:) Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz pod redakcją A. Zolla – Kraków 2004, s. 1117-1124; P. Hofmański, L. Paprzycki (w:) Kodeks karny. Komentarz pod redakcją O. Górniok, Warszawa 2006, s. 319). Nie ulega przy tym wątpliwości to, że chociaż zwrot „zanim zapadł pierwszy wyrok” odnosi się do pierwszego chronologicznego wyroku, który zapadł przed popełnieniem przez sprawcę kolejnych przestępstw, to jednak owym wyrokiem „pierwszym” - w rozumieniu omawianej normy - może być także wyrok wydany już po tym „historycznie” rzeczywiście pierwszym (a więc drugi, czy jeszcze dalszy - w zależności od zaistniałego układu procesowego). Brak jest bowiem racjonalnych podstaw do uznania, iż w świetle wykładni językowej omawianego przepisu, nie jest możliwe przyjęcie takiego rozumienia tej przesłanki. W piśmiennictwie słusznie zauważa się, że jeżeli ustawodawca mówi o pierwszym wyroku, to nie ogranicza w ten sposób możliwości łączenia w zbieg realny przestępstw popełnionych do tej tylko chwili, w której sprawca po raz pierwszy zostaje skazany, lecz ma na myśli pierwsze skazanie za przestępstwo należące do grupy czynów nieprzedzielonych żadnym wyrokiem skazującym. Pierwszy wyrok skazujący wyklucza możliwość połączenia kary wymierzonej za przestępstwo popełnione przed jego wydaniem z karą wymierzoną (innym wyrokiem) za przestępstwo popełnione po jego wydaniu (por. K. Buchała, A. Zoll, Polskie prawo karne, Warszawa 1997, s. 335 oraz J. Giezek Komentarz do art. 85 k.k. Lex/e). Nie ma więc przeszkód procesowych co do tego, by wyrok łączny zawierał orzeczenie kilku kar łącznych, każda obejmująca skazania za przestępstwa z innego zbiegu. Do ustalenia każdego z nich musi dojść odrębnie i też z bezwzględnym respektowaniem kryterium pierwszego, choćby nieprawomocnego, wyroku stanowiącego czasową granicę dla danych przestępstw pozostających w poszczególnym zbiegu (por. M. Szewczyk (w:) K. Buchała, Z. Cwiakalski, M. Szewczyk, A. Zoll, Komentarz do kodeksu karnego. Część ogólna, Warszawa 1994, s. 395; M. Siwek, Głosa do postanowienia Sadu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., IV KK 295/02, Prok. i Pr. 2005, z. 11, s. 128-134).

Przypomnienie w tym miejscu tych – zdaje się oczywistych – uwarunkowań prawnych jest celowe, tak ze względu na treść zaskarżonego orzeczenia utrzymującego w mocy wyrok sądu meriti, który nie w pełni je respektuje, jak też zawartość opisu pierwszego zarzutu kasacji obrońcy skazanego, który także nie całkowicie im czyni zadość.

Odnosząc bowiem powyższe rozważania wprost do niniejszej sprawy trzeba zauważyć, iż obydwa orzekające w sprawie sądy nie dostrzegły tego, iż - wobec obiektywnych wymogów regulacji zawartej w art. 85 k.k. i związanej z tym konieczności określenia kręgu przestępstw pozostających w zbiegu realnym w oparciu o pierwszy chronologicznie wyrok - zaistniała rzeczywista potrzeba włączenia do pierwszego realnego zbiegu przestępstw, którego cezurą czasową był wydany przez Sąd Rejonowy w J. w dniu 5 sierpnia 2009 r. w sprawie (...) wyrok, także przestępstwa będącego przedmiotem osądu wyroku Sądu Rejonowego w R. z dnia 8 stycznia 2010 r. wydanego w sprawie (...). Przestępstwo to zostało bowiem rzeczywiście popełnione nie w dniu 27 kwietnia 2010 r. (jak to zostało wskazane w części wstępnej w pkt 3 wyroku Sądu Rejonowego - k. 116 v), ale w dniu 27 kwietnia 2009 r. (jak to faktycznie nastąpiło, i co ustalono w wyroku w tej sprawie wydanym - k. 20 akt rozpoznawanej sprawy), a więc niewątpliwie jeszcze przed dniem wydania wspomnianego już wyroku Sądu Rejonowego w J. z dnia 5 sierpnia 2009 r. w sprawie (...). Wprawdzie wyrokiem tym orzeczono wobec skazanego tylko karę samoistnej grzywny, a wyrokiem z 8 stycznia 2010 r., sygn. akt (...) Sądu Rejonowego w R.

orzeczone karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, a także akcesoryjną grzywnę, która utraciła swój byt z chwilą dokonanego zarządzenia wykonania zawieszanej pierwotnie kary pozbawienia wolności i przez to już nie podlega łączeniu, to jednak nie stoi to na przeszkodzie połączenia kar orzeczonych obydwoma tymi wyrokami, mimo, że nie orzeczono nimi - tak jak wymaga wprost tego art. 85 k.k. - kar tego samego rodzaju albo innych podlegających łączeniu. Rzecz bowiem w tym, iż w okresie pomiędzy wydaniem tych wyroków Sąd Rejonowy w W. skazał Dawida M. wyrokiem z dnia 20 listopada 2009 r., sygn. akt (...) za przestępstwo m.in. z art. 278 § 1 k.k., popełnione w dniu 7 lutego 2009 r. (a więc na pewno także przed wydaniem owego historycznie „pierwszego” wyroku) na karę pozbawienia wolności i grzywnę orzeczoną na podstawie art. 33 § 2 k.k. Tym samym wspomniany warunek łączenia kar w postaci orzeczenia kar tego samego rodzaju albo innych podlegających łączeniu został - dla tego realnego zbioru przestępstw, których się skazany dopuścił przed dniem 5 sierpnia 2009 r. - spełniony. Odnośnie kary grzywny - co do pierwszego i drugiego wyroku, odnośnie kary pozbawienia wolności co do drugiego i następnego. Warunek ten bowiem odnosi się do wszystkich skazań tego zbioru i kar w nich orzeczonych, nie zaś wyłącznie do kar zapadłych w pierwszym - dla tego zbioru - chronologicznie wyroku.

Wspomniana już omyłka pisarska, o której oczywistości można wnioskować nie tylko ze względu na przywołaną treść wyroku zapadłego w sprawie (...) Sądu Rejonowego w R., ale także poprzez samo porównanie dat wydania wyroku w tej sprawie z datą, w której - według przyjętej przez sąd meriti wersji - miał być popełniony czyn, którego ten wyrok dotyczył, nie dostrzeżona przez sądy obydwu instancji, skutkowałą najpewniej takim doborem prawomocnie osądzonych czynów, tworzących pierwszy ustalony zbieg realny, którego dotyczyło zawarte w pkt.1 części rozstrzygającej wyroku sądu meriti orzeczenie o karze łącznej, które uchybiało - i to rażąco - normie art. 85 k.k. W konsekwencji - nie ulega wątpliwości - że kasacja podnosząca tej treści zarzut jest zasadna. Istnieje w związku z tym w sprawie niewątpliwa potrzeba dokonania prawidłowych (uwzględniających powyższe wymogi) ustaleń zbiegów realnych przestępstw i wymierzenia odnośnie każdego z nich na nowo kar łącznych. Dodać w tym miejscu należy, że wspomnianych wymogów związanych z treścią art. 85 k.k. nie spełnia także zawarta w I zarzucie kasacji propozycja dotycząca skonfigurowania kar podlegających łączeniu, wymierzonych skazanemu przywołanymi tam wyrokami, skoro pomija ona ów historycznie pierwszy wyrok Sądu Rejonowego w Z. z dnia 5 sierpnia 2009 r., sygn. akt (...), wytyczający granicę czasową pierwszego zbioru przestępstw. Nie da się zatem pogodzić wyrażonego przez skarżącego w tym zarzucie stanowiska z treścią tej przywołanej normy.

Stwierdzenie zasadności I zarzutu kasacji wynikłe z ujawnienia rażącego naruszenia przez sądy orzekające w niniejszej sprawie normy art. 85 k.k. (Sąd Rejonowy poprzez wybór konfiguracji skazań, których dotyczy orzeczone w pkt.1 jego wyroku kara łączna; Sąd Okręgowy poprzez uznanie bezzasadności zarzutu apelacji obrońcy oskarżonego, który naruszenie tego przepisu podnosił) skutkujące koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu I instancji oraz przekazaniem sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, było wystarczające do wydania przez sąd kasacyjny orzeczenia. Stąd, stosownie do treści art. 436 k.p.k., rozpoznanie pozostałych zarzutów kasacji obrońcy skazanego było bezprzedmiotowe (niezależnie od oceny poprawności - nawet tylko formalnej - ich sformułowania).

Treść zapadłego rozstrzygnięcia następczego i potrzeba przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu uzasadniały, zarówno fakt popełnienia przez ten Sąd pierwotnego uchybienia, które następnie przeniknęło do orzeczenia sadu odwoławczego, jak też zakres i charakter koniecznych dla konwalidowania tego uchybienia rozstrzygnięć oraz - tym bardziej w związku z tym aktualna - potrzeba zapewnienia skazanemu w pełni realizacji prawa do dwuinstancyjnego orzekania w jego sprawie.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy uwzględni powyższe zapatrywania prawne oraz wskazania, bacząc przy tym nadto na uwarunkowania związane z treścią art. 443 zdanie pierwsze k.p.k.”

1.2.11. Orzekanie o środkach zabezpieczających w wypadku skazań za wiele przestępstw.

przepisy: art. 95a k.k.

hasła: środki zabezpieczające

Wyrok z dnia 6 listopada 2014 r., IV KK 145/14

Teza:

1. Podstawę orzeczenia wyrokiem środka zabezpieczającego określonego w art. 95a § 1 i § 1a k.k. stanowi skazanie sprawcy na bezwzględną karę pozbawienia wolności za opisane w tym unormowaniu przestępstwo, nie zaś sam fakt wykonywania orzeczonej tym wyrokiem kary, w tym zwłaszcza kary łącznej.
2. Przy wielości skazań za popełnienie różnych przestępstw przeciwko wolności seksualnej, stanowiących podstawę zastosowania w wyroku środka zabezpieczającego zarówno na mocy art. 95a § 1 k.k., jak i art. 95a § 1a k.k, niezbędne – a zarazem wystarczające – jest powiązanie każdego z rozstrzygnięć o zastosowaniu tego środka, opartego na jednej z wymienionych podstaw, z konkretnymi skazaniami za poszczególne czyny – pogrupowanymi jednak zbiorczo, z uwzględnieniem odpowiednich podstaw skazania.
3. Podejmując decyzje wymagane przepisami art. 95a § 2 k.p.k., sąd wykonawczy za bezprzedmiotowe przeciwieństwo uzna dokonanie ustalenia, po myśli pkt. 1 tego unormowania, co do potrzeby wykonania środka zabezpieczającego, skoro jednocześnie w jego polu widzenia będzie powinność podjęcia rozstrzygnięcia na podstawie pkt. 2 tej regulacji – ograniczonego do (przewidzianego w obu sytuacjach) ustalenia sposobu wykonywania środka podlegającego bezwzględnemu wykonaniu.

Z uzasadnienia:

„Po rozpoznaniu oskarżenia wniesionego przeciwko Stanisławowi G. Sąd Okręgowy w K. wydał w dniu 29 maja 2013 r. wyrok, którym orzekł w następujący sposób:

I. oskarżonego Stanisława G. uznał za winnego tego, że działając w krótkich odstępach czasu i w podobny sposób dopuścił się czynów zarzucanych mu w pkt I i III aktu oskarżenia, stanowiących przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., przyjmując, iż stanowią one ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 k.k., za który wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i karę 100 stawek dziennych grzywny, licząc 10 zł za stawkę;

II. oskarżonego uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt II aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 197 § 2 k.k., art. 197 § 2 k.k. i art. 191a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 191 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k., przyjmując, iż czynu tego dopuścił się w warunkach art. 64 § 1 k.k. i za to na mocy art. 197 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności;

- w punkcie III wyroku Sąd na podstawie art. 95a § 1 k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

IV. uznał go za winnego tego, że działając w krótkich odstępach czasu i w podobny sposób dopuścił się czynów zarzucanych mu w pkt IV i V aktu oskarżenia, stanowiących przestępstwa z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. przyjmując, iż stanowią one ciąg przestępstw i za to na mocy art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 2 lat pozbawienia wolności;

- w punkcie V wyroku na mocy art. 41 § 1b k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny zakazu zajmowania wszelkich stanowisk oraz wykonywania wszelkich zawodów związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich i opieką nad nimi na zawsze;

- w punkcie VI wyroku na mocy art. 41 a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonymi Natalią K. i Mają K. przez okres lat 10, połączony z obowiązkiem zgłaszania się przez 10 lat jeden raz w miesiącu do właściwej jednostki Policji;

- w punkcie VII wyroku na podstawie art. 95a § 1 k.k. orzekł środek zabezpieczający umieszczenia Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności, w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

VIII. uznał oskarżonego za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt VI aktu oskarżenia, stanowiącego występki z art. 190 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k., za który skazał go na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

IX. uznał oskarżonego za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt VII aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 197 § 2 k.k. i art. 191 a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 2 k.k. i art. 191a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 191 § 1 k.k., art. 190 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k., przyjmując jego popełnienie w warunkach art. 64 § 1 k.k. i za to, na mocy art. 197 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

- w punkcie X wyroku na podstawie art. 95a § 1 k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności, w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

XI. oskarżonego uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt VIII aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 i 2 k.k. i art. 191a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 191 § 1 k.k. przy zastosowaniu z art. 12 k.k., przyjmując, iż czynu tego dopuścił się w warunkach art. 64 § 1 k.k., i za to na mocy art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności;

- w punkcie XII wyroku na podstawie art. 95a § 1 k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności, w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

XIII. oskarżonego uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt IX aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 197 § 2 k.k. i art. 191 a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k. i art. 191 a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 2 k.k. i art. 191 a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 191 § 1 k.k., art. 191 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k., przyjmując, iż czynu tego dopuścił się w warunkach art. 64 § 1 k.k., i za to na mocy art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

- w punkcie XIV wyroku na podstawie art. 95 a § 1 k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności, w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

XV. oskarżonego Stanisława G. uznał za winnego tego, że działając w krótkich odstępach czasu i w podobny sposób dopuścił się czynów zarzucanych mu w pkt X i XI aktu oskarżenia, stanowiących przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 3 pkt 2 i 3 k.k. i art. 191a § 1 k.k. oraz art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 21 § 2 k.k., przyjmując, iż czynów tych dopuścił się w warunkach art. 64 § 1 k.k. oraz że stanowią one ciąg przestępstw, i za to na mocy art. 197 § 3 pkt 2 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k. i w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył mu karę 5 lat pozbawienia wolności;

- w punkcie XVI wyroku na mocy art. 41 § 1b k.k. orzekł wobec oskarżonego Stanisława G. tytułem środka karnego zakaz zajmowania wszelkich stanowisk oraz wykonywania wszelkich zawodów związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich i opieką nad nimi na zawsze;

- w punkcie XVII wyroku na mocy art. 41 a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego tytułem środka karnego zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonymi Piotrem M. i Pawłem M. przez okres 10 lat, połączony z obowiązkiem zgłaszania się przez lat 10 jeden raz w miesiącu do właściwej jednostki Policji;

- w punkcie XVIII wyroku na podstawie art. 95a § 1a k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności, w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

XIX. uznał oskarżonego za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt XII aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 191a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k., art. 198 k.k. i art. 191 § 1 k.k. oraz art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 3 pkt 2 i 3 k.k. i art. 191a § 1 k.k. oraz art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 21 § 2 k.k. i art. 12 k.k., przyjmując, iż czynu tego dopuścił się w warunkach art. 64 § 1 k.k., i za to na mocy art. 197 § 3 pkt 2 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k. wymierzył mu karę 5 lat pozbawienia wolności;

- w punkcie XX wyroku na mocy art. 41 § 1b k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny zakazu zajmowania wszelkich stanowisk oraz wykonywania wszelkich zawodów związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich i opieką nad nimi na zawsze;

- w punkcie XXI wyroku na mocy art. 41a § 2 k.k. orzekł wobec niego tytułem środka karnego zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną Patrycją M. przez okres lat 10, połączony z obowiązkiem zgłaszania się przez 10 lat jeden raz w miesiącu do właściwej jednostki Policji;

- w punkcie XXII wyroku na podstawie art. 95a § 1a k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności, w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

XXIII. oskarżonego uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt XIII aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 197 § 2 k.k. i art. 191 a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k. i art. 191 a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 191 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k., przyjmując, iż czynu tego dopuścił się w warunkach art. 64 § 1 k.k., i za to na mocy art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

- w punkcie XXIV wyroku na podstawie art. 95a § 1 k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności, w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

XXV. uznał oskarżonego za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt XIV aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k., art. 198 k.k. i art. 191 a § 1 k.k. oraz art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 3 pkt 2 i 3 k.k. oraz art. 191a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 21 § 2 k.k., art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 198 k.k. oraz art. 191a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k., art. 201 k.k., art. 198 k.k., art. 191 a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 21 § k.k., art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 191 a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k., przyjmując, iż czynu tego dopuścił się w warunkach art. 64 § 1 k.k., i za to, na mocy art. 197 § 3 pkt 2 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., w zw. z art. 21 § 2 k.k. wymierzył mu karę 10 lat pozbawienia wolności;

- w punkcie XXVI wyroku na mocy art. 41 § 1b k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny zakazu zajmowania wszelkich stanowisk oraz wykonywania wszelkich zawodów związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich i opieką nad nimi na zawsze;

- w punkcie XXVII wyroku na mocy art. 41 a § 2 k.k. orzekł wobec niego środek karny zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną Arlettą C. przez okres lat 10, połączony z obowiązkiem zgłaszania się przez lat 10 jeden raz w miesiącu do właściwej jednostki Policji;

- w punkcie XXVIII wyroku na podstawie art. 95a § 1a k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności, w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

XXIX. oskarżonego uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt XV aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 286 § 1 k.k., art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k. i za to skazał go na karę roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz na karę 50 stawek dziennych grzywny po 10 zł za stawkę;

- w punkcie XXX wyroku na mocy art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonej A. C. przez zapłatę na jej rzecz kwoty 1.700 zł;

XXXI. uznał oskarżonego za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt XVI aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 197 § 2 k.k. i art. 191a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 2 k.k. i art. 191a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 191 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k., przyjmując, iż czynu tego dopuścił się w warunkach art. 64 § 1 k.k., i za to na mocy art. 197 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

- w punkcie XXXII wyroku na podstawie art. 95a § 1 k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności, w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

XXXIII. oskarżonego uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt XVII aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 197 § 2 k.k. i art. 191 a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 197 § 2 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k. w zw. art. 11 § 2 k.k., art. 191 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k., przyjmując, iż czynu tego dopuścił się w warunkach art. 64 § 1 k.k. i za to, na mocy art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności;

- w punkcie XXXIV wyroku na podstawie art. 95a § 1 k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności, w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

XXXV. oskarżonego uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt XVIII aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 198 k.k. oraz art. 191 a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 198 k.k. oraz art. 191 a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. art. 201 k.k., art. 198 k.k., art. 191 a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 21 § 2 k.k. i art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., i za to, na mocy art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 21 § 2 k.k. wymierzył mu karę 11 lat pozbawienia wolności;

- w punkcie XXXVI wyroku na mocy art. 41 § 1b k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny zakazu zajmowania wszelkich stanowisk oraz wykonywania wszelkich zawodów związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich i opieką nad nimi na zawsze;

- w punkcie XXXVII wyroku na mocy art. 41a § 2 k.k. orzekł wobec niego środek karny zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym Jakubem G. przez okres 10 lat, połączony z obowiązkiem zgłaszania się przez lat 10 jeden raz w miesiącu do właściwej jednostki Policji;

- w punkcie XXXVIII wyroku na podstawie art. 95a § 1 k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności, w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

XXXIX. uznał oskarżonego za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt XIX aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k., art. 201 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 21 § 2 k.k. i art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to, na mocy art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 21 § 2 k.k. wymierzył mu karę 11 lat pozbawienia wolności;

- w punkcie XL wyroku na mocy art. 41 § 1b k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny zakazu zajmowania wszelkich stanowisk oraz wykonywania wszelkich zawodów związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich i opieką nad nimi na zawsze;

- w punkcie XLI wyroku na mocy art. 41a § 2 k.k. orzekł wobec niego środek karny zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym Henrykiem M. przez okres lat 10, połączony z obowiązkiem zgłaszania się przez lat 10 jeden raz w miesiącu do właściwej jednostki Policji;

- w punkcie XLII wyroku na podstawie art. 95a § 1 k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności, w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

XLIII. oskarżonego uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt XX aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k., art. 198 k.k. oraz art. 191 a § 1 k.k., art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to, na mocy art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 8 lat pozbawienia wolności;

- w punkcie XLIV wyroku na mocy art. 41 § 1b k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny zakazu zajmowania wszelkich stanowisk oraz wykonywania wszelkich zawodów

związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich i opieką nad nimi na zawsze;

- w punkcie XLV wyroku na mocy art. 41a § 2 k.k. orzekł wobec niego środek karny zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną Marzeną G. przez okres lat 10, połączony z obowiązkiem zgłaszania się przez lat 10 jeden raz w miesiącu do właściwej jednostki Policji;

- w punkcie XLVI wyroku na podstawie art. 95a § 1 k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

XLVII. oskarżonego uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt XXI aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to, na mocy art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., wymierzył mu karę 8 lat pozbawienia wolności;

- w punkcie XLVIII wyroku na mocy art. 41 § 1b k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny zakazu zajmowania wszelkich stanowisk oraz wykonywania wszelkich zawodów związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich i opieką nad nimi na zawsze;

- w punkcie XLIX wyroku na mocy art. 41a § 2 k.k. orzekł wobec niego środek karny zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną Klaudią M. przez okres lat 10, połączony z obowiązkiem zgłaszania się przez lat 10 jeden raz w miesiącu do właściwej jednostki Policji;

- w punkcie L wyroku na podstawie art. 95a § 1 k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności, w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

LI. oskarżonego za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt XXII aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 191 a § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to, na mocy art. 191 a § 1 k.k. w zw. z art. 14 § 1 k.k., wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

LII. oskarżonego uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt XXIII aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 202 § 4a k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to, na mocy art. 202 § 4a k.k. wymierzył oskarżonemu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

- w punkcie LIII wyroku na mocy art. 41 § 1b k.k., orzekł wobec oskarżonego środek karny zakazu zajmowania wszelkich stanowisk oraz wykonywania wszelkich zawodów związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich i opieką nad nimi na zawsze;

- w punkcie LIV wyroku na podstawie art. 95a § 1 k.k. orzekł tytułem środka zabezpieczającego umieszczenie Stanisława G., po odbyciu kary pozbawienia wolności, w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej;

LV. oskarżonego uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt XXIV aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 278 § 1 k.k., za które skazał go na karę roku pozbawienia wolności oraz na karę 50 stawek dziennych grzywny, licząc po 10 zł za stawkę.

W punkcie **LVI** wyroku na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. i art. 90 § 2 k.k. w miejsce poszczególnych kar jednostkowych, orzeczonych w wymienionych powyżej punktach, Sąd Okręgowy wymierzył oskarżonemu Stanisławowi G. karę łączną 14 lat pozbawienia wolności oraz łączną karę grzywny w rozmiarze 200 stawek dziennych grzywny przy przyjęciu 10 zł za jedną stawkę, zaś w miejsce orzeczonych środków karnych w postaci

zakazu zajmowania wszelkich stanowisk oraz wykonywania wszelkich zawodów związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich i opieką nad nimi orzekł ten środek wobec oskarżonego łącznie - na zawsze.

W punktach **LVII, LVIII, LIX i LX** wyroku Sąd Okręgowy orzekł o zaliczeniu na poczet wymierzonej kary pozbawienia wolności okresu zatrzymania i tymczasowego aresztowania oskarżonego oraz kosztach procesu.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez obrońcę oskarżonego w części dotyczącej orzeczenia o karach jednostkowych i karze łącznej.

W apelacji obrońca zarzucił rażącą niewspółmierność orzeczonych w stosunku do Stanisława G. kar jednostkowych, co skutkowało wymierzeniem rażąco niewspółmiernej kary łącznej, pomimo że w sprawie zaistniało szereg okoliczności łagodzących, które powinny mieć wpływ na wymiar zastosowanej kary, a okoliczności te nie zostały w sposób dostateczny uwzględnione przez Sąd orzekający w niniejszej sprawie. Powołując się na powyższe obrońca wnosił o zmianę wyroku w zaskarżonej części, przez orzeczenie wobec Stanisława G. bezwzględnej kary pozbawienia wolności w łagodniejszym wymiarze.

Oskarżyciel publiczny powyższego wyroku nie zaskarżył.

Wyrokiem z dnia 8 listopada 2013 r., po rozpoznaniu apelacji obrońcy, **Sąd Apelacyjny w K. orzekł** następująco:

I. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. uchylił zawarte w ust. **LVI** wyroku orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności oraz orzeczenie w przedmiocie łącznego środka karnego w postaci zakazu zajmowania wszelkich stanowisk oraz wykonywania wszelkich zawodów związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich i opieką nad nimi,

2. przyjął, że czyny zarzucone oskarżonemu Stanisławowi G. w pkt. IX-XII aktu oskarżenia, przypisane w ust. **XIII, XV i XIX** wyroku stanowią jeden czyn ciągły wyczerpujący znamiona przestępstwa z art. 197 § 2 k.k. i art. 191 a § 1 k.k., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k. i art. 191a § 1 k.k., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 2 k.k. i art. 191 a § 1 k.k., z art. 191 § 1 k.k., z art. 191 § 2 k.k., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 3 pkt 2 i 3 k.k. i art. 191a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k., w zw. z art. 21 § 2 k.k., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 191 a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 198 k.k. i art. 191 a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. – i za jego popełnienie, na mocy art. 197 § 3 pkt. 2 i 3 k.k. w zw. z art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 5 lat pozbawienia wolności,

3. uchylił orzeczenie o środku karnym zawarte w ust. **XX** wyroku,

4. przyjął, że czyny zarzucone oskarżonemu Stanisławowi G. w pkt. XIII-XIV aktu oskarżenia, a przypisane w ust. **XXIII i XXV** wyroku stanowią jeden czyn ciągły wyczerpujący znamiona przestępstwa z art. 197 § 2 k.k. i art. 191a § 1 k.k., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k. i art. 191 a § 1 k.k., z art. 191 § 1 k.k., z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 198 k.k. i art. 191a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k., z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 3 pkt 2 i 3 k.k. i art. 191 a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 201 k.k. i art. 198 k.k. i art. 191 a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k., z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 191 a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. – i za jego popełnienie, na mocy art. 197 § 3 pkt. 2 i 3 k.k. w zw. z art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 10 lat pozbawienia wolności,

5. przyjął, że czyny zarzucone oskarżonemu Stanisławowi G. w pkt. XVII-XXI aktu oskarżenia, a przypisane w ust. **XXXIII, XXXV, XXXIX, XLIII i XLVII** wyroku stanowią jeden

czyn ciągły wyczerpujący znamiona przestępstwa z art. 197 § 2 k.k. i art. 191a § 1 k.k., z art. 197 § 2 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k., z art. 191 § 1 k.k., z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 198 k.k. i art. 191 a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 201 k.k. i art. 198 k.k. i art. 191 a § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k., z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 202 § 4 k.k., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 201 k.k. i art. 202 § 4 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. – i za jego popełnienie, na mocy art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 11 lat pozbawienia wolności,

6. uchylił orzeczenie o środku karnym zawarte w ust. **XL, XLIV i XLVIII** wyroku,

7. uzupełnił o art. 14 § 1 k.k. podstawę prawną wymiaru kary pozbawienia wolności orzeczonej w ust. **XI** wyroku,

8. na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. i art. 91 § 2 k.k. w miejsce kar jednostkowych pozbawienia wolności wymierzonych oskarżonemu Stanisławowi G. za pozostające w realnym zbiegu przestępstwa i ciągi przestępstw oraz na mocy art. 90 § 2 k.k. w miejsce wymierzonych oskarżonemu środków karnych z art. 41 § 1b k.k., orzekł wobec oskarżonego karę łączną 13 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz zakaz zajmowania wszelkich stanowisk i wykonywania wszelkich zawodów związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich i opieką nad nimi na zawsze,

9. uchylił orzeczenie o środkach zabezpieczających zawarte w ust. **III, VII, X, XII, XIV, XVIII, XXII, XXIV, XXVIII, XXXII, XXXIV, XXXVIII, XLII, XLVI i L** wyroku, natomiast środek zabezpieczający orzeczony w ust. **LIV** wyroku odniósł do podlegającej efektywnemu wykonaniu orzeczonej niniejszym wyrokiem kary łącznej pozbawienia wolności,

10. wymieniony w ust. **LVII** wyroku okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie zaliczył na poczet kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej niniejszym wyrokiem;

II. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w pozostałym zakresie;

rozstrzygnął ponadto o kosztach procesu.

Opisany wyrok Sądu odwoławczego **Prokurator Generalny zaskarżył kasacją** wniesioną na niekorzyść oskarżonego Stanisława G., w części dotyczącej orzeczenia o karze – w zakresie pkt. I ust. 9 wyroku, tj. co do rozstrzygnięcia o środkach zabezpieczających.

W skardze tej Prokurator Generalny **zarzucił** „rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa karnego procesowego – art. 440 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k., polegające na przekroczeniu granic środka odwoławczego i reformatoryjnym orzeczeniu co do środka zabezpieczającego na podstawie art. 95a § 1 k.k. bez powiązania z podstawą skazania określonego w pkt. XV, XIX i XXV zaskarżonego wyroku Sądu I instancji, co nastąpiło w konsekwencji z rażącą obrazą przepisu prawa materialnego w postaci art. 95a § 1a k.k. stanowiącego obligatoryjną podstawę orzeczenia rzonego środka zabezpieczającego w sytuacji skazania za przestępstwa z art. 197 § 3 pkt 2 i 3 k.k. popełnione w związku z zaburzeniem preferencji seksualnych podlegającego w świetle art. 95a § 2 pkt 2 k.k. bezwzględnemu wykonaniu”. Na tej podstawie skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w K

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna, jednak przejrzystość czynionych co do niej ocen wymaga najpierw podania zasadniczych faktów sprawy odnoszących się do wydanych w niej rozstrzygnięć o zastosowaniu wobec Stanisława G. środka zabezpieczającego, którego dotyczy rozważany zarzut kasacyjny.

Kwestia w sprawie podstawowa sprowadza się do tego, że wyrokiem Sądu Okręgowego Stanisław G. został w niezakwestionowany sposób uznany za winnego, między innymi, popełnienia łącznie 20 czynów ciągłych i przestępstw (po części również ujętych w ciągu przestępstw – pkt. IV i pkt. XV wyroku), stanowiących przestępstwa przeciwko wolności seksualnej, których oskarżony dopuścił się – jak ustalono – w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych. Powyższe, przy uwzględnieniu faktu wymierzenia Stanisławowi G., za poszczególne przypisane czyny, bezwzględnych kar pozbawienia wolności, stanowiło dla Sądu meriti (každorazowo) podstawę do orzeczenia wobec niego środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia go po odbyciu kar pozbawienia wolności w zakładzie zamkniętym, w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej. Jest przy tym istotne, że w uzasadnieniu wyroku Sąd ten wskazał okoliczności świadczące o potrzebie (konieczności) zastosowania względem oskarżonego tak określonego środka, koncentrując swój wywód na fakultatywnej podstawie umieszczenia sprawcy w zakładzie zamkniętym (albo poddania go leczeniu ambulatoryjnemu), przewidzianej w art. 95a § 1 k.k. Poza sporem jednak pozostaje, że w treści wyroku Sąd zawarł rozstrzygnięcia oparte nie tylko na wymienionym przepisie (związane ze skazaniami zawartymi w punktach II, IV, IX, XI, XIII, XXIII, XXXI, XXXIII, XXXV, XXXIX, XLIII, XLVII, LII), ale również – a to w odniesieniu do orzeczeń skazujących za czyny określone m.in. w art. 197 § 3 pkt 2 i 3 k.k., zawartych w punktach XV, XIX i XXV – na podstawie unormowania art. 95a § 1a k.k., statuującego obowiązek, przy spełnieniu wymienionych powyżej przesłanek, umieszczenia sprawcy w zakładzie zamkniętym (albo skierowania go na leczenie ambulatoryjne).

Przytoczone rozstrzygnięcia znalazły się poza zakresem zainteresowania obrońcy, który zarzut wniesionej apelacji (rażącej niewspółmierności kary) skierował wyłącznie przeciwko orzeczeniom o karach jednostkowych oraz o karze łącznej. Na marginesie jedynie można zauważyć, że fakt zaskarżenia orzeczenia o karze nie wyłącza z jego zakresu rozstrzygnięć co do środka zabezpieczającego, jako immanentnie związanych ze skazaniem sprawcy na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Niemniej, rozpoznając ten środek odwoławczy, Sąd Apelacyjny ocenił, że nie zasługuje on na uwzględnienie. Niezależnie natomiast od granic zaskarżenia i podniesionych w apelacji zarzutów stwierdził, że zaskarżony wyrok jest rażąco niesprawiedliwy (art. 433 § 1 w zw. z art. 440 k.p.k.) z powodu dostrzeżonych w nim uchybień w zakresie prawa materialnego, pozostających w związku z oceną prawną przypisanych Stanisławowi G. przestępstw na płaszczyźnie art. 11 § 1 k.k., art. 12 k.k. (a także art. 64 § 2 k.k.) Powyższe, przy uwzględnieniu kierunku zaskarżenia wyłącznie na korzyść oskarżonego, legło u podstaw zmiany wyroku przez uznanie, że część z przypisanych oskarżonemu przestępstw i czynów ciągłych (w pkt. XIII, XV i XIX, nadto w pkt. XXIII i XXV oraz w pkt. XXXIII-XLVII wyroku Sądu I instancji) należy traktować jako odpowiednio „pogrupowane” 3 czyny ciągłe o podanej na nowo, w pkt. I ust. 2, 4 i 5 orzeczenia zmieniającego, kwalifikacji prawnej. Od razu należy zaznaczyć, że w podstawie skazania Stanisława G. za czyny ciągłe wskazane w ust. 2 i w ust. 4 ujęto także przepisy art. 197 § 2 pkt. 2 i 3 k.k.

W konsekwencji przyjętych w opisanym zakresie modyfikacji Sąd Apelacyjny wymierzył za te czyny, na nowo wskazanej podstawie prawnej, jednostkowe kary pozbawienia wolności oraz – z uwzględnieniem skazań utrzymanych w mocy – nową łączną karę pozbawienia wolności, ponadto uchylił rozstrzygnięcia o środkach karnych, które straciły aktualność w związku z objęciem odnośnych skazań nowo przypisanymi czynami ciągłymi i orzekł nowy łączny środek karny. Wreszcie, Sąd Apelacyjny uchylił wszystkie rozstrzygnięcia o zastosowaniu wobec Stanisława G. środka zabezpieczającego, utrzymując w mocy tylko jedno z nich – zawarte w punkcie LIV wyroku (odnoszące się do skazania z pkt. LII za przestępstwo określone w art. 202 § 4a k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.), a środek zabezpieczający orzeczony w tym punkcie odniósł do podlegającej efektywnemu wykonaniu kary łącznej pozbawienia wolności, uznając – jak wyjaśnił w uzasadnieniu swego orzeczenia – że wykonaniu będzie podlegać tylko ta kara.

Tak przedstawiony stan sprawy daje niezbity podstawę do stwierdzenia, że zaskarżona część wyroku Sądu Apelacyjnego zapadła z rażącym naruszeniem przepisów prawa wskazanych w zarzucie kasacji.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że dokonując modyfikacji w zakresie orzeczonego środka zabezpieczającego, Sąd Apelacyjny nie stwierdził żadnych uchybień odnoszących się do rozstrzygnięć zaskarżonego wyroku o zastosowaniu wobec Stanisława G. tego środka w opisanej na wstępie postaci. W szczególności nie podważył potrzeby (niezbędności) i sposobu stosowania tego środka w związku ze skazaniem oskarżonego za poszczególne przestępstwa, także określone w art. 197 § 3 pkt. 1 i 2 k.k., popełnione w związku ze stwierdzonymi u niego zaburzeniami preferencji seksualnych (rozważając zasadność apelacyjnego zarzutu niewspółmierności kary, ocenę tę pośrednio, lecz dobitnie potwierdził). Jedyne można domniemywać – bowiem w uzasadnieniu orzeczenia nie podano żadnej innej poza przytoczoną argumentacji – że modyfikację w zakresie orzeczenia o środku zabezpieczającym Sąd odwoławczy uznał za uzasadnioną ze względów praktycznych. Oceniając powyższe trzeba więc stwierdzić, że choć dokonana na podstawie art. 440 k.p.k. zmiana wyroku Sądu pierwszej instancji, w wyszczególnionym powyżej zakresie, pociągała za sobą konieczność ingerencji także w powiązane z opisanymi przekształceniami rozstrzygnięcia o środku zabezpieczającym, to podanego przez Sąd Apelacyjny powodu modyfikacji tych rozstrzygnięć w żadnym razie nie sposób zaliczyć do kategorii rażącej niesprawiedliwości zaskarżonego apelacją orzeczenia, którego merytorycznej i prawnej słuszności Sąd ten przecież w żadnym zakresie nie zakwestionował. W tym więc sensie rację ma Prokurator Generalny, gdy w kasacji podnosi zarzut rażącego naruszenia przez Sąd odwoławczy przepisu art. 440 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k., i to także w zakresie, w jakim Sąd ten, utrzymując w mocy pozostałe skazania Stanisława G. za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej (zawarte w pkt. II, IV, IX, XI, XXXI wyroku Sądu Okręgowego) i nie dokonując w ich zakresie żadnych zmian w ocenie prawnej, uchylił związane z nimi rozstrzygnięcia o zastosowaniu omawianego środka. Jeszcze bardziej jednak istotne jest to, że zaskarżone orzeczenie w rażący sposób uchybia przepisom prawa materialnego.

Po pierwsze wypada podkreślić, że choć umieszczenie sprawcy w zakładzie zamkniętym w celu przeprowadzenia terapii farmakologicznej lub psychoterapii (art. 95a § 1 i § 1a k.k.) warunkowane jest, o czym już wspomniano, skazaniem sprawcy na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia wykonania, a środek ten stosuje się po odbyciu tej kary, to zarazem jest oczywiste, że wymienione przepisy prawa nie wiążą rozważanego orzeczenia z karą łączną. Przeciwnie, z treści art. 95a § 1 k.k. wyraźnie wynika, że przesłanką stosowania omawianego środka jest wprawdzie skazanie sprawcy na bezwzględną karę pozbawienia wolności – co niejako z góry wyznacza ocenę szkodliwości popełnionego przestępstwa, uzasadniającą stosowanie środka – ale orzeczonej tylko za przestępstwo skierowane przeciwko wolności seksualnej. Żadnych też wątpliwości nie budzi, że nieodzowne jest przy tym stwierdzenie związku między popełnieniem konkretnego czynu zabronionego godzącego w wolność seksualną, za który następuje skazanie sprawcy, a stwierdzonymi u niego zaburzeniami preferencji seksualnych, jak również wykazanie niezbędności stosowania środka w określony sposób – w celu zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez niego takiego przestępstwa (art. 93 k.k., art. 95a § 1 k.k.). Rzecz jasna, instytucja kary łącznej nie przewiduje spełnienia tych przesłanek; kara ta wymierzana jest wszak za zbiegające się przestępstwa, za które orzeczono kary takiego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu – niezależnie od tego, za jakiego rodzaju czyny zabronione i z uwzględnieniem jakich warunków sprawca został skazany. Dość przypomnieć, że w realiach sprawy wymierzona kara łączna objęła skazania nie tylko za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej, ale i przeciwko mieniu (pkt. I, XXIX i LV wyroku Sądu Okręgowego). Żadnego uzasadnienia prawnego nie znajduje zatem odniesienie zastosowanego w wyroku środka zabezpieczającego jedynie do wymierzonej tym wy-

rokiem kary łącznej, choćby to ta kara – aktualnie, co należy zaakcentować – podlegała efektywnemu wykonaniu. Powtórzyć bowiem należy, że podstawę orzeczenia wyrokiem środka zabezpieczającego określonego w art. 95a § 1 i § 1a k.k. stanowi skazanie sprawcy na bezwzględną karę pozbawienia wolności za opisane w tym unormowaniu przestępstwo, nie zaś sam fakt wykonywania orzeczonej tym wyrokiem kary, w tym zwłaszcza kary łącznej. Już więc tylko tak ocenione, rażące, uchybienie wymienionym przepisom prawa materialnego przesądza o możliwości istotnego jego wpływu na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia. Trudno przecież nie dostrzec, że ewentualny upadek kary łącznej w warunkach określonych w art. 575 k.p.k. (np. przy hipotetycznym wznowieniu postępowania w jakimkolwiek zakresie albo pojawieniu się kolejnych skazań za pozostające w realnym zbiegu z niniejszymi przestępstwa) powodowałby całkowite unicestwienie (odpadnięcie podstawy) stosowania omawianego środka, jako niezwiązanego z konkretnym skazaniem, a z wykonywaniem kary łącznej. Powyższe, co oczywiste, byłoby niczym nieuzasadnione i pozostawałoby w sprzeczności z założeniem co do wymogów stosowania omawianego środka zabezpieczającego przez sąd orzekający, w szczególności w zakresie, w jakim ustawa nakłada na ten sąd obowiązek umieszczenia sprawcy w zakładzie zamkniętym albo skierowania go na leczenie ambulatoryjne – dla zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez niego przestępstwa skierowanego przeciwko wolności seksualnej.

W nawiązaniu do powyższego, należy podzielić podnoszony w kasacji zarzut rażącego naruszenia zaskarżonym wyrokiem przepisu art. 95a § 1a k.k. Unormowanie to, w określonych przepisem art. 95a § 1 k.k. warunkach, stanowi obligatoryjną podstawę orzeczenia opisywanego środka zabezpieczającego, w sytuacji skazania sprawcy za przestępstwo określone w art. 197 § 3 pkt. 2 lub 3 k.k. Sąd Apelacyjny przeoczył tymczasem po pierwsze to, że Stanisława G. skazano również za tak właśnie zakwalifikowane czyny, po wtóre to, iż w związku z tymi skazaniami podano obligatoryjną podstawę zastosowania środka zabezpieczającego, wreszcie zaś to, że pozostawiony w mocy środek, który Sąd odwoławczy odniósł do kary łącznej, zastosowano na mocy art. 95a § 1 k.k., a więc przepisu przewidującego fakultatywną podstawę jego orzeczenia. Ostatecznie więc, nie dość na tym, że w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego doszło do zastosowania środka zabezpieczającego bez powiązania tego orzeczenia z podstawą skazania (za poszczególne czyny), to rozstrzygnięcie o tym środku zostało oparte, w całości, na fakultatywnej podstawie jego stosowania. W tym zaś zakresie trafnie zauważa Prokurator Generalny, że fakt nieprzywołania w orzeczeniu Sądu odwoławczego przepisu art. 95a § 1a k.k., jako podstawy stosowania środka zabezpieczającego, wywołuje dalsze dla sytuacji skazanego, niczym nieuzasadnione konsekwencje. Wynikają one z treści art. 95a § 2 k.k., którego unormowania określają różny zakres aktualizacji wydanego w tym przedmiocie orzeczenia – uzasadnionej potrzebą zweryfikowania wyników obowiązkowego odbywania przez sprawcę kary w systemie terapeutycznym (art. 96 § 1 i art. 97 k.k.w.) – przewidzianej w okresie 6 miesięcy przed wykonaniem kary lub warunkowym przedterminowym zwolnieniem. O ile rozstrzygnięcie wydane na podstawie art. 95a § 1 k.k. wywołuje wówczas konieczność ustalenia przez sąd wykonawczy nie tylko sposobu, ale wręcz samej potrzeby wykonywania orzeczonego środka (art. 95a § 2 pkt. 1 k.k.), o tyle w wypadku rozstrzygnięcia opartego na podstawie art. 95a § 1a k.k. sąd ustala jedynie sam sposób wykonywania tego środka (art. 95a § 2 pkt. 2 k.k.). Środek zabezpieczający orzeczony obligatoryjnie, inaczej niż orzeczony fakultatywnie, podlega więc zawsze wykonaniu (do czasu ustania konieczności jego stosowania), a przedmiotem omawianych tu decyzji w postępowaniu wykonawczym może być jedynie określenie, czy jego wykonywanie ma nastąpić nadal w sposób wskazany wyrokiem, czy też zaistniałe okoliczności uzasadniają zmianę w zakresie określonej dotąd postaci umieszczenia w zakładzie zamkniętym lub skierowania na leczenie ambulatoryjne albo też w zakresie wskazanej formy terapii. Treść rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego – bez odniesienia zastosowanego środka za-

bezpieczającego do skazań dających prawnomaterialną podstawę jego orzeczenia i z pominięciem podstawy obligatoryjnego jego stosowania – praktycznie więc wyklucza wykonywanie wobec Stanisława G. środka zabezpieczającego w sposób przewidziany prawem, pomimo faktycznie stwierdzonych i niekwestionowanych w sprawie okoliczności uzasadniających stosowanie tego środka, które jednoznacznie wykazano w orzeczeniu Sądu I instancji.

W świetle przedstawionych rozważań nie może być wątpliwości co do tego, że omówione powyżej uchybienia przepisom prawa procesowego i materialnego miały nie tylko rażący charakter, ale też wywarły istotny wpływ na treść zaskarżonego kasacją rozstrzygnięcia (art. 523 § 1 k.p.k.) – pozbawionego, jak wykazano, zarówno podstaw materialnych, jak i formalnych oraz merytorycznych. W podsumowaniu należy też dodatkowo podkreślić, że wspomniany na wstępie względ na efektywność, leżący u źródła tego orzeczenia, mógł co najwyżej przemawiać za redakcyjnym uproszczeniem sposobu podjęcia wobec Stanisława G. rozstrzygnięć w przedmiocie stosowania środka zabezpieczającego – niezbędnych w odniesieniu do skazań ujętych w pkt. I ust. 2, 4 i 5 wyroku Sądu Apelacyjnego oraz pożądaných w zakresie orzeczenia zawartego w pkt. II tego wyroku – a to wobec braku potrzeby wielokrotnego powtarzania niepodlegających wszak łączeniu orzeczeń o tym środku. Uznać należało, że przy wielości skazań za popełnienie różnych przestępstw przeciwko wolności seksualnej, stanowiących podstawę zastosowania w wyroku środka zabezpieczającego zarówno na mocy art. 95a § 1 k.k., jak i art. 95a § 1a k.k., niezbędne – a zarazem wystarczające – jest powiązanie każdego z rozstrzygnięć o zastosowaniu tego środka, opartego na jednej z wymienionych podstaw, z konkretnymi skazaniami za poszczególne czyny – pogrupowanymi jednak zbiorczo, z uwzględnieniem odpowiednich podstaw skazania. O ile sąd orzekający nie znalazłby przesłanki do wskazania w wyroku, że wykonaniu będzie podlegało rozstrzygnięcie o środku zabezpieczającym zastosowanym na obligatoryjnej podstawie, to kwestia ta nie powinna oczywiście budzić wątpliwości w postępowaniu wykonawczym. Podejmując decyzje wymagane przepisami art. 95a § 2 k.p.k., sąd wykonawczy za bezprzedmiotowe przecież uzna dokonanie ustalenia, po myśli pkt. 1 tego unormowania, co do potrzeby wykonania środka zabezpieczającego, skoro jednocześnie w jego polu widzenia będzie powinność podjęcia rozstrzygnięcia na podstawie pkt. 2 tej regulacji – ograniczonego do (przewidzianego w obu sytuacjach) ustalenia sposobu wykonywania środka podlegającego bezwzględnemu wykonaniu. Nie trzeba już natomiast szerszego wyводу dla wykazania, że niezależnie od dalszego sposobu postępowania w kwestii wykonania środka zabezpieczającego, orzeczonego zarówno na obligatoryjnej, jak i na fakultatywnej podstawie, zawarcie w wyroku obu tych rozstrzygnięć dyktowały nie tylko oczywiste względy prawne, ale uzasadniały je również całkiem hipotetyczne powody, wiążące się choćby tylko z ewentualnością uchylenia części prawomocnego orzeczenia skazującego, stanowiącej podstawę wydania jednego z orzeczeń o zastosowaniu środka.

Wadliwość zaskarżonego kasacją orzeczenia Sądu Apelacyjnego, rozważana z przedstawionych powyżej punktów widzenia, nakazywała zatem jego uchylenie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania – w celu dokonania korekty wyroku we wskazanym zakresie, uwzględniającej zapatrywania prawne Sądu Najwyższego, prezentowane w niniejszym wywodzie (art. 518 k.p.k. w zw. z art. 442 § 3 k.p.k.).”

1.2.12. Obrona konieczna.

przepisy: art. 25 k.k.
hasła: obrona konieczna

Wyrok z dnia 6 listopada 2014 r., IV KK 157/14

Teza:

W świetle art. 25 § 1 k.k. wystarczającym warunkiem uznania, że oskarżony działał w obronie koniecznej byłoby jedynie ustalenie, że świadomy zaistnienia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na siebie lub inne osoby, zamach ten odpierał, stosując sposób obrony współmierny do jego niebezpieczeństwa. Nie byłoby natomiast konieczne ustalenie, że działał pod wpływem obawy o czyjekolwiek bezpieczeństwo, chociaż wypada zgodzić się, że w sytuacji typowej taka obawa u podejmującego obronę występuje. Element obawy, czy strachu może być natomiast istotny w razie ustalenia, że sprawca przekroczył granice obrony koniecznej, skoro do tej okoliczności wprost nawiązuje art. 25 § 3 k.k.

Z uzasadnienia:

„Artur K. został oskarżony o to, że w dniu 11 listopada 2009 r. w K., działając w zamiarze pozbawienia życia Łukasza L., zadał mu cios nożem w okolicę szyi po stronie lewej, w wyniku czego spowodował u pokrzywdzonego obrażenia ciała w postaci rany klutej w/w okolic ciała, penetrującej do śródpiersia, uszkodzającej naczynia żyłne kąta żylnego lewego, tętnicy szyjnej wspólnej i tchawicy, skutkującej wystąpieniem krwotoku zewnętrznego i wewnętrznego z masywnym zachłystywaniem się krwią do dróg oddechowych i mięszu płucnego, czego następstwem była śmierć pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 148 § 1 k.k.

Pierwszy wyrok w tej sprawie wydał 13 maja 2011 r. Sąd Okręgowy w K. Uznał Artura K. za winnego popełnienia zarzuconego mu czynu, z tym ustaleniem, że zabójstwa pokrzywdzonego dokonał działając z zamiarem ewentualnym oraz w warunkach obrony koniecznej, której granice przekroczył, i przyjmując za podstawę prawną skazania art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 25 § 2 k.k., na mocy tych przepisów, przy zastosowaniu art. 60 § 1 oraz § 6 pkt 2 k.k., wymierzył mu karę 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionych na niekorzyść oskarżonego przez prokuratora i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, Sąd Apelacyjny w K. wyrokiem z dnia 22 listopada 2011 r. uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji i sprawę przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W ponowionym procesie Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 28 czerwca 2013 r., sygn. akt (...), Artura K. uznał za winnego popełnienia zarzuconego mu czynu, z tym, że przyjął, iż działał z zamiarem ewentualnym pozbawienia życia Łukasza L., czym wyczerpał znamiona zbrodni z art. 148 § 1 k.k. i za to, na mocy tego przepisu, wymierzył mu karę 9 lat pozbawienia wolności.

Apelację od tego wyroku, zaskarżając go w całości, wniosła obrońca oskarżonego. Wyrokowi zarzuciła:

„1. Obrazę prawa materialnego, a to:

- art. 25 k.k., poprzez błędną wykładnię jego norm i przyjęcie, że nie można przyjmować działania w warunkach obrony koniecznej, jeżeli broniący uprzednio abstrakcyjnie przewidywał zagrożenie i posiadał narzędzie, które mogłoby służyć takiej obronie.*

2. Obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wyroku, a w szczególności:

- 1) art. 7 k.p.k. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, a w szczególności:*

- wyjaśnień oskarżonego, w szczególności w zakresie konsekwentnego zaprzeczania od pierwszego przesłuchania zamiarowi zabójstwa, jak i innych okoliczności zdarzenia, a to naruszenia nietykalności cielesnej oskarżonego przez pokrzywdzonego, realnego poczucia zagrożenia oskarżonego, sposobu zadania niecelowanego ciosu;
 - zeznań świadków Laury L. i Agnieszki M., poprzez odmowę dania im wiary z powodu wybranych treści ze zmiennych zeznań Kamila S. oraz rozbieżności tych zeznań, które świadczą o braku ich ustalania i spontaniczności, a nie kierowania się przez świadków chęcią wyłączenia odpowiedzialności oskarżonego;
 - zeznań świadka Kamila S., którego Sąd I instancji pomimo licznych sprzeczności wewnętrznych uznał za wiarygodnego, opierając swe ustalenia nie tylko na tych twierdzeniach, przy których był konsekwentny;
- 2) art. 410 k.p.k. poprzez oparcie wyroku nie na całokształcie okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej, w szczególności:
- pominięcie treści opinii psychiatrycznych z badania oskarżonego, pomimo deklarowania, iż Sąd I instancji uznaje je za w pełni wartościowe i wolne od wad;
 - pominięcie wzrostu pokrzywdzonego, ubioru jego i świadka S., jak i zachowania tegoż świadka, który natarczywie również wpatrywał się w oskarżonego, panujących warunków atmosferycznych i pory nocnej w kontekście odbioru zachowania przez oskarżonego oraz okoliczności, iż pokrzywdzony miał się zbliżyć do oskarżonego na odległość daszka od czapki;
 - pominięcie, iż towarzyszące oskarżonemu dziewczyny też były przestraszone, a nie tylko sam oskarżony, które to poczucie Sąd I instancji starał się zdyskredytować;
- 3) art. 366 § 1 k.p.k. poprzez niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy, to w szczególności pola widzenia świadka Kamila S., sposobu wyciągnięcia przedmiotowego noża, kiedy to Sąd, dyskredytując wersję oskarżonego, dosyć ogólnie i abstrakcyjnie przyjmuje, iż ten w nieokreślony sposób trzymał nóż w rękawie i w niewiadomy sposób go wyciągnął, nie ustalając nawet, z którego rękawa;
- 4) art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. przez:
- brak w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wyjaśnienia dokładnego mechanizmu zadania rany, jej dokładnego przebiegu, wzajemnego usytuowania uczestników zdarzenia;
 - wybiórcze sięganie do zeznań Kamila S. i czynienie ustaleń w oparciu o nie przy jednoczesnej sprzeczności z nimi (którą ręką miał zadawać cios oskarżony);
 - stosowanie licznych domniemań i rozumowań czysto spekulacyjnych, wobec których przeciwne tezy są nie mniej uprawnione;
 - okoliczność, iż pokrzywdzony „zainicjował” całe zdarzenie w uzasadnieniu Sądu I instancji pojawia się jedynie w kontekście wymiaru kary, a nie oceny zachowania oskarżonego przez pryzmat obrony koniecznej;
 - mieszanie przez Sąd I instancji sfery realnych zdarzeń z przeżyciami wewnętrznymi oskarżonego i jego autentyczną interpretacją okoliczności zdarzenia;
- 5) art. 442 § 3 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie całości wskazań Sądu Apelacyjnego w K. zawartych w uzasadnieniu wyroku tegoż Sądu z dnia 22 listopada 2011 r. w zakresie konieczności rozważenia:
- „czy zachowanie Łukasza L. w krytycznym czasie stanowiło bezprawny zamach, o którym mowa w art. 25 § 1 k.k. rozumiany nie tylko jako zachowanie związane ze stosowa-

niem przymusu fizycznego stanowiącego potencjalne niebezpieczeństwo dla życia ludzkiego, ale również jako zachowanie bierne bądź jedynie agresja słowna”

i niepoczynienie takich rozważań.

3. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść wyroku, polegający na:

- przyjęciu, że oskarżony nie słyszał gróźb od pokrzywdzonego;*
- ustaleniu, że oskarżony nie odczuwał realnej obawy przed pokrzywdzonym, jego kolegą oraz nie uciekał w przeświadczeniu, iż jeszcze osoby trzecie mogą wyrządzić mu krzywdę;*
- braku ustalenia, że pokrzywdzony naruszył nietykalność cielesną oskarżonego, zastępował mu drogę i stanowił realną groźbę użycia dalszej przemocy wobec oskarżonego;*
- przyjęciu, iż od strony Ronda H. nie było żadnych osób, które oskarżony mógł ocenić jako potencjalnych napastników;*
- ustaleniu, że oskarżony z premedytacją celował dokładnie w to miejsce, w które trafił i miał świadomość wysoce prawdopodobnego skutku śmiertelnego, a nie celował w bark i godził się z ewentualnym zabójstwem pokrzywdzonego.”*

Obrońca wniosła o:

„1. zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie w całości oskarżonego w oparciu o art. 25 § 1 k.k., ewentualnie art. 25 § 3 .k.;

2. wymierzenie oskarżonemu łagodniejszej kary;

3. ewentualnie przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania”,

zastrzegając, że nieuwzględnienie wniosków z pkt 1 i 3 czyniłoby aktualną konieczność zmiany kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu czynu na art. 156 § 1 k.k. w zw. z art. 25 § 2 k.k., wyeliminowanie z opisu czynu zamiaru (ewentualnego) zabójstwa i zastosowanie nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Apelacyjny w K. wyrokiem z dnia 12 grudnia 2013 r., sygn. akt (...), utrzymał w mocy zaskarżony wyrok oraz zwolnił oskarżonego od kosztów sądowych należnych Skarbowi Państwa za postępowanie odwoławcze.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu drugiej instancji wniosła obrońca skazanego Artur K. Zaskarżyła wyrok w całości, zarzucając rażącą obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wyroku, a to:

„1. art. 457 § 3 k.p.k. w związku z art. 433 § 2 k.p.k. poprzez nieodniesienie się przez Sąd II instancji do licznych konkretnych argumentów apelacji obrońcy, przede wszystkim:

- brakach stanu faktycznego przyjętego przez Sąd I instancji i ustaleniu, że oskarżony atakował nożem trzymając go prawą ręką, na podstawie zeznań świadka, który mówił o lewej ręce;*
- pominięcie argumentacji w zakresie zeznań kierowcy autobusu;*
- pominięcie argumentacji obrońcy w zakresie różnych zeznań Kamila S., dowolnego wybrania przez Sąd I instancji ich fragmentów i pominięcie wzajemnego usytuowania uczestników zdarzeń;*
- pominięcie uzasadnienia apelacji, w zakresie zeznań Kamila S., który relacjonował o jakichś słowach, które miały mieć sens, a nie brzmieć >z... Ci?<;*

- pominięcie argumentacji apelacji obrońcy, iż Sąd I instancji pominął, iż biegli psychiatrzy konsekwentnie twierdzili, iż oskarżony realnie odczuwał obawę o swoje bezpieczeństwo, zdrowie;
 - pominięcie uzasadnienia apelacji w zakresie oceny wiarygodności świadków A. M. i L. L.
2. art. 457 § 3 k.p.k. poprzez sprzeczność logiczną uzasadnienia polegającą na dyskredytowaniu wersji oskarżonego w oparciu o założenie, że nie podnosił ręki do góry, aby w kontekście czynności sprawczych i zamiaru oskarżonego przyjąć, iż rękę podnosił do góry;
 3. art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nielogiczny wywód w zakresie pierwszych wyjaśnień oskarżonego, jakoby miały nie korelować z późniejszymi wyjaśnieniami;
 4. obrazę prawa materialnego – art. 148 k.k. poprzez przyjęcie, iż zadanie jednego ciosu nożem w górną część tułowia nosi znamiona zabijania i dokonanie takiej oceny z perspektywy konkretnego obrażenia, które do takiego skutku musiało prowadzić;
 5. obrazę art. 25 k.k. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że w każdym razie natarczywe patrzenie w oczy po złowrogim rozpoznaniu jako mieszkańca niewłaściwego osiedla, stanięcie bezpośrednio przed oskarżonym i wyczekiwanie na jego reakcję nie może być uznane za bezprawny i bezpośredni zamach, a przewidywanie przez oskarżonego możliwości zaczepienia i przygotowanie narzędzia do obrony wyklucza działanie w warunkach obrony koniecznej”.

Obrońca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w K.

Prokurator Prokuratury Apelacyjnej w K. w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej i stanowisko to podtrzymał na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Generalnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Chociaż nie wszystkie podniesione w kasacji zarzuty były trafne, należało podzielić zaprezentowany przez skarżącą pogląd o konieczności uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu. W toku przeprowadzonego postępowania Sąd ten zbyt powierzchownie odniósł się bowiem do części zarzutów zawartych we wniesionej apelacji, zaś aprobując bez zastrzeżeń wyrok wydany przez Sąd pierwszej instancji oraz przedstawioną na jego poparcie argumentację nie dostrzegł, że odnośnie do niektórych istotnych zagadnień nie jest ona w pełni klarowna i przekonująca.

Nie ulega wątpliwości, że kluczowe dla prawidłowej prawnokarnej oceny zachowania oskarżonego jest rozstrzygnięcie, czy zachodzą warunki dla postrzegania go w aspekcie obrony koniecznej, również z uwzględnieniem możliwości przekroczenia jej granic. Prawie wszystkie zarzuty podniesione tak w zwykłym, jak i nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, choćby ich sformułowanie nie było dość precyzyjne, trzeba postrzegać, zwłaszcza w aspekcie przepisu art. 118 § 1 k.p.k., jako zmierzające do wykazania, że nie jest prawidłowy pogląd sądów orzekających o braku warunków do przyjęcia, że zachowanie oskarżonego należy postrzegać jako odpowiadające normie art. 25 § 1, względnie § 2 k.k.

Dokonanie tej oceny wydaje się nie być łatwe, o czym świadczą orzeczenia wydane przez Sąd meriti. Pierwsze z nich opierało się na ustaleniu, że Artur K. odpierał skierowany wobec niego bezpośredni, bezprawny zamach, jednak zastosował sposób obrony niewspółmierny do niebezpieczeństwa zamachu, przez co, ekscesem intensywnym, przekroczył granice obrony koniecznej. Drugie orzeczenie negowało działanie oskarżo-

nego w obronie koniecznej, jak i przekroczenie przez niego granic tej obrony, zaś określone zachowanie pokrzywdzonego Sąd uwzględnił jedynie jako okoliczność łagodzącą przy wymiarze kary (celowe będzie wspomnieć, że prowadząc w tym względzie rozważania, nieprawidłowo jako okoliczność obciążającą potraktował fakt śmierci pokrzywdzonego, tj. znanie przypisanego oskarżonemu przestępstwa). Powinnością Sądu Apelacyjnego było jednak dostrzeżenie, w kontekście treści wniesionej przez obrońcę apelacji, że Sąd orzekający w pierwszej instancji ważne elementy rzutujące na ocenę zdarzenia przedstawił i zinterpretował w sposób nasuwający wątpliwości.

Zakwestionować można już pierwsze, zasadnicze założenie przyjęte przez Sąd Okręgowy, zaaprobowane przez Sąd drugiej instancji (s. 20-21 uzasadnienia tego Sądu), że „aby można mówić o działaniu Artura K. w warunkach obrony koniecznej, niezbędne byłoby ustalenie, że faktycznie działał on pod wpływem obawy o bezpieczeństwo swoje lub kogoś innego, np. swoich koleżanek i odpierał bezpośredni i bezprawny zamach na siebie lub – w realiach sprawy – na Laurę L. lub Agnieszkę M.” (s. 31 uzasadnienia SO). Założenie to jest przynajmniej nieprecyzyjne; w świetle art. 25 § 1 k.k. wystarczającym warunkiem uznania, że oskarżony działał w obronie koniecznej byłoby jedynie ustalenie, że świadomy zaistnienia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na siebie lub inne osoby, zamach ten odpierał, stosując sposób obrony współmierny do jego niebezpieczeństwa. Nie byłoby natomiast konieczne ustalenie, że działał pod wpływem obawy o czyjekolwiek bezpieczeństwo, chociaż wypada zgodzić się, że w sytuacji typowej taka obawa u podejmującego obronę występuje. Element obawy, czy strachu może być natomiast istotny w razie ustalenia, że sprawca przekroczył granice obrony koniecznej, skoro do tej okoliczności wprost nawiązuje art. 25 § 3 k.k. Jedynie na marginesie można odnotować, że treść tego przepisu zdaje się wskazywać, iż może być on stosowany w razie przekroczenia przez sprawcę granic obrony koniecznej w ramach ekscesu intensywnego, a w razie ekscesu ekstensywnego – w wypadku obrony spóźnionej (*defensio subsequens*).

Rozważania Sądu *a quo* co do tego, czy oskarżony odczuwał obawę o bezpieczeństwo własne lub towarzyszących mu osób oraz obszernie wywody obrońcy, zmierzające do wykazania, że tak właśnie było, trzeba jednak uznać za niepozbawione znaczenia, bowiem ta okoliczność rzutuje na odtworzenie procesu motywacyjnego oskarżonego. Uznanie, że wspomnianą obawę Artur K. odczuwał, prowadziłoby bowiem do wniosku, że zachowanie pokrzywdzonego (ewentualnie też towarzyszącego mu Kamila S.) postrzegał jako tożsame z zamachem, względnie jako realne zagrożenie fizyczną napaścią. W razie odrzucenia tezy, że zachowanie pokrzywdzonego było bezpośrednim zamachem, dalsze rozważania powinny zmierzać do ustalenia, czy oskarżony miał powody by uznać, iż zamach taki grozi mu w najbliższej przyszłości, a zadając pokrzywdzonemu uderzenie nożem chciał do niego nie dopuścić. Nietrudno dostrzec, że w takim wypadku aktualizowałoby się zagadnienie przekroczenia granic obrony koniecznej, jednak w ramach ekscesu ekstensywnego, przyjmującego postać obrony przedwcześnie (*defensio antecedens*). Nader wyraźnie na potrzebę zbadania zdarzenia również przy uwzględnieniu tej konstrukcji prawnej, aprobowanej, chociaż niekiedy z wątpliwościami, w doktrynie i orzecznictwie (zob. M. Szafraniec, *Przekroczenie granic obrony koniecznej w polskim prawie karnym*, Zakamycze 2004, s. 106–110, 153–159), wskazał Sąd Apelacyjny w K. w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 listopada 2011 r., przypominając, że „eksces ekstensywny występuje nie tylko w sytuacji, w której działania obronne były podejmowane w czasie, gdy napastnik już nie kontynuował zamachu, ale także w wypadku, gdy przyszły atakowany w sposób nieuzasadniony wyprzedził zamach” (k. 1029 akt sprawy).

Sąd Okręgowy w sposób jednoznaczny nie wskazał, jak ocenia postrzeganie sytuacji przez oskarżonego, w szczególności czy bezpośrednio przed uderzeniem pokrzywdzonego nożem odczuwał obawę przed fizyczną napaścią oraz czy niebezpieczeństwo takiej napaści było realne. Co prawda z twierdzenia, iż „jest co najmniej wątpliwe”, że oskarżo-

ny działał pod wpływem obawy o bezpieczeństwo swoje lub koleżanek i odpierał bezpośrednio i bezprawny zamach (s. 31 uzasadnienia) zdaje się wynikać, że Sąd podał w wątpliwość tak odpieranie zamachu, jak i odczuwanie przez Artura K. wspomnianej obawy (inną kwestią jest, że odnośnie do zagadnień istotnych, w tym tak ważnego, jak odpieranie zamachu, wszystkie sformułowania powinny wskazywać na poczynienie ustaleń pewnych, a nie sygnalizować wątpliwości), jednak dalszy wywód kwestię tę pomija. Ogranicza się bowiem do wykazania, że „nie ma mowy o odpieraniu jakiegokolwiek zamachu”, a to z tego względu, że nie zasługiwały na wiarę wyjaśnienia oskarżonego w tej części, gdy twierdził, że na zawołanie Kamila S. biegła w jego kierunku grupa mężczyzn, na widok której miał „spanikować”. Nasuwa zatem zastrzeżenia stanowcze twierdzenie Sądu Apelacyjnego, iż „zasadnie Sąd meriti przyjął, że oskarżony nie odczuwał realnej obawy przed pokrzywdzonym, jego kolegą (...)” oraz że to stanowisko było oparte na obszernej analizie dowodów. Jedynie hipotetycznie można przyjąć, że skoro oskarżony podał, iż przestraszył się nadbiegających mężczyzn, których w rzeczywistości nie było, to Sąd doszedł do przekonania, że i nieprawdziwe jest też jego twierdzenie, iż doznał uczucia strachu. Wydaje się, że w ten sposób rozumował też Sąd odwoławczy (zob. s. 21 uzasadnienia) Byłoby to jednak wnioskowanie dalece uproszczone, trzeba bowiem zwrócić uwagę, że Sąd pierwszej instancji kilkakrotnie, jednak nie tłumacząc, jak je interpretuje, wskazywał na okoliczności, które nie sposób uznać za pozbawione znaczenia. W szczególności odnotował, że:

- oskarżony znalazł się na „niewłaściwym”, z punktu widzenia swoich sympatii klubowych, osiedlu, a wcześniej z powodu tych sympatii został kilkakrotnie pobity (s. 29 uzasadnienia);
- zachowanie pokrzywdzonego polegało na „napastliwym w swej wymowie podejściu do oskarżonego” i należy je ocenić „jednoznacznie negatywnie” (s. 25);
- pokrzywdzony „znajdował się w sytuacji konfrontacyjnej” z oskarżonym (s. 14), miał miejsce „konflikt” między nimi (s. 39), a „cała sytuacja była niewątpliwie dynamiczna” (s. 34);
- „oskarżony i jego koleżanki z całą pewnością znajdowali się w stresie” (s. 20), „oskarżony działał z pewnością w stresie” (s. 34);
- oskarżony zadał cios „pod oczywistym wpływem emocji” (s. 33).

Zarazem jednak Sąd orzekający nie uznał za potrzebne wyjaśnić, jaka była natura stresu i emocji zaistniałych u oskarżonego, czym były spowodowane, zaś Sąd ad quem przeszedł nad tym do porządku, powtarzając, że zadał on cios pod wpływem emocji (s. 12 uzasadnienia). Ewentualne wykazanie, że u podłoża wspomnianych odczuć oskarżonego nie leżała obawa przed fizyczną agresją ze strony obu mężczyzn, z pewnością wymagało przeprowadzenia pogłębionej analizy, uwzględniającej cały kontekst sytuacyjny. W jej ramach nie można by pominąć wypowiedzi Artura K., który wyjaśnił, że bał się nie tylko „tych, którzy biegli w naszą stronę”, ale też „tego chłopaka” (k. 144 akt sprawy), jak też zeznań uznanego za wiarygodnego świadka S. Wskazał on m.in., że mężczyźni stali bardzo blisko siebie, prawie stykając się głowami (wypada przyjąć, że to pokrzywdzony podszedł tak blisko do Artura K.) i patrzyli sobie w oczy, a on też podszedł i patrzył oskarżonemu w oczy (k. 137) oraz że „dziewczyny (...) mówiły nam abyśmy go zostawili” (k. 256). Ta wypowiedź kobiet może świadczyć, że zachowanie pokrzywdzonego i jego kolegi postrzegały jako potencjalnie dla oskarżonego niebezpieczne.

Sąd Apelacyjny, podkreślając, że zebrane dowody świadczą, iż oskarżony nie odczuwał obawy przed Łukaszem L., szczególną wagę, bo dwukrotnie je przytaczając (s. 9 i 21 uzasadnienia), nadał tym wyjaśnieniom oskarżonego, w których powiedział, cyt. „ja właściwie nie wiem dlaczego się tak zachowałem (...) to była chwila, spanikowałem i tak

zrobiłem (...) teraz sobie tak myślę, że może ze strony tego chłopaka to nie było jakiegoś takiego zagrożenia (...) naprawdę nie wiem, dlaczego nie odepchnąłem tego chłopaka, tylko go uderzyłem nożem”. Zgłoszone przez obrońcę w części motywacyjnej kasacji zastrzeżenia odnośnie do interpretacji tej wypowiedzi są zasadne. W szczególności skarżąca trafnie wskazała, że poczyniona z dystansu czasowego refleksja oskarżonego na temat zdarzenia nie powinna determinować ustaleń w zakresie postrzegania przez niego sytuacji w chwili jej zaistnienia, kiedy to, jak ustalono, pozostawał w stresie i pod wpływem emocji. Trzeba się również zgodzić z obrońcą, że skoro w przytoczonej wypowiedzi oskarżony tłumaczył swoje zachowanie „spanikowaniem”, to Sąd ad quem niesłusznie uznał ją jako jednoznacznie świadczącą, iż „Artur K. nie odczuwał realnej obawy przed Łukaszem L.”.

Wcześniej wspomniano jednak, że dla prawnokarnej oceny zachowania oskarżonego ma znaczenie nie tyle ustalenie, czy odczuwał on obawę o swoje bezpieczeństwo, ile ustalenie, czy zachowanie pokrzywdzonego należy traktować jako zamach już zaistniały lub dające podstawy do przyjęcia, że zachodzi wysokie prawdopodobieństwo przeprowadzenia zamachu w najbliższej przyszłości oraz jak sytuację postrzegał oskarżony. Pierwszą ewentualność – zamachu już rozpoczętego – sądy obu instancji odrzuciły i nie ma powodów by uznać, że zasadny jest pogląd obrońcy, iż doszło w ten sposób do obrazy art. 25 k.k. (wypada przyjąć, że skarżąca miała na myśli art. 25 § 1 k.k.). Istotnie, zbyt daleko idące byłoby przyjęcie, że bezpośrednim zamachem ze strony pokrzywdzonego było bliskie podejście do oskarżonego i patrzenie mu w oczy, i w tym względzie stanowisko Sądu odwoławczego nie nasuwa zastrzeżeń. Natomiast druga ewentualność – czy realne było, że za chwilę pokrzywdzony zaatakuje oskarżonego – której rozważenie, przy uwzględnieniu możliwości zaistnienia ekscesu ekstensywnego, zalecał, ja wspomniano, Sąd Apelacyjny orzekający w sprawie po raz pierwszy, znalazła się poza polem widzenia sądów obu instancji. W takim razie nie można zgodzić się z poglądem Sądu ad quem, że „Sąd orzekający w swoich rozważaniach uwzględnił całość wskazań Sądu Apelacyjnego w K., zawartych w uzasadnieniu poprzedniego wyroku w niniejszej sprawie (...), w szczególności dokonano wnikliwej analizy problemu obrony koniecznej”. Chociaż i w apelacji zagadnienie ekscesu ekstensywnego nie było eksponowane, to nie ulega wątpliwości, że w sytuacji, gdy skarżąca dążyła do wykazania, iż nie jest prawidłowe postrzeganie zachowania oskarżonego jako niemającego żadnych cech działania obronnego, Sąd Apelacyjny powinien zwrócić uwagę i na tę okoliczność. Niewątpliwie, mają tu znaczenie przytoczone wcześniej spostrzeżenia Sądu a quo, w tym zwłaszcza ustalenie, że pomiędzy mężczyznami zaistniał konflikt, a pokrzywdzony po „napastliwym w swej wymowie podejściu do oskarżonego” znajdował się z nim „w sytuacji konfrontacyjnej”. W takim jednak razie, co Sąd odwoławczy pominął, niezbędne było bliższe wyjaśnienie, co należy przez te określenia rozumieć, zwłaszcza, czy okoliczność, że mężczyźni znajdowali się w sytuacji konfrontacyjnej może uzasadniać wniosek, iż zachodziło znaczne prawdopodobieństwo, że oskarżony zaraz zostanie zaatakowany. W razie udzielenia pozytywnej odpowiedzi na to pytanie, w dalszej kolejności wypadałoby rozważyć, czy zadanie przez oskarżonego ciosu nożem może być postrzegane jako zachowanie wyprzedzające spodziewany ze strony pokrzywdzonego atak, co nie wyklucza też przyjęcia, że zachowanie to było zarazem za daleko idące pod względem zastosowanego sposobu obrony.

Nieprzeprowadzenie stosownej w tym względzie analizy każe przyjąć, że zagadnienie odpowiedzialności karnej oskarżonego nie zostało w sposób wyczerpujący wyjaśnione przez Sąd pierwszej instancji, zwłaszcza w aspekcie defensio antedecens, wobec czego przedwczesne jest stanowcze twierdzenie tego Sądu, iż „zadanie ciosu nożem w pokrzywdzonego, nie było żadną akcją obronną, a po prostu zaplanowaną wcześniej odpowiedzią na zamach, którego oskarżony się po prostu na tym osiedlu spodziewał” (s. 32-33 uzasadnienia). Cytowane zdanie skłania nadto do poczynienia kilku uwag. Pierwszej,

że Sąd Okręgowy nie wykazał konsekwencji, odrzucając możliwość potraktowania zachowania oskarżonego jako akcji obronnej, przy jednoczesnym uznaniu, że zachowanie to było „odpowiedzią na zamach”, co zdaje się sugerować, że zamach jednak zaistniał. Drugiej, że zaplanowanie odpowiedzi na spodziewany zamach, w tym nawet zaopatrzenie się w określone narzędzie, nie wyklucza możliwości uznania, iż zachowanie to miało cechy akcji obronnej, zwłaszcza że Sąd zauważył, że „oczywiste jest, iż Artur K. nie planował zaatakowania akurat Artura K. (oczywisty błąd w tekście; powinno być – Łukasza L.), skoro ten pojawił się na przystanku przypadkowo” (s. 33–34 uzasadnienia). Wreszcie, że poczynienie wzmianki, iż oskarżony spodziewał się zamachu, obligowało Sąd meriti do należytego rozważenia, czy owo hipotetyczne niebezpieczeństwo zamachu nie skonkretyzowało się, obiektywnie i w odczuciu oskarżonego, w zachowaniu pokrzywdzonego i jego kolegi. Podobnie Sąd odwoławczy, stojąc na stanowisku, że „zadanie ciosu nożem w pokrzywdzonego, nie było żadną akcją obronną, a po prostu zaplanowaną wcześniej odpowiedzią na zaczepkę, której oskarżony się spodziewał” (s. 22 uzasadnienia), nie rozważył, czy zaczepka, do której oskarżony nie dał żadnego powodu, nie uprawniała go do wnioskowania, że za chwilę stanie się przedmiotem dalej idącej agresji. Bez tego przedwczesne było wykluczenie możliwości postrzegania zachowania jako obronnego, przy pominięciu, że w grę może też wchodzić naruszenie korelacji czasowej między zamachem i obroną.

Nierozważenie istotnych aspektów przedmiotowego zdarzenia przez Sąd meriti oraz, mimo to, uznanie przez Sąd odwoławczy wydanego w pierwszej instancji orzeczenia za całkowicie prawidłowe, nadto zaprezentowanie przez ten Sąd własnych uwag i ocen, które z przyczyn wyżej przedstawionych nasuwają zastrzeżenia, przemawiało za uchyleciem zaskarżonego kasacją wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, który uwzględni uwagi zawarte w niniejszym uzasadnieniu. Przy kompletności zebranych dowodów nie jawiło się natomiast jako bezwzględnie konieczne przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, po uchyleniu również wydanego przezeń wyroku.

Sąd Najwyższy wydał orzeczenie zgodne z wnioskiem kasacji, chociaż podniesione w tej skardze zarzuty w większości nie wykazywały w sposób celny zaistniałych rażących naruszeń prawa, mogących mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (art. 523 § 1 k.p.k.). Analiza całej kasacji, zatem i jej części motywacyjnej, pozwalała jednak przyjąć, przy uwzględnieniu art. 118 § 1 k.p.k., że skarżąca sygnalizowała nierozważenie przez sądy orzekające całokształtu zagadnień związanych z kwestią obrony koniecznej, co rzeczywiście znalazło potwierdzenie. W tym stanie rzeczy przepis art. 436 k.p.k. pozwala odstąpić od szczegółowego rozważania zasadności wszystkich zarzutów podniesionych w kasacji. Można jednak zauważyć, że obrońca, co wcześniej nadmieniono, zasadnie sygnalizowała zastrzeżenia co do interpretacji przez Sąd ad quem niektórych wyjaśnień oskarżonego, czy uproszczone podejście, z pominięciem spostrzeżeń biegłych psychiatrów, do kwestii ewentualnego odczuwania przez oskarżonego obawy o swoje bezpieczeństwo. Natomiast nie znalazł potwierdzenia, co również wcześniej wspomniano, zarzut obrazy art. 25 k.k., który, podobnie jak zarzut obrazy art. 148 k.k., odnosi się raczej do orzeczenia Sądu pierwszej instancji, przy czym pierwszy z wymienionych zarzutów był już podniesiony w apelacji, chociaż w innym nieco ujęciu niż w kasacji. Z kolei zagadnienie podniesione w zarzucie sygnalizującym obrazę art. 148 k.k. lokuje się nie w sferze prawa materialnego, ale ustaleń faktycznych. Jest bowiem oczywiste, że od tych ustaleń, w tym zwłaszcza dotyczących strony podmiotowej, zależy kwalifikacja prawna czynu, polegającego na „zadaniu jednego ciosu nożem ogólnie w górną część tułowia”.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.”

1.2.13. Obowiązek wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym w razie wątpliwości co do niekonstytucyjności przepisu, na podstawie którego ma być wydane orzeczenie; obligatoryjny dozór kuratora wobec młodocianego sprawcy przestępstwa umyślnego w razie warunkowego zawieszenia wykonania kary.

przepisy: art. 193 Konstytucji, art. 73 § 2 k.k.

hasła: pytanie prawne do Trybunału Konstytucyjnego; dozór kuratora, młodociany, warunkowe zawieszenie wykonania kary

Wyrok z dnia 23 października 2014 r., IV KK 172/14

Teza:

1. O ile sąd dostrzeże wątpliwość co do zgodności z Konstytucją przepisu ustawy, na podstawie którego ma orzekać, to nie może samodzielnie pominąć tego przepisu, a przed podjęciem rozstrzygnięcia uchylającego treści tego uregulowania, powinien najpierw wszcząć odpowiednią procedurę zmierzającą do wyjaśnienia tych wątpliwości przez Trybunał Konstytucyjny, jako jedyny organ w tej kwestii kompetentny.
2. Obligatoryjne stosowanie dozoru wobec młodocianego sprawcy przestępstwa umyślnego podyktowane jest przyjętym przez ustawodawcę założeniem, iż w takiej sytuacji zawsze niezbędne jest podjęcie wzmożonej kontroli nad zachowaniem młodocianego w okresie próby, przy czym kontrola ta ma służyć nie tylko – co podkreśla Sąd odwoławczy – readaptacji społecznej sprawcy (której potrzeby w sprawie nie dostrzegł), ale również bieżącemu nadzorowaniu przestrzegania przez niego porządku prawnego oraz, co równie istotne, udzielaniu mu pomocy w sprawach życiowych i pokonywaniu ewentualnych trudności, które mogą przeciwdziałać utrwaleniu właściwej postawy życiowej. Z pola widzenia Sądu zniknęła ta zasadnicza okoliczność, że omawiany przepis odnosi się do ludzi młodych, najczęściej nie do końca ukształtowanych, podatnych na wpływy zewnętrzne, niemających jeszcze umiejętności radzenia sobie z problemami życiowymi – choćby i nie wykazywali dotąd postaw aspołecznych a ich środowisko nie było dysfunkcjonalne; stanowi on zatem konkretne uzupełnienie dyrektywy wymiaru kary (art. 54 § 1 k.k.), wskazującej sądowi na potrzebę kierowania się przede wszystkim tym, aby sprawcę młodocianego wychować. Potrzeba oddziaływania wychowawczego przez kuratora w czasie poddania tego sprawcy próbie zachodzi więc w każdym przypadku popełnienia przez niego przestępstwa umyślnego, niezależnie od incydentalnego charakteru popełnionego przestępstwa.

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem z dnia 14 listopada 2013 r. Sąd Rejonowy w B. uznał oskarżonego Grzegorza K. za winnego tego, że:

l. w dniu 4 czerwca 2013 r. w miejscowości G., gm. S. pow. b., woj. m. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że prowadząc samochód osobowy marki Seat Ibiza o numerze rejestracyjnym (...) w stanie nietrzeźwości, przy stwierdzonej zawartości 0,42 oraz 0,43 mg/1 alkoholu w wydychanym powietrzu, pokonując łuk drogi wprawo nie dochował szczególnej ostrożności i nie dostosował prędkości do panujących warunków drogowych, w wyniku czego utracił panowanie nad kierowanym pojazdem a następnie wjechał do przydrożnego rowu usytuowanego po lewej stronie drogi, uderzając w rosnące tam drzewo, w następstwie czego pasażerka tego pojazdu

Patrycja Z. doznała obrażeń ciała w postaci urazu głowy, stłuczenia mózgu w zakresie prawego płata czołowego, wieloodłamowego złamania kości czołowej, złamania ściany górnej i przyśrodkowej oczodołu prawego oraz rany tłuczonej okolicy prawego łuku brwiowego, które spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na czas przekraczający dni siedem,

i za czyn ten, zakwalifikowany na podstawie art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. skazał go na karę roku pozbawienia wolności;

II. w dniu 4 czerwca 2013 r. w miejscowości B. i miejscowości G., pow. b., woj. m. kierował w ruchu lądowym samochodem osobowym marki Seat Ibiza o numerze rejestracyjnym (...) będąc w stanie nietrzeźwości, przy stwierdzonej zawartości 0,42 oraz 0,43 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu,

i za to przestępstwo skazał go, na mocy art. 178a § 1 k.k., karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. Sąd Rejonowy orzekł wobec Grzegorza K. karę łączną roku pozbawienia wolności, której wykonanie, na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 2 k.k. warunkowo zawiesił na okres próby 3 lat, oddając oskarżonego w okresie próby, na podstawie art. 73 § 2 k.k., pod dozór kuratora sądowego.

Na mocy art. 42 § 2 k.k. Sąd Rejonowy orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 2 lat z wyłączeniem kat. „T”, z jednoczesnym zaliczeniem okresu faktycznego zatrzymania prawa jazdy od dnia 4.06.2013 r. Orzekł ponadto o kosztach sądowych.

Powyższy wyrok w zakresie orzeczenia o karze zaskarżyli prokurator oraz obrońca oskarżonego.

Prokurator zarzucił wyrokowi obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 42 § 2 k.k. poprzez nieorzeczenie za jedno z przypisanych oskarżonemu przestępstw obligatoryjnego środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, a nadto rażąco niewspółmierność kary pozbawienia wolności wymierzonej oskarżonemu za przestępstwo z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. i wobec tego wniósł o uchylenie wyroku i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Obrońca podniósł zarzuty obrazę art. 53 k.k. i art. 86 k.k. oraz wymierzenia kar jednostkowych i kary łącznej pozbawienia wolności oraz zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych – w wymiarze niewspółmiernie surowym i domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i wymierzenia oskarżonemu łagodniejszych kar jednostkowych.

Wyrokiem z dnia 6 marca 2014 roku Sąd Okręgowy w T.

I. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- 1. uchylił ustęp V wyroku Sądu I instancji, zawierający orzeczenie o dozorze kuratora na podstawie art. 72 § 3 k.k.,*
- 2. orzeczony w ustępie VI środek kamy odniósł do czynu przypisanego w ustępie I,*
- 3. na mocy art. 42 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek kamy zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych z wyjątkiem pojazdów kategorii „T” na okres roku, odnosząc to rozstrzygnięcie do czynu przypisanego w ust. II,*
- 4. na mocy art. 90 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego łączny środek kamy zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów z wyjątkiem pojazdów kategorii „T” na okres 2 lat,*
- 5. zaliczenie okresu zatrzymania prawa jazdy z ust. VI odniósł do orzeczonego w pkt 4 niniejszego wyroku łącznego środka karnego;*

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył kasacją, wniesioną na niekorzyść Grzegorza K., Prokurator Generalny. Skarżąc ten wyrok w zakresie orzeczenia o karze zarzucił mu „rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa karnego procesowego – art. 440 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k., polegające na przekroczeniu granic środka odwoławczego i reformatoryjnym orzeczeniu co do środka probacyjnego w postaci dozoru kuratora sądowego, poprzez jego uchylenie, co nastąpiło w konsekwencji z rażąco obrażą przepisów prawa materialnego w postaci art. 73 § 2 k.k. stanowiącego obligatoryjną podstawę orzeczenia rzeczzonego środka probacyjnego z uwagi na fakt, iż oskarżony korzystał w trakcie postępowania ze statusu młodocianego sprawcy przestępstwa umyślnego w rozumieniu art. 115 § 10 k.p.k.”. Na podstawie tak sformułowanego zarzutu Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części poprzez jego uchylenie w pkt. I ust. 1.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja zasługuje na uwzględnienie, jako że zaskarżone nią rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego, uchylające orzeczenie Sądu I instancji, którym poddano Grzegorza K. dozoru kuratora sądowego w okresie próby warunkowego zawieszenia wykonania wymierzonej mu kary łącznej pozbawienia wolności, w rażący sposób narusza przepis art. 73 § 2 k.k. Unormowanie to stanowi wprost, że dozór jest obowiązkowy wobec młodocianego sprawcy przestępstwa umyślnego, wystąpienie zaś w realiach sprawy obu wymienionych przesłanek było niesporne. Grzegorz K. urodził się w dniu 29 listopada 1994 r., przypisanych mu przestępstw dopuścił się w dniu 4 czerwca 2013 r., a Sąd I instancji wyrokował w jego sprawie w dniu 14 listopada 2013 r. Oznacza to, że w datach tych oskarżony liczył sobie lat 18 (w czasie orzekania przez Sąd odwoławczy miał 19 lat), a więc w myśl unormowania art. 115 § 10 był sprawcą młodocianym. Jednocześnie nie ulega wątpliwości, że drugie z przypisanych mu przestępstw, zakwalifikowane z art. 178a § 1 k.k., ma charakter umyślny. Obligatoryjny charakter orzeczenia przewidzianego w art. 73 § 2 k.k. – do jakiego to rygoru dostosował się Sąd I instancji – nie zezwalał zatem Sądowi odwoławczemu na podjęcie rozstrzygnięcia o uchyleniu orzeczenia o zastosowaniu wobec oskarżonego dozoru kuratora, bez narażenia się na całkowicie słuszny zarzut rażącego uchybienia wymienionemu przepisowi prawa materialnego. Bez wątplenia, zaskarżenie apelacjami wyroku Sądu I instancji w zakresie orzeczenia o karze uprawniało (i obligowało) Sąd odwoławczy, zgodnie z treścią art. 447 § 2 k.p.k., do przeprowadzenia kontroli całości rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych; w tak zakreślonych ramach mieściło się również dokonanie instancyjnej kontroli orzeczenia o poddaniu oskarżonego dozorowi kuratora, choć przeciwko temu orzeczeniu nie skonkretyzowano żadnego zarzutu apelacyjnego. W realiach sprawy nie znajduje więc dostatecznego odzwierciedlenia doszukiwanie się przez autora kasacji uchybienia przez Sąd Okręgowy także przepisom art. 440 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. – tym bardziej, że stanowisko tego Sądu żadną miarą nie wskazuje, by uchylenie orzeczenia wydanego na podstawie art. 73 § 2 k.k. podyktowane było stwierdzeniem rażącej niesprawiedliwości tego orzeczenia.

Z motywów uzasadnienia zaskarżonego kasacją wyroku wyraźnie wynika, że pierwotnym źródłem stwierdzonego naruszenia prawa materialnego było przeoczenie przez Sąd Okręgowy umyślnego charakteru drugiego z przypisanych Grzegorzowi K. występków, za który orzeczono karę pozbawienia wolności, objętą następnie węzłem kary łącznej, której wykonanie warunkowo zawieszono. Sąd odwoławczy nie miał wątpliwości co do tego, że w takiej sytuacji orzeczenie dozoru wobec sprawcy młodocianego jest obligatoryjne. W wywodzie swym zawarł natomiast refleksje, prezentowane na tle oceny kryminologicznej sylwetki oskarżonego, dotyczące sensowności zawartego w art. 73 § 2 k.k. rozwiązania ustawowego – stanowiącego omawiany nakaz bez względu na okoliczności konkretnego przypadku oraz realną potrzebę stosowania środka szeroko rozumianej reakcji karnej, a przy tym podał w wątpliwość zgodność wymienionego przepisu z unormo-

waniami art. 31 ust. 3 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP „w zakresie, w jakim sankcjonuje on pozycję sądu jako automatu judykacyjnego, pozbawionego możliwości merytorycznej oceny zastosowania wobec danego podmiotu” tego środka w konkretnych okolicznościach.

Oceniając powyższe stanowisko stwierdzić trzeba, że uwagi Sądu Okręgowego mogą być traktowane jedynie w kategoriach postulatu *de lege ferenda* i w żadnym razie nie mogą mieć wpływu na ocenę słuszności zapadłego orzeczenia z punktu widzenia obowiązującego prawa. O ile natomiast Sąd Okręgowy dostrzegł wątpliwość co do zgodności z Konstytucją przepisu art. 73 § 2 k.k., to oczywiście jest, że przed podjęciem rozstrzygnięcia uchylającego treści tego przepisu, powinien był najpierw wszcząć odpowiednią procedurę zmierzającą do wyjaśnienia tych wątpliwości przez Trybunał Konstytucyjny, jako jedyny organ w tej kwestii kompetentny.

W nawiązaniu do treści kolejnych uwag prezentowanych w motywach zaskarżonego wyroku wypada natomiast zaakcentować, że obligatoryjne stosowanie dozoru wobec młodocianego sprawcy przestępstwa umyślnego podyktowane jest przyjętym przez ustawodawcę założeniem, iż w takiej sytuacji zawsze niezbędne jest podjęcie wzmożonej kontroli nad zachowaniem młodocianego w okresie próby, przy czym kontrola ta ma służyć nie tylko – co podkreśla Sąd odwoławczy – readaptacji społecznej sprawcy (której potrzeby w sprawie nie dostrzegł), ale również bieżącemu nadzorowaniu przestrzegania przez niego porządku prawnego oraz, co równie istotne, udzielaniu mu pomocy w sprawach życiowych i pokonywaniu ewentualnych trudności, które mogą przeciwdziałać utrwaleniu właściwej postawy życiowej. Z pola widzenia Sądu zniknęła ta zasadnicza okoliczność, że omawiany przepis odnosi się do ludzi młodych, najczęściej nie do końca ukształtowanych, podatnych na wpływy zewnętrzne, niemających jeszcze umiejętności radzenia sobie z problemami życiowymi – choćby i nie wykazywali dotąd postaw społecznych a ich środowisko nie było dysfunkcjonalne; stanowi on zatem konkretne uzupełnienie dyrektywy wymiaru kary (art. 54 § 1 k.k.), wskazującej sądowi na potrzebę kierowania się przede wszystkim tym, aby sprawcę młodocianego wychować. Potrzeba oddziaływania wychowawczego przez kuratora w czasie poddania tego sprawcy próbie zachodzi więc w każdym przypadku popełnienia przez niego przestępstwa umyślnego, niezależnie od incydentalnego charakteru popełnionego przestępstwa.

Do przyjętego rozwiązania ustawowego przystają zresztą i okoliczności sprawy, niedostrzeżone bądź niedocenione przez Sąd Okręgowy. Z pewnością Sąd zbagatelizował, że będącego przedmiotem osądu przestępstwa dopuścił się sprawca wówczas zaledwie 18-letni, który w godzinach popołudniowych (około godz. 15.00), po zakończeniu akcji Ochotniczej Straży Pożarnej, spożywał wódkę w ilości, która jeszcze późnym wieczorem (przed godziną 23.00) wywołała u niego poziom stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu w rozmiarze 0,42-0,43 mg/l. Nie docenił też Sąd lekkomyślności oskarżonego, która ostatecznie doprowadziła do spowodowania wypadku drogowego, jak również opisywanej przez siebie sytuacji rodzinnej i życiowej młodocianego, który funkcjonuje w niepełnej rodzinie (ojciec zmarł) i musi radzić sobie z pomocą matce w utrzymaniu gospodarstwa. Zaprzeczenie, przy uwzględnieniu powyższego, funkcji i celowi unormowania art. 73 § 2 k.k., nakazującego sądowi stosowanie względem młodocianego dozoru w okresie probacji nie znajduje zatem żadnego uzasadnienia, także w realiach sprawy. Przeciwnie, okoliczności te dobitnie potwierdzają nie tylko rażący charakter uchybienia wymienionemu przepisowi prawa materialnego, ale świadczą również o istotnym wpływie tego uchybienia na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia. Nie trzeba szerzej przekonywać, że orzeczenie to, z jednej strony, w bezpodstawny sposób zmniejszyło zakres stosowanej wobec oskarżonego represji karnej, z drugiej zaś, mogło przynieść dla niego niekorzystne, z punktu widzenia omawianej funkcji przepisu art. 73 § 2 k.k., konsekwencje.

Z tych zatem powodów Sąd Najwyższy uwzględnił przedłożony w kasacji wniosek i uchylił wyrok Sądu Okręgowego w zaskarżonej co do pkt. I. 1. części – zawierającej rozstrzygnięcie o uchyleniu opartego na podstawie art. 73 § 2 k.k. orzeczenia Sądu Rejonowego – co nie wymagało już wydawania przez Sąd kasacyjny żadnego rozstrzygnięcia następczego.”

1.2.14. Szczegółowość opisu czynu w wyroku skazującym.

przepisy: art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.; art. 177 k.k.

hasła: opis czynu w wyroku skazującym

Wyrok z dnia 2 października 2014 r., V KK 77/14

Teza:

1. Ustawodawca w opisie znamion przestępstwa z art. 177 k.k. odwołał się generalnie do zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym i powietrznym, nie ograniczając przy tym wcale ich zakresu do norm skodyfikowanych np. w prawie o ruchu drogowym, kodeksie morskim, czy też prawie lotniczym
2. Poza regulacjami ustawowymi mogą pozostawać zasady bardziej ogólne, których naruszenie także rodzi odpowiedzialność karną (tamże). Samo zatem zamieszczenie w treści orzeczenia nazwy konkretnej zasady bezpieczeństwa naruszonej przez sprawcę wypadku komunikacyjnego lub wskazanie przepisu, który ją definiuje – choć rzeczywiście należy uznać za pożyteczne z punktu widzenia zewnętrznego odbioru rozstrzygnięcia – nie jest niezbędne dla określenia znamion czynu zabronionego z art. 177 § 2 k.k. Taka konkretyzacja powinna natomiast niewątpliwie następować w ramach ustaleń faktycznych prezentowanych w pisemnych motywach wyroku. Sama hipotetyczna możliwość braku sporządzenia takiego uzasadnienia nie stanowi przy tym argumentu decydującego o konieczności zwiększenia stopnia szczegółowości opisu zachowania sprawcy zamieszczanego w treści orzeczenia, ponad to, co wynika z potrzeby wykazania, że zostały zrealizowane ustawowe znamiona czynu zabronionego określonego w konkretnym przepisie ustawy karnej.
3. Na gruncie przestępstwa z art. 177 k.k., decydujące znaczenie powinno mieć takie przedstawienie zachowania uczestnika ruchu lądowego, wodnego lub powietrznego, z którego wynika, że w sposób zawiniony naruszył on zasady postępowania z dobrem prawnym podlegającym ochronie karnej – w tym wypadku – konkretne reguły tego ruchu, a w konsekwencji ich naruszenia spowodował wypadek w wyniku czego inna osoba odniosła obrażenia ciała wymienione w art. 157 § 1 k.k., doznała ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub poniosła śmierć.
4. Przy innych typach przestępstw polegających np. na zawinionym spowodowaniu obrażeń ciała lub śmierci człowieka, do ich znamion nie należy opis sposobu spowodowania tych obrażeń ani szczegółowe zrelacjonowanie w treści wyroku mechanizmu ich powstawania lub anatomicznych detali odnoszących się do uszkodzeń będących następstwem działania sprawcy, natomiast znamieniem jest skutek, jaki to działanie wywołało.

Z uzasadnienia:

„Sąd Rejonowy w P. wyrokiem z dnia 11 czerwca 2013 r., sygn. akt (...), uznał Marka B. za winnego tego, że w dniu 25 grudnia 2010 r. w miejscowości G., na drodze nr (...), kierując samochodem osobowym m-ki Volkswagen Passat o numerze rej. (...) nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym i nieumyślnie spowodował wypadek drogowy w ten sposób, że na prostym odcinku drogi, na oblodzonej, zaśnieżonej nawierzchni jezdni, utracił panowanie nad pojazdem, wpadł w poślizg, przeciął oś jezdni, po czym ruchem niekontrolowanym zjechał na lewy pas ruchu i zderzył się czołowo – bocznie z jadącym z przeciwnego kierunku samochodem osobowym m-ki Fiat Punto o numerze rej. (...) kierowanym przez Arkadiusza M., w następstwie czego Arkadiusz M. doznał obrażeń ciała skutkujących naruszenie czynności narządów na czas poniżej 7 dni w rozumieniu art. 157 § 2 k.k., natomiast pasażerowie samochodu osobowego m-ki Volkswagen: Dominika B. doznała obrażeń powodujących naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej 7 dni w rozumieniu art. 157 § 2 k.k., Bartosz J. doznał wielonarządowych obrażeń ciała stanowiących ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci choroby realnie zagrażającej życiu w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 2 k.k., natomiast Beata J. doznała obrażeń ciała, które stały się bezpośrednią przyczyną jej śmierci.

Czyn ten uznano za dokonanie przestępstwa z art. 177 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 177 § 2 k.k. Sąd I instancji wymierzył Markowi B. karę dwóch lat pozbawienia wolności. Ponadto, na podstawie art. 46 § 2 k.k. orzeczono wobec oskarżonego środek karny w postaci nawiązki w kwocie 3.000 zł na rzecz pokrzywdzonego Bartosza J. Natomiast wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności zostało warunkowo zawieszona wobec oskarżonego na okres 4 lat próby.

Powyższe orzeczenie zostało zaskarżone przez obrońcę oskarżonego, który podniósł zarzuty naruszenia prawa procesowego polegającego na braku wskazania okoliczności uzasadniających określenie prędkości z jaką poruszał się pojazd kierowany przez osk. M. B., braku rozstrzygnięcia na korzyść oskarżonego wątpliwości dotyczących prędkości tego pojazdu przed zdarzeniem oraz zarzut błędu w ustaleniach faktycznych dotyczących prędkości pojazdu kierowanego przez oskarżonego.

Po rozpoznaniu wniesionej apelacji Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 5 listopada 2013 r., sygn. akt (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzuconego mu czynu. Podstawą takiego rozstrzygnięcia było przekonanie sądu odwoławczego, że czyn, za który został skazany osk. Marek B., określony w wyroku Sądu I instancji, nie zawiera wszystkich znamion przestępstwa z art. 177 § 2 k.k., a w szczególności nie wskazuje w jaki sposób oskarżony miałby nieumyślnie naruszyć zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, które to naruszenie byłoby następnie przyczyną zaistniałego wypadku drogowego.

Obecnie, kasację na niekorzyść osk. M. B. od powyższego wyroku wniósł prokurator Prokuratury Okręgowej w P. zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia naruszenie przepisów prawa procesowego w postaci obrazy art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., polegające na niezasadnym przyjęciu, że w opisie czynu przypisanego oskarżonemu przez Sąd I instancji pominięto „jakie konkretnie naruszenie zasad bezpieczeństwa ruchu drogowego było przyczyną utraty przez niego panowania nad pojazdem” – to jest znamię czynu określonego w art. 177 § 2 k.k., co w konsekwencji – zdaniem sądu odwoławczego – skutkowało uniewinnieniem osk. M. B. od popełnienia zarzuconego mu przestępstwa, podczas gdy wnikliwa analiza opisu czynu prowadzi do wniosku, iż zawiera on wszystkie znamiona przestępstwa z art. 177 § 2 k.k.

Na podstawie tak sformułowanego zarzutu autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona na niekorzyść osk. M. B. okazała się w pełni zasadna, co przemawiało za uwzględnieniem sformułowanego w niej zarzutu oraz wniosku. Skarżący trafnie kontestuje pogląd sądu odwoławczego, wedle którego w niniejszej sprawie doszło do naruszenia przez Sąd Rejonowy prawa procesowego, mającego wpływ na treść wyroku, a wyrażającego się w przypisaniu osk. M. B. sprawstwa przestępstwa z art. 177 § 2 k.k., pomimo tego, że opis czynu wynikający z treści wyroku nie zawiera wszystkich znamion wskazanego przestępstwa. W szczególności nie można zgodzić się z podstawową tezą sądu odwoławczego co do tego, że czyn określony w wyroku Sądu I instancji — nie wskazuje w jaki sposób oskarżony miałby nieumyślnie naruszyć zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, które to naruszenie było następnie przyczyną zaistniałego wypadku.

Podkreślić trzeba, że ustawodawca w opisie znamion przestępstwa z art. 177 k.k. odwołał się generalnie do zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym i powietrznym, nie ograniczając przy tym wcale ich zakresu do norm skodyfikowanych np. w prawie o ruchu drogowym, kodeksie morskim, czy też prawie lotniczym (por. G. Bogdan [w:] A. Zoll [red.] Kodeks Karny. Część szczególna. Komentarz. Kraków 2006, s.463). Poza regulacjami ustawowymi mogą pozostawać zasady bardziej ogólne, których naruszenie także rodzi odpowiedzialność karną (tamże). Samo zatem zamieszczenie w treści orzeczenia nazwy konkretnej zasady bezpieczeństwa naruszonej przez sprawcę wypadku komunikacyjnego lub wskazanie przepisu, który ją definiuje – choć rzeczywiście należy uznać za pożyteczne z punktu widzenia zewnętrznego odbioru rozstrzygnięcia – nie jest niezbędne dla określenia znamion czynu zabronionego z art. 177 § 2 k.k. Taka konkretyzacja powinna natomiast niewątpliwie następować w ramach ustaleń faktycznych prezentowanych w pisemnych motywach wyroku. Sama hipotetyczna możliwość braku sporządzenia takiego uzasadnienia nie stanowi przy tym argumentu decydującego o konieczności zwiększenia stopnia szczegółowości opisu zachowania sprawcy zamieszczonego w treści orzeczenia, ponad to, co wynika z potrzeby wykazania, że zostały zrealizowane ustawowe znamiona czynu zabronionego określonego w konkretnym przepisie ustawy karnej.

Współczesny proces karny jest niewątpliwie nad wyraz sformalizowany, ale nie powinien przekształcać się w proces formułkowy. Na gruncie przestępstwa z art. 177 k.k., decydujące znaczenie powinno mieć takie przedstawienie zachowania uczestnika ruchu lądowego, wodnego lub powietrznego, z którego wynika, że w sposób zawiniony naruszył on zasady postępowania z dobrem prawnym podlegającym ochronie karnej – w tym wypadku – konkretne reguły tego ruchu, a w konsekwencji ich naruszenia spowodował wypadek w wyniku czego inna osoba odniosła obrażenia ciała wymienione w art. 157 § 1 k.k., doznała ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub poniosła śmierć.

W niniejszej sprawie, w opisie czynu przyjętym przez Sąd meriti wyraźnie określono, że oskarżony M. B., prowadząc pojazd mechaniczny po drodze publicznej w sposób nieumyślny – a więc zawiniony – utracił panowanie nad tym pojazdem, wpadł w poślizg, przeciął oś jezdni, po czym ruchem niekontrolowanym zjechał na lewy pas ruchu. Z takiego opisu jednoznacznie wynika, że osk. M. B. przypisano odpowiedzialność za zawnioną utratę kontroli nad prowadzonym pojazdem i zjazd na drugą stronę jezdni przeznaczoną dla przeciwnego kierunku ruchu, gdzie doszło do zderzenia z prawidłowo jadącym z przeciwka pojazdem kierowanym przez A. M. Przyjęto również, że takie zachowanie stanowiło naruszenie zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym, a w konsekwencji przekroczenie nakazu prowadzenia pojazdu mechanicznego w sposób ostrożny i zapewniający panowanie nad nim, a więc dostosowany do warunków w jakich ten ruch się odbywa. Nie ulega przecieź żadnej wątpliwości, że zawniona utrata panowania na pojazdem mechanicznym w sposób jednoznaczny łamie obowiązek dostosowania sposobu prowadzenia tego pojazdu do istniejących na drodze w określonym miejscu i czasie warunków ruchu, stanu nawierzchni drogi, czy też występujących zjawisk atmosferycznych. Także

niekontrolowany zjazd na lewą część jezdni, zajęta w tym czasie przez inny pojazd, jest oczywistym naruszeniem reguł ostrożnego postępowania z dobrem prawnym, jakim jest uczestniczenie w ruchu lądowym w sposób nie zagrażający bezpieczeństwu innych użytkowników drogi. Nie sposób więc racjonalnie twierdzić, że opis zachowania osk. M. B. przyjęty w wyroku Sądu I instancji, nie zawierał elementów wskazujących na wyczerpanie znamienia odwołującego się do zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym.

Wbrew stanowisku sądu odwoławczego, w wyroku sądu I instancji, wyraźnie i jednoznacznie określono także sposób naruszenia przez oskarżonego zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym. Te ostatnie wymagają przecież od kierującego prowadzenia pojazdu w sposób rozważny i umożliwiający mu stałą kontrolę nad ruchem prowadzonego pojazdu. Tymczasem, opis zachowania oskarżonego obejmuje zawinioną utratę panowania nad pojazdem na oblodzonej i zaśnieżonej jezdni, przekroczenie osi jezdni i zjazd na lewy pas ruchu oraz zderzenie z pojazdem, który w tym czasie zajmował tę właśnie część jezdni. Zawiera zatem najbardziej istotne elementy sposobu działania zagrażającego bezpieczeństwu ruchu lądowego. Odmienne stanowisko sądu odwoławczego w tej sprawie nie uwzględnia rzeczywistego znaczenia treści zawartych w opisie zachowania osk. M. B. ujętym w wyroku Sądu Rejonowego w P.

Co do zasady nie jest też trafny pogląd, że o braku wszystkich znamion przestępstwa określonego w art. 177 § 2 k.k., za które został skazany sprawca wypadku drogowego, decyduje pominięcie wskazania w opisie czynu sposobu naruszenia zasad bezpieczeństwa ruchu lądowego będącego następnie przyczyną utraty panowania przez oskarżonego nad pojazdem. Z treści powołanego przepisu nie wynika bowiem wcale, aby sposób naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, należał do kręgu znamion przestępstwa z art. 177 k.k. Norma ta określa postacie winy, wskazuje przedmiot ochrony – życie i zdrowie człowieka oraz precyzuje czynność czasownikową i ustala rozmiary skutku. Nie zawiera natomiast wymogu sprecyzowania sposobu naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym jako znamienia przestępstwa warunkującego odpowiedzialność karną.

Także faktyczna przyczyna utraty panowania nad pojazdem kierowanym przez oskarżonego nie stanowi znamienia czynu zabronionego. Z punktu widzenia wyczerpania znamion przestępstwa z art. 177 k.k., zasadnicze znaczenie ma bowiem przypisanie w treści wyroku, że utrata kontroli ruchu prowadzonego pojazdu, była zawiniona przez oskarżonego. Natomiast brak takiego zawinienia po stronie kierującego pojazdem mechanicznym będzie prowadził do uwolnienia go od odpowiedzialności karnej. Nie istnieje zatem niebezpieczeństwo ponoszenia tej odpowiedzialności za sam skutek w postaci zaistnienia wypadku drogowego. Niewątpliwie odmienna sytuacja występuje natomiast w tych wypadkach, gdy przepis określający znamiona przestępstwa wyraźnie wymienia sposoby działania sprawcy determinujące odpowiedzialność karną przewidzianą w tej normie. Tak jest np. przy przestępstwie rozboju, kradzieży rozbójniczej i wymuszenia rozbójniczego, gdzie do znamion czynu należy użycie przemocy, czy też przy przestępstwie oszustwa, gdzie ustawa posługuje się znamieniem wprowadzenia w błąd. Brak takich cech w działaniu sprawcy – rzeczywiście prowadzi do dekompletacji znamion.

Natomiast, przy innych typach przestępstw polegających np. na zawinionym spowodowaniu obrażeń ciała lub śmierci człowieka, do ich znamion nie należy opis sposobu spowodowania tych obrażeń ani szczegółowe zrelacjonowanie w treści wyroku mechanizmu ich powstawania lub anatomicznych detali odnoszących się do uszkodzeń będących następstwem działania sprawcy, natomiast znamieniem jest skutek, jaki to działanie wywołało. Także np. przy przestępstwie z art. 220 k.k., do znamion czynu zabronionego należy zawinione niedopełnienie obowiązków z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz skutek w postaci narażenia pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia

lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, natomiast okoliczności w jakich doszło do naruszenia tych zasad bhp należą do sfery ustaleń faktycznych.

Wywód zaprezentowany przez Sąd Okręgowy w P. jest też wadliwy nie tylko z tego powodu, że nie wyjaśnia dlaczego uznano, iż sposób naruszenia zasad w ruchu lądowym należy do znamion przestępstwa z art. 177 k.k., ale również nie zawiera żadnych argumentów mających wykazać, że brak jeszcze szerszego, niż to miało miejsce, opisanie tego sposobu naruszenia przez osk. M. B. reguł ostrożności – miał wpływ na treść wyroku. Samą deklarację sądu odwoławczego w tym względzie, zamieszczoną we fragmencie zdania na str 5 uzasadnienia, trudno uznać za należyte wypełnienie obowiązku wynikającego z treści art. 438 pkt 2 k.p.k. Tymczasem przecież, obraza prawa procesowego tylko wtedy jest podstawą uchYLENIA wyroku Sądu I instancji, gdy można racjonalnie wykazać jej – choćby potencjalny – wpływ na treść orzeczenia.

Konkludując zatem należy stwierdzić, że wynikający z art. 413 § 2 k.p.k. obowiązek dokładnego określenia czynu przypisanego oskarżonemu, odnosi się do zamieszczenia w wyroku skazującym wszystkich elementów zachowania oskarżonego istotnych z punktu widzenia przypisania winy oraz odzwierciedlających zrealizowanie ustawowych znamion przestępstwa konkretnego typu; nie oznacza natomiast konieczności nadmiernego nasycenia tego opisu szczegółami dotyczącymi sposobu działania sprawcy lub innymi okolicznościami stanu faktycznego, jeżeli dla stwierdzenia wyczerpania tych znamion nie są one niezbędne. Ich przedstawienie – wraz z materiałem źródłowym – następuje w ramach prezentowania ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności i przebiegu zdarzenia będącego przedmiotem procesu, relacjonowanych w części motywacyjnej orzeczenia.

W realiach tej sprawy zasadny okazał się zatem zarzut kasacji wniesionej przez prokuratora Prokuratury Okręgowej w P. Sąd odwoławczy nietrafnie stwierdził, że wyrok Sądu Rejonowego w P. z dnia 11 czerwca 2013 r. nie spełnia w dostatecznym stopniu wymagań wynikających z dyspozycji art. 413 § 2 k.p.k., ponieważ nie zawiera opisu sposobu naruszenia przez osk. M. B. zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym oraz uznał, że brak ten jest równoznaczny z dekomplecją znamion przestępstwa przypisanego temu oskarżonemu. Takie przekonanie zdeterminowało rozstrzygnięcie Sądu II instancji i zadecydowało o jego treści – doprowadzając do uniewinnienia osk. M. B. nawet bez rozpoznania zarzutów apelacyjnych. W tych warunkach wyrok sądu odwoławczego nie mógł się ostać

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Okręgowy w P. będzie miał na uwadze powyższe zapatrywania i w ich kontekście odniesie się do środka odwoławczego wniesionego przez obrońcę osk. M. B. Natomiast, w świetle uwag poczynionych przez ten Sąd niejako marginalnie w końcowej części uzasadnienia jego rozstrzygnięcia, zauważyć jeszcze trzeba, że sąd meriti analizował opinie wszystkich biegłych sporządzone w tej sprawie i zajął stanowisko odnośnie do zaprezentowanych w nich wniosków oraz przedstawionej argumentacji. Znalazło to wyraz w poczynionych ustaleniach i one właśnie były kontestowane w apelacji obrońcy oskarżonego.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.”

┆ ┆

1.2.15. Związanie wytycznymi sądu odwoławczego (kasacyjnego); uzasadnienie sądu odwoławczego.

przepisy: art. 442 § 3 k.p.k.; art. 457 § 3 k.p.k.

hasła: wytyczne sądu odwoławczego (kasacyjnego); uzasadnienie sądu odwoławczego

Wyrok z dnia 9 października 2014 r., IV KK 144/14

Teza:

1. W świetle art. 442 § 3 k.p.k. Sąd, któremu przekazano sprawę do ponownego rozpoznania, jest związany zapatrywaniami prawnymi oraz wskazaniem co do dalszego postępowania, wyrażonymi przez Sąd wyższego rzędu, niezależnie od faktu, czy zapatrywania te i wskazania podziela, czy też nie. Zachowuje natomiast całkowitą autonomię w zakresie oceny dowodów, które weryfikuje w oparciu o własne przekonanie, zgodnie z zasadami określonymi w art. 7 k.p.k.
2. Sens normy określonej w art. 442 § 3 k.p.k. jest zatem taki, że udzielone przez sąd *ad quem* w trybie tego przepisu zalecenia nie ukierunkowują sposobu rozstrzygnięcia sądu *a quo* – co wydaje się w świetle zasady samodzielności jurysdykcyjnej sądu oczywiste – ale zawierają wskazówki o charakterze metodycznym i polecenia co do sposobu, w jaki należy przeprowadzić postępowanie, aby finalnym jego efektem był wyrok, będący rezultatem prawidłowego i wszechstronnego rozważenia wszystkich okoliczności sprawy. Celowi temu służą również wiążące zapatrywania prawne sądu odwoławczego, które wszak nie dotyczą procesu subsumcji w rozpatrywanej *in concreto* sprawie, ale wskazówek wykładniczych w odniesieniu do abstrakcyjnie interpretowanych norm.
3. Właściwe zrealizowanie obowiązków określonych w art. 457 § 3 k.p.k. świadczy o zachowaniu standardów rzetelnego procesu odwoławczego, w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.
4. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia sądu odwoławczego musi się znaleźć rzeczowa i autorska argumentacja, która pozwoli stronie poznać motywy odrzucenia forsowanych przez nią racji. Uzasadnienie wyroku jest wprawdzie dokumentem wtórnym w stosunku do wydanego rozstrzygnięcia, ale tylko w oparciu o ten dokument możliwe jest poznanie toku rozumowania sądu, jego wnikliwości i rzetelności w zakresie ustosunkowania się do wszystkich kwestii będących podstawą rozstrzygnięcia.

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2013 r., sygn. akt (...), Sąd Najwyższy uchylił do ponownego rozpoznania wyrok Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 29 czerwca 2011 r., sygn. akt (...), utrzymujący w mocy wyrok Sądu Okręgowego w P. z dnia 9 listopada 2010 r., sygn. akt (...), mocą którego Krzysztof A. został uznany za winnego tego, że w okresie od dnia 18 września 1997 roku do dnia 16 kwietnia 1998 roku w miejscowości H., gmina K. działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz wspólnie i w porozumieniu z Wiesławem S. oraz ze skazanymi Dariuszem K. i Radosławem O. dokonali przywłaszczenia cukru w łącznej ilości co najmniej 1.620 ton i 350 kilogramów o łącznej wartości co najmniej 2.349.507 złotych i 50 groszy, stanowiącego rezerwy państwowe, powierzonego przez A. w W. Przedsiębiorstwu Handlowo - Usługowemu A. Sp. z o.o. w K., której Krzysztof A. był jedynym udziałowcem i współnikiem, a Wiesław S. prezesem jednoosobowego zarządu i która to spółka na podstawie umowy zawartej z A. w W. w dniu 7 lipca 1997 roku była zobowiązana do przechowywania zapasów cukru, w ten sposób, iż wydawali magazynierom pisemne i ustne polecenia (upoważnienia) wydawania cukru z magazynu, a następnie wprowadzali go do obrotu bez zgody właściciela, czym działali na szkodę wyżej wskazanej A. w W., to jest popełnienia przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za tak przypisany czyn wymierzono mu karę 5 lat pozbawienia wolności oraz 250 stawek dziennych grzywny, przy

ustaleniu jednej stawki dziennej na kwotę 500 zł. Ponadto, na podstawie art. 41 §2 k.k. w zw. z art. 43§1 k.k. Sąd ten orzekł wobec oskarżonego Krzysztofa A. środek kamy w postaci zakazu prowadzenia działalności gospodarczej związanej z dysponowaniem cudzym mieniem na okres 5 lat.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy - apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego od powyższego orzeczenia, Sąd Apelacyjny w P. wyrokiem z dnia 17 października 2013 r., sygn. akt (...), utrzymał w mocy zaskarżony wyrok Sądu I instancji.

Kasację od tego wyroku, na korzyść skazanego Krzysztofa A., wniósł jego obrońca. Wyrokowi temu zarzucił:

- I. obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie rażące naruszenie art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k., polegającą na nienależytym rozpoznaniu albo nierozpoznaniu zarzutów zawartych w apelacji obrońcy Krzysztofa A. z dnia 07.03.2011 r. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 09.11.2010 r., sygn. akt (...), oraz w piśmie procesowym obrońcy Krzysztofa A., złożonym na rozprawie w dniu 15.10.2013 r., a mianowicie:
 1. nierozpoznanie zarzutu zgłoszonego w piśmie procesowym obrońcy Krzysztofa A., złożonym na rozprawie w dniu 15.10.2013 r., dotyczącego obrazę przepisów postępowania mającej wpływ na treść orzeczenia, poprzez naruszenie art. 376 § 2 k.p.k., polegające na uznaniu, iż obecność oskarżonego Krzysztofa A. na rozprawie przed Sądem meriti w dniu 10/06/2009 r. nie była niezbędną, a w konsekwencji rozprawa mogła być prowadzona w dalszym ciągu, pomimo faktu, iż na tej rozprawie byli przesłuchiwani kluczowi świadkowie, a dowód z ich przesłuchania stanowił istotny element zgromadzonego materiału dowodowego, który stał się podstawą wyrokowania w niniejszej sprawie, co stanowiło zaniechanie kontroli odwoławczej wyroku Sądu a quo w zakresie wskazanego powyżej zarzutu oraz skutkowało zaakceptowaniem uchybienia, którego dopuścił się Sąd I instancji i jego przeniknięciem do treści orzeczenia Sądu II instancji;
 2. nierozpoznanie zarzutów zawartych w pkt 1, 3-4 i 13 apelacji obrońcy Krzysztofa A. z dnia 07/03/2011 r.;
 3. nierozpoznaniu zarzutu zawartego w pkt 8 apelacji obrońcy Krzysztofa A., dotyczącego naruszenia przepisów art. 391 § 1 i § 3 k.p.k. oraz art. 389 § 2 k.p.k. poprzez brak odczytania protokołów zeznań świadka Dariusza K. w sprawie rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy w K., sygn. akt (...) ...) i w konsekwencji brak wyjaśnienia sprzeczności zachodzących w zeznaniach świadka Dariusza K., złożonych we wskazanej powyżej sprawie oraz w sprawie rozpoznanej przez Sąd Okręgowy w K., sygn. akt sygn. akt (...), lecz uznanie zeznań świadka Dariusza K. „jedynie jako dowód z dokumentu”
 4. nienależytym rozpoznaniu zarzutów zawartych w pkt 6-7 apelacji obrońcy Krzysztofa A. dotyczących naruszenia przepisów art. 389 § 1 i § 2 k.p.k. oraz przepisów art. 391 § 1 i § 3 k.p.k. i art. 389 § 2 k.p.k. poprzez:
 - a) brak odczytania protokołów wyjaśnień oskarżonego Wiesława S., złożonych w sprawach rozpoznanych przez Sąd Rejonowy w K., sygn. akt (...) oraz sygn. akt (...),
 - b) brak odczytania protokołów zeznań świadka Pawła K., w sprawach rozpoznanych przez Sąd Rejonowy w K., sygn. akt (...) oraz sygn. (...) i w postępowaniu przygotowawczym, a w konsekwencji brak wyjaśnienia sprzeczności zachodzących w wyjaśnieniach oskarżonego Wiesława S. oraz w zeznaniach świadka Pawła K., złożonych we wskazanych powyżej sprawach oraz w sprawie rozpoznanej przez Sąd Okręgowy w K., sygn. akt (...), lecz uznanie wyjaśnień oskarżonego Wiesława S. oraz zeznań

świadka Pawła K., złożonych w sprawach rozpoznanych przez Sąd Rejonowy w K., sygn. akt (...) oraz sygn. akt (...) „jedyne jako dowód z dokumentu;

- II. obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie rażące naruszenie art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., polegające na niezastosowaniu się przez Sąd odwoławczy do wskazań Sądu Najwyższego co do dalszego postępowania w sprawie, wyrażonych w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24.04.2013 r., sygn. akt (...), wydanym na skutek kasacji od wyroku Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 29.06.2011 r., sygn. akt (...), wniesionej przez obrońcę Krzysztofa A. w dniu 03.07.2012 r., dotyczących w szczególności rzetelnego odniesienia się do podniesionych w tej apelacji zarzutów, czego przejawem było:
- 1) nierozpoznanie bądź nienależyte rozpoznanie zarzutów zawartych w pkt 1, 3-4, 6-8 i 13 apelacji obrońcy Krzysztofa A. z dnia 07.03.2011 r. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 09.11.2010 r., sygn. akt (...)
 - 2) faktyczne nieprzeprowadzenie dowodu z dokumentów złożonych przez Krzysztofa A. do akt sprawy na rozprawie apelacyjnej w dniu 26.05.2011 r. i zaniechanie dokonania oceny wskazanych dowodów, co w konsekwencji powoduje, że kontrola odwoławcza przeprowadzona przez Sąd ad quem nie osiągnęła założonego celu, lecz stanowiła powtórzenie wadliwej kontroli odwoławczej przeprowadzonej przez Sąd Apelacyjny w P. w sprawie rozpoznanej pod sygn. akt (...), której wynikiem było wydanie wyroku z dnia 29.06.2011 r., uchylonego następnie przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 24.04.2013 r., sygn. akt (...);
- III. obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie rażące naruszenie art. 452 § 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. poprzez nieprzeprowadzenie przez Sąd odwoławczy uzupełniającego przewód sądowy postępowania dowodowego, polegającego na dopuszczeniu dowodu z przesłuchania Dariusza K., Wiesława S. oraz Pawła K. na okoliczność wyjaśnienia sprzeczności zachodzących w wyjaśnieniach (zeznaniach) tych osób, a w konsekwencji brak wyjaśnienia tych sprzeczności, podczas gdy w sytuacji uchybienia przez Sąd I instancji przepisom art. 389 § 1 i § 2 k.p.k. oraz art. 391 § 1 i § 3 k.p.k. poprzez brak odczytania na rozprawie głównej protokołów w/w zeznań lub wyjaśnień, przeprowadzenie dowodów z przesłuchania w/w świadków, a zatem próba wyjaśnienia wskazanych sprzeczności przez Sąd II instancji były konieczne; w konsekwencji braku przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego Sąd odwoławczy opierał się na niepełnym materiale dowodowym, czym naruszył przepis art. 410 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k.;
- IV. art. 523 § 1 in fine k.p.k. a contrario - rażąco niewspółmierność kary pozbawienia wolności i kary grzywny, orzeczonych względem Krzysztofa A. w pkt I wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 09.11.2010 r., sygn. akt (...), utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 17.10.2013r., sygn. akt (...).

Stawiając powyższy zarzut obrońca wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 17.10.2013 r. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację, Prokurator Prokuratury Apelacyjnej w P. wniósł o uznanie jej za oczywiście bezzasadną, które to stanowisko poparł na rozprawie przed Sądem Najwyższym Prokurator Prokuratury Generalnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna w zakresie zarzutu podniesionego w jej punkcie II (obraza art.442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.), co w świetle unormowania zawartego w przepisie art. 436 k.p.k. czyni bezprzedmiotowym jej rozpoznanie w zakresie zarzutów pozostałych.

Niniejsza sprawa została poddana kontroli kasacyjnej Sądu Najwyższego po raz drugi. W rezultacie rozpoznanej wcześniej kasacji od wyroku Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 29.06.2011r., sygn. akt (...), utrzymującego wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia (...), sygn. akt (...) w zakresie skazania Krzysztofa A. za przypisany mu czyn, Sąd Najwyższy orzeczeniem z dnia 24.03.2013 r., sygn. akt (...) uchylił zaskarżony wyrok sądu odwoławczego. W uzasadnieniu swojego orzeczenia Sąd Najwyższy zawarł w sposób zwięzły, ale klarowny powody swojego rozstrzygnięcia, wskazał na popełnione uchybienia, a w konkluzji rozważań zalecił, by Sąd a quem w sposób rzetelny odniósł się do podniesionych w apelacji zarzutów, a ewentualne niedostatki pierwszoinstancyjnego rozpoznania sprawy skonwalidował w postępowaniu odwoławczym, z wykorzystaniem określonych w art. 452 § 2 k.p.k. instrumentów procesowych, umożliwiających uzupełnienie postępowania dowodowego. Zalecenia Sądu Najwyższego, zawarte w uzasadnieniu jego wyroku wskazywały na konkretne uchybienia popełnione w postępowaniu odwoławczym, skutkujące koniecznością ich usunięcia w postępowaniu ponownym.

Po pierwsze, Sąd Najwyższy podniósł wówczas, że uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego nie odpowiada wymogom określonym przez przepisy prawa procesowego wskazane w kasacji jako naruszone. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, iż do szeregu kwestii Sąd Apelacyjny nie odniósł się w ogóle (zarzuty oznaczone w apelacji jako 3, 4, 8 i 11), inne zaś skwitował kilkoma standardowymi zdaniem.

Po drugie wskazał, że do odparcia zarzutów ujętych w apelacji jako 6 i 7 Sąd Apelacyjny posłużył się wysoce wątpliwą argumentacją, zaś fakt nie wskazania przez obrońcę w apelacji, na czym miałyby polegać rozbieżności i sprzeczności w depozycjach wymienionych w tym zarzucie osób ani w czym miałyby wyrażać się wpływ ewentualnych uchybień na treść orzeczenia - nie zwalniał Sądu odwoławczego od zbadania kwestionowanych relacji pod kątem ich zgodności, względnie rozbieżności i wywiedzenia w uzasadnieniu orzeczenia, dlaczego zarzut został uznany za niezasadny.

Po trzecie wskazał, iż Sąd ad quem -formalnie dopuszczając dowody przedstawione we wniosku dowodowym oskarżonego Krzysztofa A. – faktycznie dowodu tego nie przeprowadził, gdyż z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie można się dowiedzieć, jakie dokumenty były przedmiotem oceny Sądu Apelacyjnego, ani też tego, z jakiego powodu nie mają one znaczenia.

Po czwarte wreszcie, Sąd Najwyższy nakazał pochylenie się w ramach kontroli odwoławczej nad kwestią orzeczonej wobec Krzysztofa A. kary.

W konkluzji Sąd Najwyższy zgodził się z tezą obrońcy skazanego, że naruszono w postępowaniu odwoławczym prawo skazanego do rzetelnej kontroli odwoławczej, stanowiącego jednak istotną komponentę gwarantowanego przez art. 6 k.p.k. prawa do obrony” (str. 5 uzasadnienia wyroku).

W świetle art. 442 § 3 k.p.k. Sąd, któremu przekazano sprawę do ponownego rozpoznania, jest związany zapatrywaniami prawnymi oraz wskazaniem co do dalszego postępowania, wyrażonymi przez Sąd wyższego rzędu, niezależnie od faktu, czy zapatrywania te i wskazania podziela, czy też nie. Zachowuje natomiast całkowitą autonomię w zakresie oceny dowodów, które weryfikuje w oparciu o własne przekonanie, zgodnie z zasadami określonymi w art. 7 k.p.k. (patrz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2009 r., sygn. akt II KK 224/08, LEX nr 486194). Sens normy określonej w art. 442 § 3 k.p.k. jest zatem taki, że udzielone przez sąd ad quem w trybie tego przepisu zalecenia nie ukierunkowują sposobu rozstrzygnięcia sądu a quo – co wydaje się w świetle zasady samodzielności jurysdykcyjnej sądu oczywiście – ale zawierają wskazówki o charakterze metodycznym i polecenia co do sposobu, w jaki należy przeprowadzić postępowanie, aby finalnym jego efektem był wyrok, będący rezultatem prawidłowego i wszechstronnego rozważenia wszystkich okoliczności sprawy. Celowi temu służą również wiążące za-

patrywania prawne sądu odwoławczego, które wszak nie dotyczą procesu subsumcji w rozpatrywanej in concreto sprawie, ale wskazówek wykładniczych w odniesieniu do abstrakcyjnie interpretowanych norm.

Po tych uwagach o charakterze ogólnym stwierdzić należy, że zaskarżony kasacją wyrok spełnił oczekiwania w zakresie jedynie ostatniego wskazania Sądu Najwyższego, odnoszącego się do kwestii związanych z oceną orzeczonej wobec oskarżonego kary (str. 14 – 15 uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego). W pozostałym zakresie sposób wywiązania się przez ten Sąd z nałożonych na niego przez Sąd Najwyższy obowiązków, rażąco urąga opisanym zasadom. Formalnym tego wyrazem jest chociażby fakt, że motywacyjna część orzeczenia zawiera obszerne, skopiowane fragmenty skrytykowanego przez Sąd Najwyższy uzasadnienia poprzedniego wyroku Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 29.06.2011r., sygn. akt (...), z niewielkimi tylko zmianami redakcyjnymi. Dotyczy to tej części uzasadnienia zaskarżonego wyroku, która zawarta jest na str. 9-11 oraz 13, będąc dosłownym powtórzeniem rozważań poprzednio uchylonego wyroku Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 29 czerwca 2011 r., ujętych na str. 21-24 jego uzasadnienia.

Wprawdzie przepisy procedury nie zakazują posługiwania się argumentacją zawartą w innym wyroku, ale w realiach sprawy niniejszej, w której Sąd Najwyższy uchylając poprzedni wyrok zawarł krytykę uzasadnienia jego orzeczenia - jako nie odpowiadającego wymaganiom określonym przez obowiązujące przepisy – tego typu zabieg Sądu ad quem, polegający na dosłownym cytowaniu – jako swoich – znacznych fragmentów motywów pisemnych orzeczenia świadczyć może, że organ ten nie zastosował się do wymogu, jaki postawił przed nim Sąd Najwyższy, a mianowicie rzetelnego odniesienia się do podniesionych w apelacji zarzutów. Tym bardziej, że i w pozostałej, „autorskiej” części, Sąd Apelacyjny nie sprostął wymaganiom, jakie stały przed nim w świetle wskazań zawartych w wyroku Sądu Najwyższego, a które opisano wyżej. Rację ma bowiem obrońca, że zamiast skupić się na omówieniu zarzutów apelacji w ujęciu konkretnym, Sąd ad quem szerokie fragmenty swoich rozważań poświęcił na przytaczanie znanych poglądów doktryny i orzecznictwa w ujęciu ogólnie – abstrakcyjnym (patrz str. 7 – 8, 12 uzasadnienia wyroku). Początkowa część uzasadnienia Sądu Apelacyjnego (str. 5 – 7), ma natomiast charakter quasi – sprawozdawczy, zawierający nie tyle odniesienie się do zarzutów apelacji, co skrótowe omówienie ustaleń Sądu a quo i najważniejszych dowodów na ich poparcie. W postępowaniu Sądu Apelacyjnego nie sposób natomiast doszukać się czynności, których przeprowadzenia Sąd Najwyższy oczekiwał, uchylając poprzedni wyrok. Chodziło chociażby o analizę relacji osób, których depozycje posłużyły do ustalenia stanu faktycznego w sprawie niniejszej, a które składały zeznania (wyjaśnienia) w innych postępowaniach sądowych, które to relacje – zdaniem obrońcy – były odmienne. Sąd Apelacyjny powołuje się na okoliczność, że na ogólnikowość zarzutów zawartych w pkt 6-8 apelacji zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 kwietnia 2013 r., ale pominął przy tym, że jednocześnie Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że fakt ten nie zwalnia Sądu odwoławczego od kontroli apelacyjnej tego zarzutu. Z protokołu rozprawy z dnia 15 października 2013 r. wynika jednak niezbitcie, że żadnych czynności dowodowych, których ewentualne przeprowadzenie sugerował Sąd Najwyższy w uzasadnieniu swojego wyroku, Sąd Apelacyjny nie wykonywał. Nie odniósł się również do dowodu z dokumentów załączonych przez Krzysztofa A. (k. 7949 i nast.), który to dowód w sposób formalny, ale ustosunkowując się do niego jedynie zdawkowo, dopuścił Sąd Apelacyjny w toku poprzednio rozpoznawanej sprawy (k. 8195), na którą to nieprawidłowość również zwrócił uwagę Sąd Najwyższy. Dokumenty te zostały tym razem ujawnione bez odczytywania w ramach ustnego sprawozdania na rozprawie przed Sądem drugiej instancji (k. 8430), ale wbrew wskazaniu Sądu Najwyższego, który w kontekście wadliwego wcześniejszego omówienia tych dowodów ocenił sposób kontroli odwoławczej jako nierzetelny, Sąd Apelacyjny obecnie rozpoznający sprawę, pominął je całkowitym milczeniem.

Właściwe zrealizowanie obowiązków określonych w art. 457 § 3 k.p.k. świadczy o zachowaniu standardów rzetelnego procesu odwoławczego, w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2009 r., sygn. Akt IV KK 28/09, OSNKW z 2009 r., z.11, poz.97). W uzasadnieniu rozstrzygnięcia sądu odwoławczego musi się znaleźć rzeczowa i autorska argumentacja, która pozwoli stronie poznać motywów odrzucenia forsowanych przez nią racji. Uzasadnienie wyroku jest wprawdzie dokumentem wtórnym w stosunku do wydanego rozstrzygnięcia, ale tylko w oparciu o ten dokument możliwe jest poznanie toku rozumowania sądu, jego wnikliwości i rzetelności w zakresie ustosunkowania się do wszystkich kwestii będących podstawą rozstrzygnięcia. W realiach sprawy niniejszej tych standardów Sąd Apelacyjny nie zachował – z powodów opisanych w niniejszym uzasadnieniu. Z tego też względu, nie przesądzając w żaden sposób kierunku przyszłego rozstrzygnięcia, sprawa musi być w postępowaniu odwoławczym rozpoznana ponownie.

Ponieważ stwierdzone uchybienia w postępowaniu Sądu Apelacyjnego miały charakter zasadniczy, nie ma potrzeby udzielania Sądowi ponownie rozpoznającemu sprawę wskazań co do dalszego przebiegu postępowania ponad te, które expressis verbis wynikają z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2013 r., sygn. akt (...), a które to Sąd ad quem w realiach niniejszej sprawy całkowicie zignorował.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.16. Dopuszczalność wnoszenia kasacji w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych od prawomocnych orzeczeń, a nie postanowień.

przepisy: art. 70³ ustawy o radcach prawnych
hasła: orzeczenie, postanowienie, kasacja

Postanowienie z dnia 9 października 2014 r., VI KZ 8/14

Teza:

Kasacja przysługuje jedynie od prawomocnego orzeczenia sądu dyscyplinarnego, a nie od postanowienia. Potwierdzeniem tego stanowiska jest regulacja, zawarta w art. 70³ u.r.p., z której wynika, że ustawodawca wyraźnie wyodrębnił dwa rodzaje rozstrzygnięć sądu dyscyplinarnego, jakie mogą zostać wydane w postępowaniu dyscyplinarnym, prowadzonym wobec adwokatów. Zgodnie z dyspozycją powołanego przepisu, mają one formę postanowień lub orzeczeń. Oznacza to, że orzeczenie jest inną od postanowienia formą rozstrzygnięcia..

Z uzasadnienia:

„Pismem z dnia 5 września 2014 r. pełnomocnik pokrzywdzonego wniósł zażalenie na zarządzenie Prezesa Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. odmawiające przyjęcia kasacji od prawomocnego postanowienia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w W., który orzekł jako sąd odwoławczy, rozpatrując zażalenie na postanowienie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. o umorzeniu dochodzenia. Skarżący podniósł zarzuty obrazy przepisów postępowania, która miała wpływ na treść zażalonego zarządzenia, tj. art. 93 § 1 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k. oraz art. 70⁴ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 637 ze zm.; dalej:

u.r.p.) w zw. z art. 70¹ tej ustawy. Wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia i rozpoznanie złożonej kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie jest zasadne.

Zgodnie ze stanowiskiem utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w sprawach dyscyplinarnych prowadzonych na podstawie ustaw korporacyjnych kasacja przysługuje jedynie od prawomocnego orzeczenia sądu dyscyplinarnego, a nie od postanowienia. Potwierdzeniem tego stanowiska jest regulacja, zawarta w art. 70³ u.r.p., z której wynika, że ustawodawca wyraźnie wyodrębnił dwa rodzaje rozstrzygnięć sądu dyscyplinarnego, jakie mogą zostać wydane w postępowaniu dyscyplinarnym, prowadzonym wobec adwokatów. Zgodnie z dyspozycją powołanego przepisu, mają one formę postanowień lub orzeczeń. Oznacza to, że orzeczenie jest inną od postanowienia formą rozstrzygnięcia. Na gruncie unormowania odpowiedzialności dyscyplinarnej w ustawach korporacyjnych pojęcie to posiada bowiem znaczenie swoiste, stanowiąc odpowiednik wydawanych w postępowaniu karnym wyroków. Taka zmiana terminologiczna, w porównaniu do klasyfikacji decyzji procesowych przyjętych na gruncie Kodeksu postępowania karnego, uzasadniona jest tym, że ustawodawca nie mógł określić decyzji rozstrzygających merytorycznie w przedmiocie postępowania dyscyplinarnego mianem „wyroku”, albowiem zgodnie z art. 174 Konstytucji RP, ta forma rozstrzygnięcia została zarezerwowana jedynie dla organów władzy sądowniczej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2011 r., SDI 6/11, OSNwSD 1011/74/257; por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 lipca 2002 r., III DS 10/02, OSNP 2003/16/392, OSNP-wkł. 2003/5/8; z dnia 11 maja 2005 r., SDI 12/05, LEX nr 568795, z dnia 15 listopada 2012 r., SDI 34/12, OSNwSD 2012, poz. 75).

Na koniec trzeba ponadto również zwrócić uwagę na to, że o ile w art. 70⁴ u.r.p. wskazano, że odwołanie służy od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie w sprawie, to art. 62² ust. 1 u.r.p., dopuszcza wniesienie kasacji jedynie od rozstrzygnięć zapadających w formie orzeczeń i to wydawanych jedynie przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny. Porównanie tych unormowań wskazuje jednoznacznie, że kasacja nie służy ani od postanowień, ani nawet od orzeczeń okręgowych sądów dyscyplinarnych Okręgowych Izb Radców Prawnych.

Mając na względzie powyższe rozważania, orzeczono jak w postanowieniu.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4. Zagadnienia prawne

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.1. Zagadnienie prawne przedstawione przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego przekazane do rozstrzygnięcia pełnemu składowi Izby Karnej Sądu Najwyższego, I KZP 21/14

„Czy w postępowaniu kasacyjnym dopuszczalne jest uchylenie zaskarżonego orzeczenia wyłącznie w części, w jakiej nie zawiera ono rozstrzygnięcia w przedmiocie środka karnego, którego zastosowanie było obligatoryjne?”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.2. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Krakowie, I KZP 24/14

1. Czy przedmiotem przestępstwa z art. 286 § 1 kodeksu karnego, mogą być świadczenia wynikające z transakcji o charakterze przestępczym lub świadczenia niegodziwe, w rozumieniu art. 412 kc?
2. Czy ustalenie, że pochodząca z przestępstwa korzyść majątkowa jego sprawcy, ma jednocześnie charakter świadczenia świadomie spełnionego przez pokrzywdzonego w zamian za dokonanie czynu zabronionego przez ustawę lub w celu niegodziwym, aktualizuje obowiązek obligatoryjnego orzeczenia jej przepadku na podstawie art. 45 § 1 kk, czy też zgodnie ze zdaniem drugim tego przepisu, wskazującym, że "Przepadku nie orzeka się w całości lub w części, jeżeli korzyść lub jej równowartość podlega zwrotowi pokrzywdzonemu lub innemu podmiotowi" - oznacza to konieczność zastosowania tu przepisu art. 46 § 1 kk?"

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.3. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I KZP 25/14

1. Jak należy rozumieć wyrażenie "w związku z przesłuchaniem" zawarte w dyspozycji art. 171 § 5 pkt 2 k.p.k.?
2. Czy regulacja art. 171 § 5 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 171 § 7 k.p.k. dopuszcza przeprowadzenie i wykorzystanie w procesie karnym dowodu z ekspertyzy wariograficznej dotyczącej osoby, której przedstawiono zarzuty (podejrzan) lub którą postawiono w stan oskarżenia (oskarżony)?
3. Czy art. 199a k.p.k. stanowi samodzielną podstawę przeprowadzenia dowodu z ekspertyzy wariograficznej dotyczącej podejrzanego a nawet oskarżonego?
4. Jeżeli nie jest możliwe poddanie podejrzanego badaniu wariografem w oparciu o regulację art. 199a k.p.k., to czy podstawę wykonania badania i sporządzenia opinii przez biegłego może stanowić art. 192a § 2 k.p.k.?
5. Czy wnioski zawarte w ekspertyzie biegłego mogą zostać wykorzystane wyłącznie na poparcie stanowiska obrony, czy też mogą stanowić pełnowartościowy dowód potwierdzający tezy oskarżenia?"

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.4. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Częstochowie, I KZP 26/14

- „Czy art. 377 § 5 k.p.k. stanowi podstawę prowadzenia rozprawy przerwanej lub odroczonej w dalszym ciągu w sytuacji, gdy oskarżony, który dotychczas nie złożył wyjaśnień przed sądem, został o jej terminie zawiadomiony w trybie art. 133 § 1 i 2 k.p.k. i nie stawiał się na tę rozprawę bez usprawiedliwienia?"

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.1.1 Przeciwdziałanie narkomanii; prawo do decydowania o ochronie własnego życia i zdrowia (SK 55/13).

Zaskarżone przepisy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zakresie, w jakim dotyczą konopi innych niż włókniste są zgodne z konstytucją.

4 listopada 2014 r. o godz. 13:00 Trybunał Konstytucyjny rozpoznał skargę konstytucyjną Ł. P. dotyczącą przeciwdziałania narkomanii i prawa do decydowania o ochronie własnego życia i zdrowia.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 62 ust. 1 oraz art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii dalej w zakresie, w jakim dotyczą konopi innych niż włókniste, **są zgodne** z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 konstytucji.

W pozostałym zakresie Trybunał umorzył postępowanie.

Trybunał Konstytucyjny, rozważał problem kryminalizacji posiadania konopi innych niż włókniste, mając na uwadze przedmiot zaskarżenia (zastosowane w sprawie skarżącego art. 62 ust. 1 i art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii; dalej: u.p.n.) oraz stan faktyczny sprawy, będącej tłem skargi konstytucyjnej. Ocena Trybunału nie odnosiła się do wypadków „mniejszej wagi” (art. 62 ust. 3 u.p.n.) czy możliwości umorzenia postępowania w wypadku posiadania środków odurzających „w ilości nieznacznej, przeznaczonych na własny użytek” (art. 62a u.p.n.), gdyż przepisy te nie znalazły zastosowania w sprawie skarżącego.

Skarga konstytucyjna została oparta na dwóch podstawowych zarzutach. Skarżący zakwestionował prawo państwa do kryminalizacji posiadania i uprawy konopi innych niż włókniste, gdy posiadanie i uprawa konopi ma jedynie zaspokoić jego własne potrzeby. W konsekwencji skarżący uznał za niezgodne z konstytucją obwarowanie zakazu posiadania i uprawy konopi sankcją karną, w szczególności karą pozbawienia wolności. Zdaniem skarżącego, niedopuszczalne jest posługiwanie się prawem karnym w odniesieniu do osoby, która posiada i uprawia konopie na własne potrzeby.

Problem konstytucyjny, przed jakim stanął Trybunał w niniejszej sprawie, sprowadza się więc do fundamentalnego pytania, czy ustawodawca może wprowadzić prawnokarny zakaz posiadania i uprawy konopi oraz obwarować go karą pozbawienia wolności. Poza zakresem niniejszej sprawy pozostaje relacja prawnokarnych środków oddziaływania do środków o charakterze administracyjnym czy leczniczym. Poza zakresem sprawy pozostaje też całościowa ocena ustawowego modelu karaniania oraz jego skuteczność z punktu widzenia deklarowanych przez ustawodawcę celów polityki karnej.

Trybunał Konstytucyjny zbadał przepisy, na podstawie których skarżący został skazany za posiadanie ziela konopi innych niż włókniste oraz za uprawę roślin konopi. Zgodnie z art. 62 ust. 1 u.p.n.: „Kto, wbrew przepisom ustawy, posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”. Środek odurzający to każda substancja pochodzenia naturalnego lub syntetycznego działająca na ośrodkowy układ nerwowy, określona w wykazie środków odurzających, stanowiącym załącznik nr 1 do u.p.n. (ziele konopi, występujące niekiedy pod nazwą marihuany, zostało zakwalifikowane jako środek odurzający). Z kolei zgodnie z art. 63 ust. 1 u.p.n.: „Kto, wbrew przepisom ustawy, uprawia mak, z wyjątkiem maku niskomorfinowego, konopie, z wyjątkiem konopi włóknistych, lub krzew koki, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”.

Zdaniem skarżącego, normy prawne zakazujące, pod groźbą kary pozbawienia wolności, uprawy konopi (bez względu na powierzchnię) oraz używania konopi (bez względu na cel), stanowią nieproporcjonalne ograniczenie autonomii decyzyjnej jednostki, naruszają prawo do decydowania o swoim życiu osobistym (art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny uznał, że ograniczenie prawa do prywatności, jako konsekwencja kryminalizacji czynów określonych w art. 62 ust. 1 i w art. 63 ust. 1 u.p.n., jest uzasadnione. Ochrona prawa do prywatności i do decydowania o sobie samym nie ma charakteru absolutnego i może podlegać ograniczeniom, jeżeli przemawia za tym inna norma, zasada lub wartość konstytucyjna, a stopień tego ograniczenia pozostaje

staje w odpowiedniej proporcji do rangi interesu, któremu ograniczenie ma służyć. Wartościami, które usprawiedliwiają przyjęcie rozwiązań przewidzianych w art. 62 ust. 1 i art. 63 ust. 1 u.p.n. są zdrowie i porządek publiczny (wartości wymienione w art. 31 ust. 3 konstytucji), przy czym ochrona zdrowia może się odnosić zarówno do ochrony zdrowia całego społeczeństwa, jak i zdrowia poszczególnych jednostek. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, przedmiotem ochrony, zarówno art. 62 ust. 1, jak i art. 63 ust. 1 u.p.n., jest zdrowie publiczne w obydwu aspektach.

Podstawowym założeniem wszelkich działań wobec narkomanii jest ograniczenie używania środków odurzających. Realizacji owego celu służy również prawo karne. Posiadanie narkotyków poprzedza ich konsumpcję lub ich dystrybucję, zatem uznanie posiadania za czyn zabroniony pozwala przeciwdziałać dalszemu sposobom czynienia użytku ze środków odurzających. Trybunał Konstytucyjny wziął także pod uwagę wyniki badań potwierdzających występowanie niepożądanych skutków zdrowotnych u osób zażywających marihuanę.

Trybunał dostrzegł przy tym, że dynamika zjawiska narkomanii i systematyczne mu przeciwdziałanie wymaga nieustannego monitorowania prowadzonej polityki antynarkotykowej i dostosowywania jej do wymagań związanych z koniecznością ochrony zdrowia, jak i zachodzących zmian w sposobie postrzegania problemu narkomanii. W związku z tym Trybunał Konstytucyjny uznał, że ustawodawca, co do zasady, ma szeroki zakres swobody ocen w tym zakresie i podejmowania środków prawnych uzasadnionych tymi ocenami. Konstytucja wymaga jednak od ustawodawcy poszanowania podstawowych zasad systemu konstytucyjnego, jak i konstytucyjnych praw oraz wolności jednostki.

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego, rozwiązania przyjęte w art. 62 ust. 1 i art. 63 ust. 1 u.p.n. w zakresie, w jakim dotyczą konopi innych niż włókniste, mieszczą się w ramach swobody ustawodawcy. Trybunał Konstytucyjny nie wyklucza jednak, że dopuszczalne jest przyjęcie przez ustawodawcę innych rozwiązań, regulujących odmiennie podmiotowe i przedmiotowe przesłanki penalizacji posiadania (uprawy) konopi innych niż włókniste, prowadzących nawet do dekryminalizacji tych czynów. Decyzje ustawodawcy powinny opierać się na wieloaspektowych badaniach naukowych, ocenach funkcjonowania dotychczasowych rozwiązań, analizie czynników i danych istotnych z punktu widzenia polityki antynarkotykowej, doświadczeniach innych państw.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.1.2 Areszt tymczasowy; wyłączenie możliwości telefonicznego porozumiewania się tymczasowo aresztowanego z obrońcą (K 54/13).

Bezwzględny zakaz korzystania z aparatu telefonicznego przez tymczasowo aresztowanego w celu porozumiewania się z obrońcą jest niezgodny z konstytucją.

25 listopada 2014 r. o godz. 9:00 Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący aresztu tymczasowego oraz wyłączenia możliwości telefonicznego porozumiewania się tymczasowo aresztowanego z obrońcą.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 217c ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy w zakresie, w jakim bezwzględnie zakazuje korzystania z aparatu telefonicznego przez tymczasowo aresztowanego w celu porozumiewania się z obrońcą, **jest niezgodny** z art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 konstytucji.

Powyższy przepis traci moc obowiązującą z upływem sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw.

Rzecznik Praw Obywatelskich wskazał na istnienie jednolitej i utrwalonej praktyki stosowania art. 217c kodeksu karnego wykonawczego (dalej: k.k.w.), w wyniku której tymczasowo aresztowanym zakazuje się korzystania z aparatu telefonicznego do kontaktu z obrońcą. Stwierdzona praktyka wiąże się – w ogólniejszym ujęciu – z prawem do kontaktowania się z obrońcą, co stanowi jedną z gwarancji konstytucyjnego prawa do sądu. RPO uznał, że ograniczenie tego prawa w wyniku przyjętego sposobu stosowania art. 217c k.k.w. nie jest konieczne w demokratycznym państwie prawnym. Takie rozwiązanie nie spełnia wymogu proporcjonalności, przez co należy je uznać za niekonstytucyjne.

Trybunał Konstytucyjny badał okoliczność całkowitego wyłączenia możliwości telefonicznego porozumiewania się tymczasowo aresztowanego z obrońcą w sytuacji, w której kontakt ten służy właściwemu przygotowaniu oskarżonego do udziału w toczącym się postępowaniu. W tym kontekście Trybunał uznał, że całkowite wyłączenie tej formy komunikacji ogranicza prawo do obrony i nie jest konieczne. Nie w każdym wypadku ograniczenie to można traktować jako służące celom tymczasowego aresztowania. Nie zawsze służy przez to podstawowemu celowi postępowania karnego, a więc wykryciu sprawcy przestępstwa i pociągnięciu go do odpowiedzialności karnej.

Trybunał zaznaczył, że wyłączenie możliwości telefonicznego porozumiewania się tymczasowo aresztowanego z obrońcą może być uzasadnione obawą, że oskarżony będzie nakłaniał do składania fałszywych zeznań albo w inny bezprawny sposób utrudniał postępowanie karne. Jakkolwiek ewentualne ograniczenie tej formy komunikacji, mającej współcześnie powszechne zastosowanie, także w sytuacjach, w których powyższa obawa nie ma racjonalnego uzasadnienia, nie może przybrać charakteru generalnego zakazu.

Telefoniczna forma porozumiewania się z obrońcą sama w sobie nie stanowi zagrożenia dla prawidłowości toku postępowania karnego. Chodzi o kontakty, których celem ma być przygotowanie oskarżonego do obrony. Jeżeli zagrożenie takie się pojawia, istnieją sposoby, niewymagające ponadprzeciętnych nakładów finansowych i organizacyjnych, które pozwolą go uniknąć. Całkowite pozbawienie tymczasowo aresztowanego tej formy kontaktu z obrońcą zagraża natomiast zachowaniu zasady równości broni w postępowaniu karnym. Nie daje bowiem równych szans na przygotowanie się do postępowania tymczasowo aresztowanemu, mającemu jedynie możliwość kontaktowania się z obrońcą podczas widzeń czy listownie, oraz oskarżycielom, mogącym wykorzystywać wszystkie nowoczesne środki komunikacji, w tym telefon, w celu wykazania zarzutów z aktu oskarżenia.

Trybunał podkreślił, że wydany wyrok ma charakter zakresowy co oznacza, że nie uchyla kwestionowanego przepisu, ani wyrażonego w nim ogólnego zakazu. Odnosi się wyłącznie do korzystania z aparatu telefonicznego przez tymczasowo aresztowanego do kontaktu ze swoim obrońcą w kontaktach związanych z toczącym się postępowaniem. Wyrok Trybunał nie wyklucza jednak możliwości nadzorowania takich kontaktów ze strony organu, w którego dyspozycji pozostaje tymczasowo aresztowany na zasadach ogólnych przewidzianych w kodeksie karnym wykonawczym czy też wprowadzenia przez ustawodawcę pewnych szczegółowych uregulowań w tym zakresie, z uwzględnieniem zasad wynikających z art. 31 ust. 3 konstytucji.

Mając na względzie konieczność wyważenia dwóch wartości: prawidłowego toku postępowania karnego oraz prawa do obrony, chcąc uniknąć wystąpienia luk w prawie, Trybunał uznał za celowe odroczenie momentu wejścia w życie swojego wyroku. Konstytucyjne znaczenie prawa do obrony przemawia za możliwie krótkim terminem odroczenia, uwzględniającym wszakże konieczność dokonania przez ustawodawcę zmian w przepisach kodeksowych, co stanowić ma wykonanie wyroku TK. Biorąc to pod uwagę Trybunał uznał okres 6 miesięcy za odpowiedni.

」 「 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

」 「 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

2.2.1. Zasady rozpatrywania wniosku sędziego o przeniesienie na inne stanowisko służbowe (SK 30/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 75 § 1, 3 i 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku – Prawo o ustroju sądów powszechnych z art. 45 ust. 1, art. 78 i art. 176 ust. 1, a także z art. 31 ust. 1 i 3, art. 47, art. 52 ust. 1, art. 65 ust. 1 i art. 75 Konstytucji RP..

2.2.8. Zasady opodatkowania gier hazardowych (SK 3/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności rt. 139 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych z art. 2 w związku z art. 20, art. 21, art. 22, art. 31, art. 64 ust. 1 i 3, art. 84 oraz z art. 217 Konstytucji RP.

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

2.2.9. Uprawnienie pokrzywdzonego do wniesienia aktu oskarżenia (SK 1/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 55 ust. 1 zdanie 1 oraz art. 330 § 2 zdanie 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego z art. 32 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 Konstytucji RP, w zakresie w jakim uprawnienie do wniesienia przez pokrzywdzonego aktu oskarżenia powstaje jedynie w przypadku powtórnego wydania przez prokuratora postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania.

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

2.2.10. Stosowanie wobec tej samej osoby, za ten sam czyn, odpowiedzialności za przestępstwo i wykroczenie (K 45/14)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 10 § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku – Kodeks wykroczeń – w zakresie, w jakim przepis ten dopuszcza stosowanie wobec tej samej osoby, za ten sam czyn, odpowiedzialności za przestępstwo i wykroczenie - z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, z art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz z art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

2.2.11. Uprawnienia pokrzywdzonego w procesie karnym (K 30/14)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności przepisu art. 339 § 5 w związku z art. 54 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego, w zakresie, w jakim nie zapewnia pokrzywdzonemu możliwości wzięcia udziału w posiedzeniach sądu dotyczących umorzenia postępowania przed rozprawą, o których mowa w art. 339 § 3 pkt 2 ustawy – Kodeks postępowania karnego, w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP.

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

2.2.12. Przepisy regulujące przeszukanie osób, dokonywanie kontroli osobistej oraz przeszukanie pojazdów przez funkcjonariuszy publicznych (K 17/14)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności:

1. art. 219 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim przewiduje przeszukanie osoby, nie określając równocześnie granic tego przeszukania z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
2. art. 44 § 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia w zakresie, w jakim przewiduje przeszukanie osoby, nie określając równocześnie granic tego przeszukania z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
3. art. 29 ust. 3 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o udzieleniu ochrony cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie, w jakim przewiduje przeprowadzenie kontroli osobistej, nie określając równocześnie jej granic z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
4. a) art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 15 ust. 7 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
5. a) art. 11 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 11 ust. 2a lit. a ustawy z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej z art. 45 ust. 1, art. 77

- ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
6. a) art. 11a ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o kontroli skarbowej z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 11c ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o kontroli skarbowej z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
7. a) art. 12 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o strażach gminnych z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- b) art. 20 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o strażach gminnych z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP;
8. art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 marca 2001 roku o Biurze Ochrony Rządu z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 50, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
9. a) art. 17 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
10. a) art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 24 maja 2002 roku o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 23 ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 24 maja 2002 roku o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
11. art. 44 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 50, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
12. a) art. 14 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 14 ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
13. a) art. 32 ust. 1 pkt 4 i art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
- b) art. 32 ust. 1 pkt 9 oraz art. 46 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej z art. 50 oraz z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
14. a) art. 23 pkt 4 lit. d ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 roku o rybactwie śródlądowym z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 23a ust. 8 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 roku o rybactwie śródlądowym z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
15. a) art. 47 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o lasach z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 47 ust. 3b ustawy z dnia 28 września 1991 roku o lasach z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
16. a) art. 39 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1995 roku – Prawo łowieckie z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 39 ust. 10 ustawy z dnia 13 października 1995 roku – Prawo łowieckie z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
17. a) § 16 ust. 1 pkt 2, ust. 2-5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 roku w sprawie sposobu postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- b) § 17 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 roku w sprawie sposobu postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów z art. 50 Konstytucji RP;
18. a) § 5 ust. 1-4, 6 i 7 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 grudnia 2006 roku w sprawie kontroli granicznej dokonywanej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- b) § 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 grudnia 2006 roku w sprawie kontroli granicznej dokonywanej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej z art. 50 Konstytucji RP;
19. § 10 ust. 1 pkt 2, ust. 3-6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2009 roku w sprawie zakresu i sposobu wykonywania przez strażników gminnych (miejskich) niektórych czynności z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
20. a) § 9 i § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2002 roku w sprawie szczegółowego trybu wykonywania czynności przez funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu oraz korzystania przez nich z pomocy innych podmiotów z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- b) § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2002 roku w sprawie szczegółowego trybu wykonywania czynności przez funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu oraz korzystania przez nich z pomocy innych podmiotów z art. 50 Konstytucji RP;
21. a) § 19-21 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 grudnia 2001 roku w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania niektórych uprawnień przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej z art. 41 ust. 1

i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
 b) § 22 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 grudnia 2001 roku w sprawie szczegółowego wykonywania niektórych uprawnień przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej z art. 50 Konstytucji RP;
 22. a) § 29 ust. 1-3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2005 roku w sprawie wydawania osobom poleceń określonego zachowania się, legitymowania, zatrzymywania, przeszukania, kontroli osobistej, przeglądania bagaży i sprawdzania ładunku oraz rejestrowania zdarzeń przez funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
 b) § 30 i § 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2005 roku w sprawie wydawania osobom poleceń określonego zachowania się, legitymowania, zatrzymywania, przeszukania, kontroli osobistej, przeglądania bagaży i sprawdzania ładunku oraz rejestrowania zdarzeń przez funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego z art. 50 Konstytucji RP;
 23. a) § 29 ust. 1-3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2006 roku w sprawie wydawania osobom poleceń określonego zachowania się, legitymowania, zatrzymywania, przeszukania, kontroli osobistej, przeglądania bagaży i sprawdzania ładunku oraz obserwowania i rejestrowania zdarzeń przez funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
 b) § 30 i § 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2006 roku w sprawie wydawania osobom poleceń określonego zachowania się, legitymowania, zatrzymywania, przeszukania, kontroli osobistej, przeglądania bagaży i sprawdzania ładunku oraz obserwowania i rejestrowania zdarzeń przez funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego z art. 50 Konstytucji RP;
 24. a) § 8-10 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 listopada 2009 roku w sprawie warunków użycia urządzeń technicznych i psów służbowych podczas kontroli oraz sposobu przeprowadzania przeszukania osoby i rewizji bagażu podróznego z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
 b) § 11 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 listopada 2009 roku w sprawie warunków użycia urządzeń technicznych i psów służbowych podczas kontroli oraz sposobu przeprowadzania przeszukania osoby i rewizji bagażu podróznego z art. 50 Konstytucji RP;
 25. § 16 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 lipca 2011 roku w sprawie warunków, sposobu i szczegółowego trybu wykonywania niektórych czynności przez inspektorów i pracowników kontroli skarbowej, sposobu i trybu współpracy z Policją w zakresie wykonywanych czynności oraz wzorów dokumentów stosowanych w sprawach zatrzymania osoby i kontroli rodzaju paliwa używanego do napędu pojazdu mechanicznego z art. 50 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.13. Odpowiedzialność za wykroczenie; znikoma społecznie szkodliwość czynu (K 13/14)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku – Kodeks wykroczeń, w zakresie, w jakim przepis ten pomija przesłankę znikomej społecznej szkodliwości czynu jako wyłączającej odpowiedzialność za wykroczenie – z art. 45 ust. 1 i z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.14. Ustawa o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (K 11/14)

Sprawa połączona z K 6/14 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą K 6/14).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.15. Utrata członkostwa w Polskim Związku Łowieckim; postępowanie dyscyplinarne (K 10/14)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności art. 2 oraz art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 roku o zmianie ustawy – Prawo łowieckie, jak również art. 3 tej ustawy w zakresie, w jakim dotyczy spraw utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim na skutek łowieckiego postępowania dyscyplinarnego, z art. 42 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.16. Ustawa o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (K 6/14)

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o zbadanie zgodności

- 1) art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 22 listopada 2013 roku o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób – z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP,
- 2) art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 22 listopada 2013 roku o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób - z art. 42 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP,
- 3) art. 11 i art. 14 ust. ustawy z dnia 22 listopada 2013 roku o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób – z art. 2 i art. 41 ust. 1 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.17. Postępowanie karne; zasady udziału podejrzanego (oskarżonego) lub jego obrońcy w posiedzeniu sądu (K 5/14)

Rzeczni Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 464 § 1 i 2 w zw. z art. 96 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego – w zakresie w jakim nie gwarantuje podejrzanemu/oskarżonemu lub jego obrońcy prawa do wzięcia udziału w posiedzeniu sądu rozpatrującego zażalenie na postanowienie dotyczące stosowania wobec niego innych niż zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie środków przymusu - z art. 42 ust. 2, z art. 45 ust. 1, z art. 2 i z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.18. Zakres immunitetu parlamentarnego (K 2/14)

Rzeczni Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora w części zawierającej wyrazy "a także inną działalność związaną nieodłącznie ze sprawowaniem mandatu" z art. 105 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 i art. 47 oraz z art. 2 Konstytucji RP, a także z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.19. Ustawa o grach hazardowych; obowiązek notyfikacji (P 61/14)

Sąd Rejonowy w Ostródzie wystąpił z pytaniem prawnym: czy art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych uznawany za przepis techniczny w rozumieniu dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku jest zgodny z art. 2 i art. 7 Konstytucji RP, w sytuacji, gdy ustawa z 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych została uchwalona z naruszeniem obowiązku notyfikacji wynikającym z powołanej dyrektywy, ale i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych, z uwagi na naruszenie trybu ustawodawczego.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.20. Ustawa o grach hazardowych; obowiązek notyfikacji (P 58/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim. Sprawa połączona z P 22/14 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 22/14)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.21. Proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 57/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Radomiu. Sprawa połączona z P 41/14, P 42/14, P 45/14, P 49/14 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 41/14).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.22. Proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 53/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Pruszkowie. Sprawa połączona z P 34/14 (sprawa rozpatrywana pod wspólną sygnaturą P 34/14).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.23. Ustawa o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (P 51/14)

Pytanie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu. Sprawa połączona z K 11/14, P 20/14 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą K 6/14).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.24. Proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 49/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Radomiu. Sprawa połączona z P 42/14, P 45/14 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 41/14).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.25. Proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 48/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Radomiu. Sprawa połączona z P 44/14 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 44/14).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.26. Proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 45/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Radomiu. Sprawa połączona z P 41/14, P 42/14 (sprawa rozpatrywana pod wspólną sygnaturą P 41/14).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.27. Proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 44/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Radomiu czy przepisy art. 6 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych zostały uchwalone w sposób naruszający wymagania dotyczące procesu legislacyjnego wynikające z prawa unijnego, związane z zachowaniem obowiązku notyfikacji przepisów technicznych Komisji Europejskiej, a zatem czy są zgodne z art. 2 w związku z art. 7 i art. 9 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.28. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 43/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Radomiu. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.29. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 42/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Grójcu. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.30. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 41/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Radomiu. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.31. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 40/14)

Pytanie Sądu Okręgowego w Warszawie. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.32. Kodeks karny; wyrok łączny; zasada sprawiedliwości i rzetelności proceduralnej (P 37/14)

Sąd Okręgowy w Krakowie wystąpił z pytaniem czy art. 89 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny jest zgodny z art. 2; art. 45 ust. 1, art. 175 i art. 178 Konstytucji RP .

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.33. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 36/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.34. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 35/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.35. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 34/14)

Sąd Rejonowy w Pruszkowie wystąpił z pytaniem prawnym czy art. 6 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych zostały uchwalone w sposób naruszający wymagania dotyczące procesu legislacyjnego wynikające z prawa unijnego, związane z zachowaniem obowiązku notyfikacji przepisów technicznych Komisji Europejskiej, a zatem czy są zgodne z art. 2 w związku z art. 7 i art. 9 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.36. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 33/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Słupsku. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.37. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 31/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.38. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 30/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Wejherowie. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.39. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 29/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.40. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 28/14)

Pytanie Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.41. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 22/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.42. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 21/14)

Sąd Rejonowy w Olsztynie wystąpił z pytaniem prawnym czy art. 6 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych, uchwalonej bez przedstawienia przez Państwo Polskie w Komisji Europejskiej w ramach procedury notyfikacyjnej wynikającej z art. 1 ust. 11 dyrektywy 98/34/WE parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku jest zgodny z:
 - art. 2 Konstytucji RP tj. zasadą demokratycznego państwa prawnego zaufania obywatela do państwa i prawa oraz z zasadą racjonalności działań ustawodawcy, zasadą winy jako podstawy odpowiedzialności, zasadą poprawnej legislacji;
 - z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP tj. zasadą proporcjonalności;
 - z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP tj. zasadą równości oraz sprawiedliwości społecznej.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.43. Wyroki łączne; zasady orzekania (P 19/14)

Sąd Apelacyjny wystąpił z pytaniem prawnym czy art. 92a ustawy - Kodeks karny zakazujący obejmowania wyrokiem łącznym orzeczeń skazujących wydanych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej jest zgodny z art. 32 Konstytucji RP oraz art. 20 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.44. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 18/14)

Pytanie Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.45. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 17/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.46. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 16/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Przemyślu. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.47. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 10/14)

Sady Rejonowe: w Lęborsku i w Radomiu wystąpiły z pytaniem

- czy przepisy art. 6 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych zostały uchwalone w sposób naruszający wymagania dotyczące procesu legislacyjnego wynikające z prawa unijnego, związane z zachowaniem obowiązku notyfikacji przepisów technicznych Komisji Europejskiej, a zatem czy są zgodne z art. 2 w związku z art. 7 i art. 9 Konstytucji RP;
- czy przepis art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych jest sprzeczny z art. 2 w związku z 2 w związku z art. 7 i art. 9 Konstytucji RP z uwagi na naruszenie wynikającego z dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 listopada 2006 roku obowiązku notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.48. Gry hazardowe (P 7/14)

Sąd Rejonowy w Olsztynie wystąpił z pytaniem czy przepisy art. 6 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych, uchwalone bez przedstawienia przez Państwo Polskie w Komisji Europejskiej w ramach procedury notyfikacyjnej wynikającej z art. 1 ust. 11 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku, są zgodne z art. 90 ust 1 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.49. Gry hazardowe (P 6/14)

Pytanie Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.50. Gry hazardowe (P 5/14)

Pytanie Naczelnego Sądu Administracyjnego. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.51. Opłata za czynności adwokackie; stawka minimalna w sprawach z wyboru i z urzędu (U 7/14)

Naczelna Rada Adwokacka wystąpiła z wnioskiem o zbadania zgodności:

- 1) § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze;
- 2) § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z art. 16 ust. 2 oraz art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze;
- 3) § 13 ust. 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze;
- 4) § 13 ust. 6 w zw. z § 19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z art. 16 ust. 2 oraz art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze;
- 5) § 14 ust. 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze;
- 6) § 14 ust. 6 w zw. z § 19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z art. 16 ust. 2 oraz art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze..

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.52. Warunki korzystania przez tymczasowo aresztowanych i skazanych mężczyzn z ciepłej kąpiel (U 6/14)

Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił z wnioskiem o zbadania zgodności:

I. § 32 ust. 4 zdanie pierwsze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania, II. § 30 ust. 3 zdanie pierwsze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności - z art. 4 § 1, art. 102~pkt 1 i art. 249 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny wykonawczy, art. 40 w związku z art. 41 ust. 4 i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.53. Zasady ustalania wysokości stawki minimalnej za czynności adwokackie (U 1/14)

Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił z wnioskiem o zbadania zgodności:

- 1) § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w zakresie, w jakim uzależnia wysokość stawki minimalnej za czynności adwokackie od wartości przedmiotu sprawy oraz wartości egzekwowanego roszczenia, a także § 6 tego rozporządzenia z art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze oraz z art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji RP,
- 2) § 4 ust. 1 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu w zakresie, w jakim uzależnia wysokość stawki minimalnej za czynności radców prawnych od wartości przedmiotu sprawy oraz od wartości egzekwowanego roszczenia, a także § 6 tego rozporządzenia z art. 223 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych oraz z art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.54. Zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu; wysokość stawki za sporządzenie opinii (SK 25/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. w związku z art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku - Prawo o adwokaturze i § 14 ust. 4 pkt 2 oraz § 19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielanej z urzędu z: a) art. 64. ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 92 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP; b) art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w związku z art. 92 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.55. Złożenie wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego - osoby uprawnione (SK 20/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów z art. 32 w związku z art. 30 Konstytucji RP w zakresie w jakim pozbawia osoby w nim enumeratywnie niewskazane do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.56. Nowelizacja Kodeksu karnego wykonawczego; surowsza kara zastępcza niż w orzeczeniach zapadłych pod rządami poprzedniej ustawy (SK 17/14)

Sprawa połączona ze sprawami SK 62/13 i SK 63/13.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.57. Opłaty w sprawach karnych; koszty postępowania (SK 14/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 636 § 3 w zw. z art. 636 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego i art. 632 pkt 1 w związku z art. 640 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego z art. 45 ust. 1, art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 2 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.58. Prawo do sądu; pozbawienie skarżącego prawa do udziału w posiedzeniu sądu w przedmiocie wykonywania środka zabezpieczającego - umieszczenie w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym (SK 13/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 22 § 1 w związku z art. 204 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny wykonawczy w zakresie w jakim przepis ten pozbawia skarżącego prawa udziału w posiedzeniu sądu w przedmiocie wykonywania środka zabezpieczającego z art. 94 §1 k.k., w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, tj. zasadą prawa do sądu, w tym składającym się na jej treść uprawnieniem do korzystania z rzetelnej procedury sądowej, zgodnej z wymogami sprawiedliwości i jawności poprzez zapewnienie skarżącemu wystąpienia i osobistego udziału w czynnościach sądowego postępowania wykonawczego.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.59. Nieważność orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego; odpowiedzialność Skarbu Państwa (SK 12/14)

Sprawa połączona ze sprawą SK 7/14.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.60. Nieważność orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego; odpowiedzialność Skarbu Państwa (SK 7/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności

I. art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zakresie, jakim ogranicza odpowiedzialność Skarbu Państwa tylko do skutków wynikłych z wykonania, a nie wydania orzeczenia albo decyzji z art. 77 ust. 1 i 2 Konstytucji RP w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz w związku z art. 2 Konstytucji RP;

II. 1. przepisu art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 19 września 2007 roku o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego wraz z późniejszymi zmianami z przepisem art. 2, przepisem art. 32 ust. 1 w związku z przepisami art. 64 ust. 2 i art. 77 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie, w jakim nie przyznaje osobom represjonowanym prawa do odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, w przypadku wydania w toku postępowania zakończonego nieważnym postanowieniem w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania i poszukiwania listem gończy, lecz nieujęcia osoby represjonowanej w następstwie jej skutecznego ukrywania się przed organami ścigania i przebywania w tzw. „podziemiu”;

2. przepisu art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 19 września 2007 roku o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego wraz z późniejszymi zmianami z przepisem art. 31 ust. 3 w związku z przepisem art. 77 ust. 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim uniemożliwia osobom represjonowanym za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego skutecznego dochodzenia na drodze sądowej roszczenia o odszkodowanie za poniesioną szkodę i o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wyrządzonych wydaniem w toku postępowania zakończonego nieważnym postanowieniem w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania i poszukiwania listem gończy, lecz nieujęcia osoby represjonowanej w następstwie jej skutecznego ukrywania się przed organami ścigania i przebywania w tzw. „podziemiu”.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.61. Uprawnienie pokrzywdzonego do wniesienia aktu oskarżenia (SK 1/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 55 ust. 1 zdanie 1 oraz art. 330 § 2 zdanie 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego z art. 32 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 Konstytucji RP, w zakresie w jakim uprawnienie do wniesienia przez pokrzywdzonego aktu oskarżenia powstaje jedynie w przypadku powtórnego wydania przez prokuratora postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.62. Wykroczenia; ograniczenie praw i wolności obywateli w zakresie możliwości uzyskania informacji o popełnionym wykroczeniu (K 51/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności:

1) art. 38 ustawy z 21 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia z art. 2 Konstytucji RP w zakresie w jakim narusza on konstytucyjną zasadę ochrony zaufania obywateli do Państwa;

2) art. 38 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia z art. 42 ust. 2 oraz 3 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w zakresie w jakim uniemożliwia on obywatelowi skuteczną obronę oraz stawia go przed wyborem zrzeczenia się konstytucyjnego prawa domniemania niewinności albo nara-

żenia na postępowanie sądowe, a także w zakresie w jakim znajdujące się w nim rozwiązania są nieproporcjonalne do celów osiągniętych przez Państwo;

3) art. 38 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie w jakim różnicuje on prawo obywateli do równego traktowania przez władze publiczne w zależności od rodzaju służby państwowej dokonującej kontroli;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.63. Dochodzenie roszczeń odszkodowawczych; przedawnienie roszczenia o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie (K 32/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 555 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego z:

- art. 77 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP;

- art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.64. Określenie wymiaru kary za wykroczenia drogowe (K 30/13)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności Załączników Nr 1 oraz Nr 2 do ustawy z dnia 6 września 2001 r o transporcie drogowym z art. 10 w związku z art. 173 i w związku z art. 175 ust. 1 oraz w związku z art. 45 ust 1 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.65. Wolność słowa; ograniczenia wolności słowa (K 28/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 16 ust. 3 pkt 1, art. 16 ust. 3 pkt 2 w części zawierającej słowa "i miejsca urodzenia", art. 16 ust. 3 pkt 3, art. 16 ust. 3 pkt 4, oraz art. 16 ust. 3 pkt 6 oraz art. 16 ust. 6 ustawy z dnia 1 lipca 2005 roku o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepieniu komórek, tkanek i narządów z art. 47 oraz z art. 51 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.66. Prawo zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń; obowiązek poinformowania zatrzymanego o takim prawie (K 19/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 244 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego - w zakresie, w jakim nie przewiduje prawa zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń i obowiązku poinformowania zatrzymanego o takim prawie - z art. 42 ust. 2 i art. 42 ust. 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.67. Prawo autorskie (K 15/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 115 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.68. Przesłanki zarządzenia przez sąd obligatoryjnie wykonania kary warunkowo zawieszonej (P 43/13)

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie wystąpił z pytaniem: czy:

1. art. 75 § 1a Kodeksu karnego jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji RP,

2. art. 75 § 1a Kodeksu karnego jest zgodny z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP w związku z art. 42 ust. 3 Konstytucji RP i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i art. 2 Konstytucji RP,

3. art. 75 § 1a Kodeksu karnego jest zgodny z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP i w związku z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.69. Odpowiedzialność za przestępstwo skarbowe; odpowiedzialność za wykroczenie skarbowe (P 40/13)

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu wystąpił z pytaniem: czy art. 62 § 2 ustawy z dnia 10 września 1999 roku - Kodeks karny skarbowy w zakresie, w jakim dopuszcza odpowiedzialność za przestępstwo skarbowe albo wykroczenie skarbowe, pomimo uprzedniego zastosowania, na podstawie art. 108 § 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług, wobec tej samej osoby, za ten sam czyn, swoistej sankcji podatkowej, polegającej na obowiązku zapłaty podatku w efekcie samego wystawienia fikcyjnej faktury wskazującej kwotę podatku, jest zgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.70. Przeniesienie sędziego na nowe miejsce służbowe (P 35/13)

Sąd Najwyższy wystąpił z pytaniem: czy art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych jest zgodny z art. 180 ust. 2 i 5 w związku z art. 180 ust. 1, art. 178 ust. 1, art. 179 i art. 186 ust. 1 oraz w związku z art. 173 i art. 10 ust. 1 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.71. Skrócenie *vacatio legis* (P 29/13)

Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach wystąpił z pytaniem: czy art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 maja 2012 roku o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w związku z nakazem zachowania odpowiedniej *vacatio legis*, jest zgodny z art. 2 w związku z art. 88 ust. 1 i 2 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.72. Dopuszczenie zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu (P 20/13)

Sąd Okręgowy w Warszawie wystąpił z pytaniem: czy art. 22 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego jest zgodny z art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP w zakresie w jakim nie dopuszcza zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.73. Zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich; system izolacji nieletnich (U 7/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 roku w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich oraz § 34 rozporządzenia w zakresie w jakim odsyła do odpowiedniego stosowania § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia z art. 95 § 3 ustawy z dnia 26. października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i art. 92 ust. 1 zdanie 1 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.74. Uprawnienie inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego oraz pracowników Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (U 3/13)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności przepisów rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 2011 roku w sprawie nadania inspektorom Inspekcji Transportu Drogowego oraz pracownikom Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego:

1) § 2 ust. 1 - z art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 roku o transporcie drogowym w związku z art. 129a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku -Prawo o ruchu drogowym, jak również z art. 95 § 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to także z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP;

2) § 2 ust. 2 - z art. 76a ust. 1 w związku z art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym oraz w związku z art. 129a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku - Prawo o ruchu drogowym, jak również z art. 95 § 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.75. Karalność niepublicznego znieważenia funkcjonariusza publicznego (SK 70/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 226 § 1 kodeksu karnego, w zakresie, w jakim penalizuje znieważenie funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej dokonane niepublicznie z art. 54 ust. 1, art. 61 ust. 1 oraz art. 63 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP;

2.2.71. Zasady wyłączenia sędziego (SK 66/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 40 § 1 pkt 7 ustawy z 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w zakresie w jakim ogranicza wyłączenie sędziego z mocy samej ustawy tylko do tych spraw, w których brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone, umożliwiając kilkukrotne orzekanie przez tego samego sędziego w danej sprawie w II instancji narusza art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, a w szczególności wynikające z prawa do sądu, prawo do rozpatrzenia sprawy przez bezstronny sąd;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.76. Kodeks postępowania karnego; wyłączenie dopuszczalności zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. (SK 65/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 56 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim wyłącza dopuszczalność zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. i odnoszącego się do oskarżyciela posiłkowego, o

którym mowa w art. 54 k.p.k., z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.77. Obowiązek właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania, na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania; wykroczenie drogowe (SK 64/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 96 § 3 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń w związku z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku - Prawo o ruchu drogowym w zakresie w jakim kryminalizowane (penalizowane) jest niewskazanie przez właściciela lub posiadacza pojazdu na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, także w sytuacji, gdy takie wskazanie narażałoby tę osobę na odpowiedzialność karną za inne wykroczenie drogowe, ponieważ to właściciel lub posiadacz pojazdu był kierującym pojazdem albo takie wskazanie narażałoby osobę najbliższą dla właściciela lub posiadacza pojazdu na odpowiedzialność za inne wykroczenie drogowe, ponieważ to osoba najbliższa dla właściciela lub posiadacza pojazdu byłaby kierującym pojazdem, z art. 42 ust. 2 i 3 Konstytucji RP oraz z art. 18 Konstytucji RP, w związku z art. 47 Konstytucji RP, w związku z art. 71 ust. 1 Konstytucji RP, w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, w związku z art. 2 Konstytucji RP oraz w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.78. Nowelizacja Kodeksu karnego wykonawczego; surowza kara zastępcza niż w orzeczeniach zapadłych pod rządami poprzedniej ustawy (SK 62/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 roku o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw z art. 2 Konstytucji RP, art. 42 ust. 1 Konstytucji RP, art. 15 ust 1 zdanie drugie Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 roku i art. 7 ust 1 zdanie drugie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 roku;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.79. Przeciwdziałanie narkomanii; przypadek przedmiotu przestępstwa oraz przedmiotów i narzędzi, które służyły lub były przeznaczone do jego popełnienia, nawet jeżeli nie były one własnością sprawcy, niezależnie od winy osoby będącej właścicielem przedmiotu objętego przypadkiem (SK 59/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art.70 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, w zakresie w jakim dopuszcza możliwość orzeczenia przypadku przedmiotu przestępstwa oraz przedmiotów i narzędzi, które służyły lub były przeznaczone do jego popełnienia, nawet jeżeli nie były one własnością sprawcy, niezależnie od winy osoby będącej właścicielem przedmiotu objętego przypadkiem z:

- art. 2 w związku z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP,
- art. 31 ust. 3 w związku z art. 21 i art. 64 ust. 1 i 3 Konstytucji RP,
- art. 32 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.80. Postępowanie karne; zasady przyznawania statusu pokrzywdzonego; składanie fałszywych zeznań (SK 58/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 49 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w związku z art. 233 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny, w zakresie, w jakim pozwala na nieprzyznanie statusu pokrzywdzonego, a co za tym idzie statusu stro-

ny postępowania karnego w sprawie składania fałszywych zeznań osobie, która była stroną innego postępowania, w którym te zeznania zostały złożone i służyły za dowód z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 w związku z art. 2 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.81. Wolność sumienia i wyznania (SK 54/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności rt. 196 ustawy 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny z:

1. art. 53 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 54 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie, w jakim ingeruje w wolność sumienia osób niewyznających religii poprzez uniemożliwienie im swobodnego wyrażania ich poglądów odnośnie przedmiotów czci religijnej,

2. art. 54 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim ogranicza wolność wyrażania poglądów w sposób nieproporcjonalny, znacznie wykraczający poza zakres konieczny w demokratycznym państwie prawnym, naruszając istotę tej wolności,

3. art. 25 ust. 2 Konstytucji RP w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie, w jakim chroni osoby wierzące przed obrazą ich uczuć religijnych, a nie chroni osób, które nie wyznają religii a ich przekonania światopoglądowe oraz filozoficzne są naruszane przez inne osoby,

4. art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim nie spełnia wymogów określoności i pewności przepisów prawa karnego;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.82. Występek o charakterze chuligańskim (SK 47/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 115 § 21 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny z art. 31 ust. 3 w związku z art. 41 ust. 1 oraz art. 2 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP:

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.83. Nieprzyznanie statusu pokrzywdzonego, w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k., podmiotowi, którego dotyczy dokument poświadczający nieprawdę, wystawiony przez osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu (SK 27/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności przepisu art. 271 § 1 oraz art. 273 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny, w zakresie, w jakim nie przyznają statusu pokrzywdzonego, w rozumieniu art. 49 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego, podmiotowi którego dotyczy dokument poświadczający nieprawdę, wystawiony przez osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu - w szczególności dla którego dokument ma znaczenie prawne, którego sytuację prawną dokument opisuje lub determinuje, z:

1) art. 2 Konstytucji RP,

2) art. 45 ust. 1 Konstytucji RP,

3) art. 77 ust. 2 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.84. Zaskarżenie orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy (K 34/12)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 426 § ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z dnia 20 stycznia 2011 roku o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego - w zakresie w jakim nie daje podstaw do zaskarżenia

orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy - z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 oraz w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.85. Brak regulacji trybu składania wniosków o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności sędziów za złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego; brak ustawowo określonych przesłanek wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności (P 31/12)

Sąd Okręgowy w Gliwicach wystąpił z pytaniem: czy art. 80 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie niezawierającym regulacji trybu składania wniosków o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności sędziów za złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego i ustawowo określonych przesłanek wyrażenia zgody na pociągnięcie do tejże odpowiedzialności, oraz art. 19 i art. 21 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów w zakresie, w jakim do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności karnej nie nakazują stosowania odpowiednio przepisu art. 80 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych w postępowaniu lustracyjnym - są zgodne z art. 2, art. 7 i art. 181 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.86. Postępowanie karne; pozbawienie strony realnego prawa do obrony i skutecznego środka odwoławczego (SK 54/12)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 446 § 1 i 2 w związku z art. 96 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego z art. 2, art. 32 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 zd. 1., art. 45 ust. 1, art. 47, art. 52 ust. 2 i art. 64 ust. 2 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.87. Dopuszczalność prowadzenia postępowania o przestępstwo wypełniające także znamiona wykroczenia, po tym, gdy postępowanie o wykroczenie zostało prawomocnie zakończone (P 25/11; połączona z P 34/11)

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi wystąpił z pytaniem: czy art. 17 § 1 pkt 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w zakresie w jakim pomija to, że nie wszczyna się postępowania karnego, a wszczęte umarza, gdy postępowanie o wykroczenie co do tego samego czynu tej samej osoby, zostało wcześniej prawomocnie zakończone, jest zgodny z art. 2 Konstytucji RP, art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, art. 14 ust. 7 Międzynarodowego paktu Praw Obywatelskich i Politycznych?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.88. Zasady orzekania kary (P 22/11)

Sąd Rejonowy Janowie Lubelskim wystąpił z pytaniem: czy przepis art. 58 § 4 i art. 69 § 4 ustawy - Kodeks karny w brzmieniu ustalonym prze art. 1 pkt 6 i 8 ustawy z dnia 12 lutego 2010 roku o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz ustawy - Prawo ochrony środowiska są zgodne z art. 10 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 178 ust. 1, a nadto, czy są zgodne z art. 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

3. Zmiany w prawie

(opr. dr Anna Błachnio-Parzych, członek Biura Studiów i Analiz SN)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

Zmiany wchodzące w życie w listopadzie i grudniu 2014 r.

- **W dniu 9 listopada 2014 r.** – ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U.2014.579)
Ustawa wprowadziła zmiany w art. 35 § 2, 37, 105 i 107 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.
Pełny tekst: <http://dziennikustaw.gov.pl/DU/2014/579/1>
- **W dniu 27 listopada 2014 r.** – ustawa z dnia 10 października 2014 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.)

Ustawa wprowadziła zmiany w art. 521 §1, §3, art. 524 §2 i art. 526 §2 kpk polegające na nadaniu Ministrowi Sprawiedliwości uprawnienia do wniesienia kasacji w trybie art. 521 kpk.
Pełny tekst: <http://dziennikustaw.gov.pl/DU/2014/1556/1>

- **W dniu 25 grudnia 2014 r.** – ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz.U. 2014. 827)
Przepisem art. 45 wspomnianej ustawy uchylono art. 138a kw, natomiast po art. 139a kw dodano art. 139b kw dotyczący wykroczenia polegającego na zawieraniu z konsumentami umów nie spełniających wymagań dotyczących udzielenia informacji lub wydania dokumentu, przewidzianych w ustawie o prawach konsumenta.
Pełny tekst: <http://dziennikustaw.gov.pl/DU/2014/827/1>

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5. Informacja międzynarodowa

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.1. Rada Europy

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.1.1. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. dr Anna Błachnio-Parzych, członek Biura Studiów i Analiz SN)

6.1. Przegląd książek

- W. Wróbel (red.), Kodeks karny. Criminal code, Warszawa 2014,
- J. Lachowski, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2014,
- M. Filar (red.), Kodeks karny. Komentarz, wyd. 4, Warszawa 2014,
- T. Kaczmarek (red.), Nauka o karze. Sądowy wymiar kary. System prawa karnego. Tom 5, Warszawa 2014,
- W. Wróbel, A. Zoll, Polskie prawo karne. Część ogólna, wyd. 3, Kraków 2014,
- M. Gałązka, R. Kupiński, I. Nowicka, Kazusy do nauki prawa wykroczeń, wyd. 2, Szczecino 2014,
- A. Zientara, Prawo karne materialne, wyd. 2, Warszawa 2014;

6.2. Przegląd czasopism

Europejski Przegląd Sądowy 2014 nr 11

- B. Nita-Światłowska, Orzeczenia podlegające wykonaniu w trybie określonym w rozdziałach 66a i 66b k.p.k., implementujących decyzję ramową w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do kar o charakterze pieniężnym, cz. II;

Monitor Prawniczy 2014 nr 21

- D. Drajewicz, Kontradyktoryjność procesu przed sądem I instancji w znowelizowanym KPK;

Orzecznictwo Sądów Polskich 2014 nr 11

- M. Niewiadomska-Krawczyk, Glosa do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2012 r., I KZP 17/14;
- M. Kolendowska-Matejczuk, Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2014 r., I KZP 30/13;

Paragraf na drodze 2014 nr 10

- F. Ciepły, Kilka uwag na temat obowiązku stosowania blokady alkoholowej

- A. Skowron, Problem uprawnień straży miejskiej w Sądzie Najwyższym
- L.K. Paprzycki, Utrata przytomności przed skrzyżowaniem ze znakiem „stop”?